

గృహలక్ష్మి

GRIHALAKSHMI

15th SEPTEMBER 1960

Vol. 29

No. 9

40 nP.

మ హిళ ల ఆ రోగ్య రక్షణ కు

మాదీఫల రసాయనము

ఇది ముదిరిన మాదీఫలముల రసముతో తయారు చేయబడినది. గర్భిణి శ్రీలకు కలుగు వాంతులకు (వేవిళ్లు) యిది సంతివివంతిది. తల తిరుగుడు, వాంతులు, అరోచకము, అజీర్ణము, మలబద్ధకము, నిద్రలేమి మొదలగు జబ్బులకు వజ్రాయుధము, జ్వరవేగమును తగ్గించుటలో యీ రసాయనము పేరుపొందినది. ఇది తేనెవలె యుండి నోటికి రుచిగను యింపుగను నుండును.

3 ఔన్నుల బుడ్డి రు. 1-25 న.వై.

గర్భ రక్షక

శ్రీలు బలహీనులగుటచేత గర్భము ధరించిన పిమ్మట పెక్కు రుగ్మతల పాలగుచున్నార. ముఖ్యముగ వీరలకు గర్భస్రావము, అకాల ప్రసవము, అప్పుడప్పుడు కడుపునొప్పి, నడుము నొప్పి, రక్తహీనము, శరీరమందు నీరుచేరుట, బలహీనము, అలసట, ఆయాసము, అజీర్ణి, మలబద్ధకము మొదలగు జబ్బులు కలుగుచున్నవి. ఈ 'గర్భరక్షక' నేవించిన వై జబ్బులు రాకుండుటయే గాక ప్రసవించువరకును శరీరము నుంచి ఆరోగ్యస్థితి గలిగియుండి నిండుమాసములు గర్భము ధరించి నుఖముగ ప్రసవించెదరు.

3 ఔ. రు. 3-10 6 ఔ. రు. 5-50

క్షీర బలాలైలం

శ్రీలకు ఋతు దోషముచే గల్గి వాత వ్యాధులు, పార్శ్వపు తలనొప్పలు, తలపోటు, గర్భవాతము, శరీరము బలిసియుండుట, మూర్ఛ,

అపస్మారవ్యాధులు, క్షయవ్యాధి, నరముల బల హీనత, యీ లైలముతో అభ్యంజన మొనర్చిన నివర్తించును.

6 ఔ.ల బుడ్డి రు. 3-0

సాభాగ్యశౌంతి

బాలింత లేహ్యము

ప్రసవానంతరమున శ్రీలకు బాలింతికారమును ఒక ఘాటు దోషమును యిచ్చు అచారము మన దేశమున చిరకాలముగ నున్నది. అయితే ఈ కారమును లెక్కలేనన్ని పచారిదుకాణపు సామానులతో తయారుచేసి యిచ్చుచున్నారు. ఇందు కలియు వస్తువుల పరిమాణమును, పదార్థజ్ఞానమును పాటింపక మండును తయారు. చేయుదురు. ఈ కారము వారికి వేడిచేసి అనేక రుగ్మతలు సంభవించుచున్నవి. ఈ సాభాగ్య. శౌంతిని వాడిన ఆరోగ్యము చెడక తల్లియు బిడ్డయు నుఖముగ నుండగలరు. తల్లికి సమృద్ధిగ పాలుపడును.

బుడ్డి రు. 2-0

ప్రమేహంతకం

అనేక కారణములవలన శ్రీలకు గర్భాశయము నుండి తెల్లటిద్రవము వెడలుచుండును. శ్రీ బాతి యందు యీ జబ్బు సర్వసాధారణముగ నుండును. పసిపిల్లలకుగూడ యీ వ్యాధి సంభవించుచున్నది. చిరకాలముగ యీ వ్యాధివల్ల బాధపడువారి గర్భాశయము పుండగును. అట్టివారికి మేహజ్వరము, దగ్గు, నిస్సత్తువ, సంతాన హీనత సంభవించును.

బుడ్డి రు. 4-0

కేసరి కుటీరం వై వేటు లిమిటెడ్

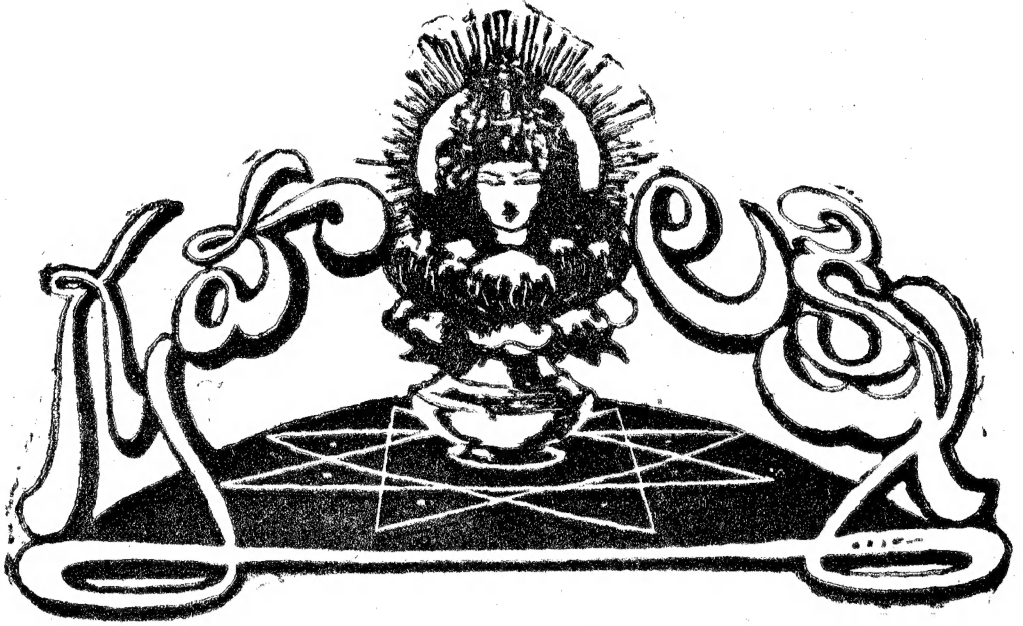
15, వెస్టుకాట్ రోడ్డు, రాయపేట, మద్రాసు-14.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్, మైసూరుకు ఏజెంట్లు :

శీతారాం జనరల్ స్టోర్సు, బెజవాడ - సికిందరాబాదు, బెంగుళూరు

చేరి ఆరాధన

జయజయ గృహాలక్ష్మీ సఖి! జయజయ లలితాండ్ర! మధుర సారస్వతీమా!
జయజయ లలనా రత్నమ! జయజయ విద్యాప్రబోధ! జయకల్యాణి!

వ్యవస్థాపకులు :
డాక్టరు కే. యన్. కేశరి

ఎడిటర్ :
సి. సి. పున్నయ్య

జాతీయ పునర్నిర్మాణము - స్త్రీలు

తిరువేండ్రంలో ప్రథమ అఖిల భారత కాంగ్రెస్ మహిళల మహాసభ శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ అధ్యక్షతన జరిగిన సందర్భమున ప్రధాని నెహ్రూపంపిన సందేశము, కేంద్రమంత్రి శ్రీ మొరార్జీదేశాయ్ ప్రారంభోపన్యాసము, శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ అధ్యక్షోపన్యాసము మహిళాభ్యుదయంతోబాటు జాతీయ పునర్నిర్మాణం దృష్ట్యా పరిశీలించ తగినవి.

పండిత నెహ్రూ తన సందేశములో భారత ఆదర్శాల సారము శాంతియుతమైనది, ప్రజాస్వామికమైనదే కాక విప్లవాత్మకమైనది కూడా కాబట్టి ఆయాధర్మాలను మనము అన్నివిధాల అనుసరించాలనియు, ఆదర్శాలక్ష్యాలసిద్ధికి తాత్కాలిక విజయాలను సమ కూర్చే హింసామార్గంకంటే పదిలమైన, శాశ్వతమయిన ఫలితములను, విజయములను సమకూర్చగల శాంతియుతమార్గము మేలైనదనియు, మహాన్నతమయిన ఆభ్యుదయ

అభివృద్ధులను సాధించుటకు ఉత్సాహంగాముందుకు నడువాలనియు వివరించాడు. ఏదేశమైనా ప్రజలు స్త్రీ పురుషులనే విచక్షణ కతీతంగా దీక్షాయుతమైన కృషి, త్యాగము, సేవ మున్నగు సద్గుణములతో పూనుకున్ననే పురోభివృద్ధి సుగమంకాగలుగుతుంది. ఓర్పుకలిగి జాతీయవిశిష్టత, సాంప్రదాయాల ననుసరించి న్యాయం, ధర్మం దృష్టిలో నుంచుకొని స్త్రీలు, పురుషులుకూడ సమానబాధ్యతలతో జాతీయక్రేయో సాభాగ్యములను రూపొందించాలి.

జాతీయ జీవితంలో స్త్రీ పురుషుల సమానత్వమును కాదనడం ముమ్మాటికి పొరబాటే. సామ్యవాదసమాజస్థాపనకు స్త్రీ దేశాన్నిగారు చెప్పినట్లు స్త్రీ పురుషుల సమానత్వము ఏర్పడాలి. అయితే సౌఖ్యదాయకమైన, శాంతి ప్రసమైన, పదిలమయిన ఆడర్కమానవసమాజ స్థాపనకు స్త్రీ పురుషులు పరస్పర సహకార సహాయములతోపూనుకోవాలి. స్త్రీ పురుషులిరువురు వాస్తవికతకు అనుగుణంగా సమానత్వమును అర్థంచేసికొని మంచి చెడ్డలను గుర్తించి కుటుంబసాభాగ్యమునకు, సంఘక్రేయస్సుకు అది వినియోగపడునట్లు వ్యవహరించాలి. ఎవరు యిందులో 'సమానత్వము'ను అపార్థం చేసికొని నియమబద్ధమైన జీవయాత్రను నిర్లక్ష్యం చేసినా ఫలితాలు వికృతంగా, విషమంకావచ్చును. జాతీయరంగంలో స్త్రీ పురుషులు తమతమ బాధ్యతలను సహజ స్వభావాలకు, శక్తిసామర్థ్యాలకు, తెలివితేటల కనుగుణ్యంగా పంచుకొని పరస్పరము గౌరవించుకుంటూ నిర్వహించినచో యిందులో నెవ్వరికీ అధికార ఆదిపత్యవాంఛలు కలుగుట కవకాశముండదు. నియమబద్ధమైన సత్సీలముతో జీవయాత్ర కుపక్రమించిన పురుషులు స్త్రీలనుభయపెట్ట నవసరముండదు; స్త్రీలు పురుషులను చూచి భయపడవలసిన అవసరముండదు; దాంతోబాటు పరస్పర ద్వేష, క్రూర్య, ఈర్ష్యాభావాలకుకూడ అవకాశముండదు. శాశ్వతంగా పురుషులు స్త్రీలకంటే బలవంతులేకావచ్చును. కాని పురుషులకులేని సద్గుణాలు, యోగ్యతలు, తెలివితేటలు, శక్తిసామర్థ్యాలు సహజ సిద్ధంగా స్త్రీలకుగలవనునది నిర్వివాదాంశము. కాబట్టి స్త్రీ పురుషులలో నెవరు మరొకరికంటే ఘనులమనుకొని విర్రవీగినా పొరబాటే కాగలదు. సంఘవ్యవస్థను తాడు మూడుచేసి అల్లకల్లోలానికి దారితీయగల మనస్తత్వాలు జాతీయోన్నత్యమునకు తోడ్పడజాలవు. హక్కులను, అవకాశములను పురుషులతోబాటు స్త్రీలు సమానంగా అనుభవించకలగాలియనేది అన్నివిధాల సమర్థనీయము. అయితే హక్కులు, అవకాశములు సమానస్థాయిలో ననుభవించనున్నప్పుడు బాధ్యతలను సయితం సమానంగా స్వీకరించగలగాలి. స్త్రీలు హక్కులను, అవకాశాలను సమానస్థాయిలో కోరుతూ బాధ్యతలను విస్మరించినచో షేమకరమనిపించుకోదు. స్త్రీల మనోధైర్యం, శీలసంపద, చిత్తశుద్ధి పురుషుని దైనందిన జీవితంలో మార్గదర్శకముగాను, ఆడర్కనీయంగా నుండగలవు; పురుషుల సుత్సాహపరచి కార్యోన్ముఖులను చేయును. స్త్రీ పురుషులిద్దరు

త్రాగుబోతు

జర్మను మూలం :
హాన్స్ ఫల్లాడా

ఆంధ్రానుసరణ :
డాక్టరు వి. ఎన్. శర్మ

ఇంతవరకు సాగిన కథ

[క్రిందటి నెల “గృహలక్ష్మి” సంచికలో జర్మను సాహిత్యరంగంలో తలమానికమని పేరుగాంచిన ఫల్లాడా కథా శిల్పాన్ని పాఠకులకు పరిచయం చేయటానికి ప్రయత్నించాను. ఈ కథలో ముఖ్యపాత్రలు ఎర్విన్, ఆయన భార్య మాగ్డా. మంచిరోజుల్లో భార్యా భర్తలు చేదోడు వాదోడుగా నుండిపోతూ ఒక వ్యాపార సంస్థను స్థాపించారు. వారిద్దరి కృషి మూలంగా వాళ్ల సంస్థ దేశంలో మంచిపలుకుబడి సంపాదించుకున్నది. అంచేత వాళ్ల ఆర్థిక పరిస్థితులు వున్నతదశకువచ్చాయి. అలాటి దశలో వాళ్లమధ్య ముసలం పుట్టింది. తమాషాకోసం పానీయానికి దుచిచూడటానికి మొదలెట్టిన భర్త, ఎర్విన్ త్రాగుబోతు అయ్యాడు కొద్ది కాలంలోనే. దాంతో వాళ్ల వ్యాపారసంస్థ పని తాడు మార్చి పోయింది. ఒక రోజున దీన్నంతా భార్య మాగ్డా తెలుసుకున్నది. భర్తను నిలువబెట్టి అడిగింది. కాని అతను, తన అయోమయావస్థలో తగిన సంజాయిషీ నిస్తేగా! అంచేత ఇటుగాని, అటుగాని తేల్చేసుకోవాలని పట్టుపట్టింది. దాంతో భార్యను ధిక్కరిస్తూ ఆఫీసునుంచి భర్త బయటికి వచ్చేస్తాడు. ఇక చదవండి]

I

మా ఆఫీసును అలా చిందరవందర చేసేసి బయటికి వచ్చానంటే ఇకముందు అటుకేనే వెళ్ళకూడదని నిశ్చయించుకున్నానని చెప్పటం అనవసరం. అగ్నిపర్యటం ఇంతవరకూ తోపలనే రగిలిపోతూ వుండేది. ఇప్పుడో! నా భార్య మాగ్డా ఇందులో కలుగజేసుకోవడంతో, అమాంతంగా పైకి పెరిగి వచ్చేసింది. ఇక ఇలాటివాన్ని అపటానికి ఎవళ్ళ తరమవుతుంది? ఈ వ్యాపారం నా ఇప్పటి మనోతత్వానికి మతరాం సరిపడిందికాదు. ఆ రహస్యం మాగ్డాకి తెలియనీయకుండా ఇంతవరకుకప్పించాను. నుంటుంది ఇప్పుడు ఇలా భగభగ మండిపోతూవుంటే మాగ్డా ఇక ఎలా వుదాసీనంగా వుంటుంది. ఇటో అటో తేల్చే కానుకలని పట్టుపట్టింది. ఇటు మా భార్యదారులు

ముందు, అటు మా పనివాళ్ళముందు నన్ను బిడుద్దాయ క్రింద కట్టేసి అవమానం చేసింది....

ఆఫీసును వదిలిపెట్టి వచ్చాను. మాగ్డా నామీద అలా యుద్ధాన్ని ప్రకటించాక, ఇక మా యింటికేనే ఎలా వెళ్ళగలుగుతాను? అలా భీష్మించుకోవటం బాగానే వుందికాని ఇప్పుడు ఎటుకేనే వెళ్ళటం?... ఇది గడ్డు సమస్య. నుంటుంది ఇలా భగభగ మండిపోతూవున్న సమయంలో దీనిని ప్రకాంఠంగా తేల్చుకోవటం ములభమైన పని కాదుగా...

ఈ పూరిక ప్రస్తుతం ఒక నమస్కారం పెట్టేసి ఆ అడవి మధ్యలో నాకు బాగా నచ్చిన కుగ్రామం కేసి చప్పున వెళ్ళిపోవటం అన్నివిధాలా మంచిదనుకున్నాను. అక్కడి హోటలు నాకు బాగా నచ్చింది.

అక్కడివారు ఆ కోణాల్లో నన్నెంతో నిర్లక్ష్యంగా చూడటానికి ప్రారంభించినా!...

ఆ చోటు ఇక్కడ వుంటేగా! ఎంతో దూరం నడచాలి. కొంతదూరం దోవ బాగానే వుంటుంది. మరి కొంతదూరం ఎత్తుపల్లాల వెన్నిటికో చాటాలి. అదంతా అదవి ప్రదేశం అన్నమాటేగాని, సవ్య క్యామలమైన పొలాలు, తోటలు ఎన్నో చూడవచ్చు. వాటిని చూస్తూ నడుస్తూ వుంటుంటే ఇప్పటి విషాద సంఘటనే తూర్తిగా మరచిపోవచ్చు. భవిష్యత్తును నెదురుచూకోటానికి మంచి అవకాశం దొరుకుతుంది. ఇలాటి ఆలోచన బుర్రలో తట్టాక ఇక ఈ వూళ్లో ఒక్క క్షణమైనా వుంటానా?...

తప్పంతా నాకే. కాని త్రాగుబోతుని అలా అందరి ముందు మాట్లాడటం మాత్రం తల తీసేవేసి నట్లయిపోయింది. దాంతో పూర్వక వుండిపోయిందా? త్రాగుబోతులు నీలిని ముహూలనే తూర్తిగా మరచి పోతారట! నా భార్య నన్ను ఇలా అనటమా? తను ఏం చేయబోతుందో స్పష్టంగా చెప్పివేసింది. అంటే ఈ కారణంమూలాన మా పెళ్లికే రద్దు చేయించటానికి శ్రమ పెడుతుండటం. అదంతా చకచక జరిగిపోతుందని మాట్లాడుతుంటున్నది. అలా జరిగి పోవటం అంత ములభసాధ్యమా మరి?...

త్రాగుబోతు నైనందుమూలాన మా గాత్రం సంసారయాత్రని జరుపుకోటానికి నాకేమాత్రం అర్హత, హక్కులేదని డాక్టరు స్ట్రీఫీకేటు ఇయ్యాలి. అలాటి స్ట్రీఫీకేటు సంపాదించటం ములభమనుకుంటున్నది మాట్లాడుతూ ఇంటి డాక్టర్ మాన్స్ ఫీల్డ్ వుండనే వున్నాడు. మా కొత్త ఇంట్లో ప్రవేశించిన తర్వాత మాట్లాడి జబ్బుచేసింది. ఆ సమయాన ఆ డాక్టర్నే నీలిపించాను. ఆయన ఎంతో క్రద్ధతో వైద్యం చేశాడు. అప్పటినుంచి ఆయనంట్లో మాట్లాడి ఎంతో ఇష్టం. అప్పటినుంచి ఆయన సలహా తీసుకోండి ఏ పని చేసేదాడు...ఇప్పుడు ఈ భార్య ముగ్ధురగా చేయబోయేది తిన్నగా ఆ డాక్టర్ మాన్స్ ఫీల్డ్ గారి దగ్గరికి వెళ్ళటం, అనాకులు, చెవాకులు ఎన్నెన్నో నామీద చెప్పివేస్తూ స్ట్రీఫీకేటు సంపాదించుకోటానికి అవసరమైన తరంగాన్ని చేర్చించటం. ...స్ట్రీఫీకేటు ఇయ్యటానికి ముందు నన్ను పరీక్షించాలిగా! ఆయన స్ట్రీఫీకేటుతో ఈ కథాకమా మీసా ముగుస్తుందా? రూల్స్ వున్నాయి, బోలెడు రూల్స్ వున్నాయి. కాటి ప్రకారం ఆకుపర్తిలో

పెద్ద డాక్టరు పరీక్ష చేయాలి. దానికోసం కొంత కాలం అక్కడే వుండిపోవటం అవసరం...తరువాతే కోర్టులో విచారణ, తీర్పు. కోర్టుతీర్పు అందాకనే మా కంపెనీమీద అధికారాన్ని చెలాయించటానికి, మా ఆస్తిపాస్తులని తన ఇష్టం ప్రకారం వుపయోగించుకోటానికి మా గాత్ర స్వాతంత్ర్యం వుంటుంది...ఈ తరంగమంతా తారుమారు చేయటానికి నాకు తెలివితేటలు లేవని భ్రమపడుతూ వుంది ఈ భార్యనుడిగారు! రెండు మూడు కోణాలు ఈ పానీమాలనే ముట్టుకోవడా వుండిపోయానా ఆ డాక్టర్ మహాశయ్యడు ఎలా స్ట్రీఫీకేటు ఇస్తాడో చూద్దాంగా! పెద్ద డాక్టర్ తన కండుకు వచ్చింది ఈ రాదరబండి అని పూరకుండి పోతాడు...అంతదూరం పోనియ్యటమెందుకు? మా డాక్టర్ కే కనబడకుండా కొన్నాళ్లు అజ్ఞాతవాసంలో వుండిపోయానా ఆయనే దిసికి వేసారి ఇందులో కలుగజేసుకోకుండానే వుండిపోతాడు. దాంతో మాట్లాడి తగినకాస్త అయిపోతుంది...

చుక్క ఇలా ఎదురు తిరిగిపోతే మాట్లాడి ఇక ఏం చేయగలుగుతుందో చూద్దాంగా!...పెళ్లికాకముందు ఇద్దరమూ సామాన్య సంసారంలోంచి వచ్చాం. మా అదృష్టం పండటం పెళ్లి అయ్యాకనే. ప్రారంభంలో మేము పెట్టినకంపెనీ ఎంతో చిన్నది. మూలధనం అంత చెప్పుకోతగ్గది కాదుకూడా! మేమే యజమానులం. గుమాస్తాలం. నాకర్లం కూడా! అయిదేళ్లలో కంపెనీ పేరు ఈ వూళ్లోనే కాకుండా, దేశమంతటా ప్రాచీనమైపోయింది. బ్రాంఛీలను స్థాపించాము, మా భారత దారులు కోరిన సామాన్లను ఎప్పటికప్పుడే సప్లయ చేయటానికి కావలసిన శక్తి సంపదలను సంపాదించుకున్నాము. వచ్చిన లాభంలో కొస్తో, మాస్తో సంసారాన్ని నడుపుకోటానికి వుపయోగించుకుంటూ వున్నా, మా వ్యాపారాన్నే మరి యెక్కువగా వృద్ధి చేసుకోటానికే వినియోగిస్తూ వుండేవాళ్లం. బ్యాంకులో స్వంతాన సొమ్ము వుంది. స్వంత ఇల్లు వుంది...మాట్లాడు పట్టుపట్టి ఈ విదాకుల కేసులో గెలిచినా మా ఆస్తిలో సగం మాత్రమే తీసుకోగలుగుతుంది. ఆవిడ సొమ్మ ఎక్కువ భాగం ఖర్చుపెట్టింది ఇంటికొసం. అంచేత న్యాయరీత్యా ఇల్లు ఆవిడ భాగానికే రావచ్చు...వున్నదాంతో శృప్తిపడక ఇంకా చిచ్చిపట్టు పట్టిందా...అంటే నా భవిష్యత్తునే మన్ననలూ చేయటానికి నిర్లక్ష్యించుకుంటా...అలా చేయాలన్న ఎంతో నాటకం జరుగా

లని వస్తుంది. ఉన్నాడుదని దాక్కర్లు సర్టిఫికేట్లు ఇయ్యాలి. కొద్దులో యిటానికి ఎంతో కధని నడపాలని వస్తుంది....

అసీసులా నా శివాలూ, చిందులూ కర్కార చూశాక, ముద్దా అంతదూరం పోకుండా పూర్వక వుంటుందా? అన్ని అనంతరాలకు సిద్ధంగానే వుండాలి. వాటిని ఎదుర్కొనటానికి అవలంబించాల నిన పదకులని ఇప్పటినుంచే అలాచిన్న వుండటం ముఖ్యం. అవసరం....

ఎంతదూరం నడిచినా చేరజోవాలనిన చోటు అంత నులభంగా కనబడితేగా! ప్రారంభంలో ఇలా నడవటం అంత కష్టమైన పనిగా కనిపించింది కాదు. కాని కొంతసేపయ్యాక అలసిపోయాను. దాంతో పిచ్చిపిచ్చి అలోచనలు! ముచ్చెరుటలు పోశాయి. ఇక కాళ్లు కదలిన పాపాన పోలేనా! దాహం. ఆకలి.... దాహం తీర్చుకోటానికి జేబులో దాచి వుంచుకున్న సీసాని తీసి రెండు మూడు గుట్టకలతో పూర్తిచేశాను. అలా తాగినా దప్పి తీరిలేనా! ఇక ఆకలి సంగతి చెప్పాలా?...

అప్పటికే మిట్టమధ్యాహ్నమైంది. పొలాల్లో, తోటల్లో పనిపాటలని కట్టేసి గ్రామములు భోజనాలకి వెడతూవున్నారు. వాళ్లలో కొంతమంది నాకేసి చూస్తూ మందహాసంచేస్తూ ముందుకే గబగబ నడుస్తూ వున్నారు. మరికొందరు కేలంవెక్రిగా నాకేసి చూస్తూ వెడుతున్నారు. ఇంకా కొంతమంది విస్తు పోతూ మూడనా గారు. అలా వాళ్లు నాకేసి మూడటంలో కారణం వుంది. ఇవ్వారే వెలపుకోజా కాజే! పట్నానం మనిషి ఏంపుట్టి మునిగిందని ఇలా అలసి సొలసి ఇంతమిట్టమధ్యాహ్నకాలంలో ఈ గ్రామ పరిసరాలలో నడుస్తూ వుండటం? దాంతో నా ఆకారం! సీరా ముద్రలతో నిండిపోయిన నా దుస్తులు!...

ఇలాటి పరిస్థితుల్లో ఈ ఆకారంతో ఇప్పుడే పూర్వోక్తి చేరుకోటం మంచిది కాదనుకున్నాను. ఎవళ్ళకీ కనబడకుండా ఏ పాదతోనైనా, లేకపోలే ఏ చెట్టు నీడలోనైనా కొంచెంసేపు విశ్రాంతి దీసుకొని, జనం వాళ్ళ వాళ్ళ భోజనాలు ముగించుకుని తిరిగి పని పాటల్లోకి వెళ్ళిపోయాక హోటల్ కేసి నడవటం వుత్తమాత్తమని బుర్రలో తట్టింది....

జాబ్బం. నిద్రలేస్తాన జాబ్బం! బుడ్డితో నీని

లేదు. మరో బుడ్డి కావాలంటే పూర్వోక్తి నడవాలి. అంచేత ఆ ఆకలి కొంతకాలం మరచిపోవటం మంచి దని అనుకున్నాను. ప్రకారంగా పడుకోటానికి మంచితాళు కనబడింది. చుట్టుప్రక్కలనున్న గడ్డి గట్టాని నేకరించి పడకగా అమర్చి అక్కడే పడు కున్నాను. నిద్రాదేవత చేప్పిన ఆపరించి ఈ లోకపు బెడదలని మరచిపోవడానికి కావలసిన వాతావరణాన్ని ప్రసాదించింది....

కళ్లు తెరిచి చేతిగడియారంకేసి చూసేటప్పటికి ఎంత ఆశ్చర్యం వేసిందో ఇక చెప్పాలా? మిట్ట మధ్యాహ్నం పడుకున్నవాణ్ణి సాయంకాలం అయిదు గంటలవరకు చీకూదింతా లేకుండా నిద్రపోయా నన్నమాట! మూర్ఖుడు ఇంకో గంటలో అస్తమించ బోతున్నాడు. ఇక ఇలాటి పరిసరాలలో పడుకుని వుండటం ప్రమాదం.... పడుకున్నవాణ్ణి అమాంతంగా లేవబోయాను. దేహం నా స్వాధీనంలో వుంటేగా లేచి నూచుండటానికి. ఒళ్లు కంపించిపోతూవుంది. కాళ్ళూ చేతులూ కదలటంలేదు. ఏమైనా పుచ్చు కుంటేనేగాని ఈ బండి కదలటం బ్రహ్మాండం. అది దొరకటమో?...

ఎలాగైతేనేం నూర్యాస్తమయం లోపున్నే ఈ దేహాన్ని హోటల్ పరిసరానికి చేర్చగలిగాను. అక్కడ నా యీ అసహాయతని మాపానా ఇంకేం వుంది?...

రాత్రి భోజనాలకి లోపల పెద్ద హాల్లో బల్లలమీద పాత్ర సాయానంతా అమర్చబడి వుంది. అతిథులు రావటానికి ఇంకా వ్యవధి వుంది. అంచే తనే గాబోలు హోటల్ యజమానురాలు విశ్రాంతి తీసుకోటానికి తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది ఎక్కడ లేని పిచ్చి కక్కితో నేను లోపల అడుగుబెట్టే సమయంలో. హోటల్ అమ్మాయి వుండేమోనని నలు ప్రక్కల కలయచూశాను. ఆ పిల్లకూడా కనబడింది కాదు. ఇక ఏం గత్యంతరం తోచక దగ్గరలో నాకు కనబడ్డ బల్లముందర కుర్చీ మీద కూలబడ్డాను. "లోపల ఎవళ్ళూ లేర?" అని గొంతు చించు కుంటూ ఆరిచాను.

నా అలజడిని యజమానురాలు విన్నది. ఓరగా లోపల గది తలుపు తెరుచుకుంటూ బయటకి వచ్చి నేను అక్కడ నూచుని వుండటం చూసింది.

(నోవేలము)

మ ర గు హ

—

శ్రీ సి. సి. పున్నయ్య

(సర్వహక్కులు రచయితవి)

(జూలై సంచిక తరువాయి)

—(౦)—

(పోలీసులు వస్తారు)

పోలీస్:-ఏమిటి గుంపు అర్ధరాత్రప్పడు!
(అక్కడున్న వాల్లెవరూ ఏమి మాట్లాడరు)

పోలీస్:-ఏం మాట్లాడలేమిటి?

గుంపులూని ఒకడు:-ఏడు దొంగండీ! బ్యాంకులో
దోచుకపోతుంటే పట్టుబడ్డాడు.

పోలీస్:-నిజమేనా? సంకెళ్లు తగిలించండి.

రాజ:-మీ దయ యిక్కడి జనం నన్ను దొంగ అని
అంటుంటే నేనేం చెప్పేది యిక!

పోలీస్:-అయితే పద స్టేషనుకు.

(రాజయ్య చేతులను బెడీలు తగిలించి పోలీస్
స్టేషనుకు తీసికొని వెళ్తారు. గుమికూడిన జనం
వివిధ మనస్తత్వాలతో తమ యింట్ల ముఖం
పట్టారు.)

(వకీలుగారి యిల్లు. నాగమణి దొడ్డినాకిట్లో
కూర్చొని ఆలోచిస్తూ యుంటుంది. వకీలు
భార్య మహాలక్ష్మమ్మ యింట్లోనుండి అక్కడికి
వస్తుంది.)

మహాలక్ష్మమ్మ:-మణీ! యీకేళ ఏదో దిగులుగా
నున్నట్లున్నావు!

నాగమణి:-ఏమీ లేదమ్మా!

మహా:-మీ నాయన వచ్చి చూచి చాల రోజులయిన
దని కాబోలు! అందుకేనా?

నాగ:-(కండ్లనిండా నీరు కన్నీనవి, తుడుచుకుంటూ)
అదేంలేదమ్మా?

మహా:-నాకు తెలుసులే అమ్మాయీ! నీకు దిగు
లేందుకు చెప్పి! యీ యిల్లు మీదనే అనుకో -
మంచిగుడ్డలు కట్టుకొని లక్షణంగాయిండు. నీ
కేమైన లాటు జరిగితే చెప్పి! నీవీధింగా
దిగులుపడుతూ యింట్లోకి భాగలేదు.

నాగ:-నాకేం లాటులేదిక్కడ మీదయవల్ల.

(వకీలు రాఘవరావు యింట్లోకి ప్రవేశిస్తాడు.)

మహా:-చూడండి! మణి వాళ్ళ నాన్న వచ్చి చూచి
పోలేదని బెంగపెట్టుకున్నది.

రాఘ:-అది సహజం. నీకే యింకా మీ తల్లిదండ్రుల
మీద, పుట్టింటిమీద వ్యామోహముంటే పసిది -
మణికి అపొటిదుండదా! ఏదో పాపం! తీరిక
లేక వచ్చియుండడు, వస్తాడైతే - యింకో
చూడు మణీ! యీ పండు తీసుకొనివెళ్ళి తిను.
(మణి పండు నండుకొని తోపలికి వెళ్ళిపోతుంది.
వకీలు భార్య పూలు కట్టుకుంటూ కూర్చుంటుంది.
రాఘవరావు సోఫాలో కూర్చొని కోర్టు విశే
షాలు చెప్పినారంభించాడు.)

రాఘ:-ఈరోజున కోర్టు విచారణలో భార్య నగ
లను భర్త దొంగిలించాడని నేరం.

మహా:-మితగా నున్నావే!

రాఘ:-అందులోనే యున్నది నూత్నం, నీవు చెప్ప
చూద్దాం!

నాగ:-(తెలుపు ప్రక్కగా నిలబడి యుండి ఆ
మాటలు విని మహాలక్ష్మమ్మ ప్రక్కకు వచ్చి నిల
బడి) దొంగలుపడి భార్యభర్తలు నిద్రపోతుం
డగా నగలను దోచుకుంటుంటారు. దొంగ
ఎవరూ అని కనిపెట్టలేక భార్య, భర్తే తన నగ
లను దొంగిలించియుంటాడనే నిర్ణయానికి వచ్చి
యుండాలి. బహుశా ఆమె భర్త గుఱ్ఱపు పండా
లకు పోవడం, చీట్లపేక, జూదం ఆడడం ఆల
వాటుండటంవలన ఆమె నిర్ణయం బలపడి
యుంటుంది.

రాఘ:-నిజమే మణీ! ఆతడు నిరపరాధ. నర్వార
దొంగ పట్టుపడ్డాడు.

నాగ:-అబ్బ! ఎంత మంచివార! నిజానికి ఏనాడు
శుభనముండదు.

రాఘ:-మహాలక్ష్మీ! నాగమణి చాల తెలివగలది మహా! దేవుడు దిన్నమాపు మాచాడు కాని లేకపోతే యీమె ఏ సంపన్నుల యింట్లోనో పుట్టి పెరుగుతుందవలసివది.

మహా:-బాగా చెప్పారు - అమ్మాయ్ మణి! విస్తర్ల వేసి మంచిసీళ్లు పెట్టమ్మా! భోజనాల వేళయింది (అందరూ భోజనానికి లేచిపోవుదురు.)

(పోలీస్ స్టేషన్ లో ఇన్స్ పెక్టరు దోమలను విచారిస్తూ వివరాలు వేకరిస్తుంటాడు. పోలీసులు నిలబడియుంటారు. ఎడ్ల బండివాడు, రాజయ్య, మైకిలు దొంగిలించినవాడు, త్రాగుబోతులు యిలాంటివార వేకులు ఆక్కడే యుంటారు. ఒక కాన్స్టేబిల్ బండివాడిని చేయిపట్టుకొని యిన్స్ పెక్టర్ ముందు నిలిపాడు.)

ఇన్స్ పెక్టర్:-ఎవరితను?

కన్స్టేబిల్:-వీడు జనసమృద్ధంగా మన్నచోట నడి రోడ్డుమీద బండి నిలిపాడండీ!

ఇన్స్:-ఏమయ్యా నిజమేనా?

బండివాడు:-లేదు బాబూ!

ఇన్స్:-ఎందుకయ్యా బండిని నడిరోడ్డుమీద నిలిపావు?

బం:-రోడ్డు కాదండీ - సందులో -

ఇన్స్:-అయితే మాత్రం అక్కడెందుకు నిలిపావు? ప్రజల రాకపోకలకు అటంకమని తెలియదూ?

బం:-బస్తాలు ఎక్కించుకోడానికండీ!

ఇన్స్:-ఇకమీదట అలా ఎప్పుడు చేయబోకు!

బం:-చిత్తం బాబూ!

ఇన్స్:-సరే వెళ్ళిపో.

(బండివాడు పోవును)

ఇన్స్:-ఏమిటి కేరాలు. బండి నిలిపాడని, నిద్ర పోయాడనేనా మీరు కేసులు తెచ్చేది.

పో:-నెలాఖరు కదండీ! అందుకని బుక్ చేశాను.

ఇన్:-నీ బొందలాగుంది.

(మరొక పోలీసు రాజయ్యను ఇన్స్ పెక్టరు ముందు నిలుపుతాడు.)

పో:-వీడు దొంగండీ - డబ్బుతో సహా పట్టుపడ్డాడు.

ఇన్స్:-అ! ఎక్కడ? - యిదీ సరైన కేసు.

పో:-రాజ్యలక్ష్మి బ్యాంకిలోనండీ!

ఇన్స్:-సరైన చోటు. ఆక్కడే యిప్పుడు డబ్బు ఉన్నది. డబ్బు కలవాళ్ళంతా యీ రోజుల్లో భయపడి యిటువంటి ఆయోగ్యుల దారినుండి తప్పించుకోడానికని బ్యాంకుల్లో నాగ్ర త్తపరచుకుంటున్నారు.

1 పోలీసు:-చిత్తం సార్!

ఇన్స్:-కేసు బుక్ చేశావా?

1 పో:-ఇంకా లేదండీ - ఇద్దరు సాక్షులున్నారు.

ఇన్స్:-ఏరీ వాళ్లు?

2 పో:-ఇదుగో (సాక్షులు రాఘవులు, కోటయ్య హాజరుగదురు).

ఇన్స్:-(ఆశ్చర్యంతో) రాఘవులూ! నీవుమాడా వచ్చావా! ఇదిగో యీ బల్లమీద కూర్చో.

రాఘ:-ఫరవాలేదులేండి!

ఇన్స్:-(కోటయ్య నుద్దేశించి) ఎక్కడ దొంగతనం జరిగింది?

కోట:-రాజ్యలక్ష్మి బ్యాంకిలో.

ఇన్స్:-నీ పేరు?

కోట:-కోటయ్య.

ఇన్స్:-(పోలీసుతో) చెప్పే వివరాలు వ్రాసికో.

పో:-అలాగే సార్!

ఇన్స్:-అయితే కేసు విచారణ సందర్భమున కోర్టుకు రావాలి కోటయ్యా!

కోట:-తప్పకుండా వస్తాను.

(కోటయ్య పోలీసు రైటరు వెంట గదిలోకి వెళ్ళును.)

ఇన్స్:-రాఘవులూ! ఈ దొంగను నీకు తెలుసా?

రాఘ:-పొరబాటు సార్! వీడు అటువంటివాడు కాదండీ!

ఇన్స్:-భలే బాగుంది! మాటముల్లతో సహా దొంగ పట్టుబడితే వీడు అటువంటివాడు కాదంటావేమిటి! మొత్తమీద మహా పెద్దమనిషివి! - ఇదిగో చూడూ! యిది పోలీస్ స్టేషన్ - నాకు అడిగినదానికి సమాధానం కావాలి. వీడు బ్యాంకిలో దొంగిలించి పట్టుబడ్డది నిజమే కదా?

రాఘ:-దొంగిలించిన విషయం నాకు తెలియదు జనం గుమకూడియున్నారు. కేసు సివోరప చే

తోని చూడడానికి గుంపులాక వెళ్ళాను. పోలీసులు నన్ను వెంటబెట్టుకొని యిక్కడికి వచ్చారు. అంతే...

ఇన్స్పెక్టర్:- ఎల్లండి కేసు విచారణ. మరి నీవు సాక్షిం... రాఘవ:- జరిగింది, చూచింది వచ్చి చెప్తాను.

ఇన్స్పెక్టర్:- మంచిది వెళ్ళు రాఘవులూ! (రాఘవులు వెళ్ళిపోగా రాజయ్య సుద్దేశించి) ఏమిటిరా! ఎన్ని కోరికలుండీ వృత్తి?

1 పో:- ఏమిటోయ్! అయ్యగారు అడిగిన ప్రశ్నకు జవాబుచెప్పక బొమ్మలాగ నిలబడతావేం!

రాజ:- చెప్పవలసినదేమైనా యంతేకదా నేను చెప్పలేనా!

1 పో:- అలా కా దానికి -

ఇన్స్పెక్టర్:- ఏమిటి! దొంగ రాస్కెల్ (లేచి రాజయ్య చెంపమీద ఫెలోన్ కొడతాడు) ఈ బ్రతుకు కన్నా దున్నపోతులాగున్నావు కదా! చాకిరి చేసికొని బ్రతుకకూడదూ! - పోలీస్! వీడిని లాక్కెళ్ళి రిమాండులో నుంచండి.

(ఇద్దరు పోలీసులు రాజయ్యను లోపలికి పిలుచుకొని వెళ్ళతారు.)

(కోర్టు హాలులో బెంచీలపై భర్తీ అయినవి. అధికారులు, గుమాస్తాలు, న్యాయవాదులు వారివారి స్థానాలలో కూర్చోనియున్నారు. న్యాయమూర్తి రాగానే అందరూ లేచి నిలబడి ఆయన కూర్చోవగానే కూర్చుంటారు. బోనులో రాజయ్య హాజరుపెట్టబడుతాడు.)

ప్రభుత్వ న్యాయవాది:- (లేచి ప్రభువులకు యీ ముద్దాయిలు రాజ్యలక్ష్మి బ్యాంకిలో పనిచేల రూపాయలపహరించి, డబ్బుతో కూడ పట్టుపడ్డాడని నివేదిస్తున్నాను.)

న్యాయమూర్తి:- సాక్షులు?

ప్ర న్యాయవాది:- ఉన్నారు- కోటయ్య, రాఘవులు. బండ్రో:- కోటయ్య! కోటయ్య! కోటయ్య! (కోటయ్య మరొక బోనులో రాజయ్య కడుగుగా నిలబడతాడు.)

గుమాస్తా:- నీవేనా కోటయ్య?

కోట:- అవునండీ!

ప్ర. న్యాయవాది:- (రాజయ్యను చూపిస్తూ) ఈయనను నీకు తెలుసునా?

కోట:- తెలుసు:- మూడు కోరికలనాడు రాజ్యలక్ష్మి బ్యాంకిలో దొంగిలించి పట్టుపడ్డాడు.

ప్ర. న్యాయవాది:- పగలే కదూ!

కోట:- కాదు- రాత్రి 1 గంటపప్పుడు.

న్యాయమూర్తి:- నీవు దొంగిలించునప్పుడు చూశావా?

కోట:- లేదండీ! పట్టుపడ్డప్పుడు చూశాను.

న్యాయవాది:- ఇక నీవు వెళ్ళవచ్చు. రెండవ సాక్షిని పిలిపించండి.

(రెండవ సాక్షి రాఘవులు హాజరుకాతేదు.)

పో, ఇన్స్పెక్టర్:- ఈకోరికన యిబ్బందివలన రాఘవులు రాతేదు. ముద్దాయిని పట్టుకున్న పోలీస్ ను ప్రభువులు విచారించవచ్చును.

న్యాయమూర్తి:- రప్పించండి.

(పోలీస్ వచ్చి నిలబడి సెల్యూట్ చేస్తాడు)

ప్ర. న్యాయవాది:- నీవేకదా యీ దొంగను పట్టుకుంది?

పో:- అవును సార్!

ప్ర. న్యాయవాది:- అతనిని నీవెందుకు పట్టుకోవాల్సి వచ్చింది? నీవు పట్టుకున్నప్పుడతని చేతుల్లో ఏమియున్నది?

పో:- దొంగయని పట్టుకున్నాను. చేతుల్లో డబ్బు సంచులుండినవి.

న్యాయమూర్తి:- డబ్బున్నదని నీవెలా యూహించావు?

పో:- ఇదిగో సార్! నోట్ల కట్టలు (కోర్టువాది కందించును).

న్యాయవాది:- నీవితను దొంగిలిస్తున్నప్పుడు పట్టుకున్నానని కదూ యంటున్నావు!

పో:- ప్రజలు గుమికూడి యున్నారు. నేను అక్కడికి వెళ్లేసరికి అక్కడివారంతా యితనిని దొంగ! దొంగ యంటూ డబ్బు సంచులను, అతనిని నా కొప్పుజేప్పారు.

న్యాయవాది:- అయితే యితను దొంగిలించినట్లు నీకు తెలియదన్నమాట.

పో:- తెలియదు,

న్యాయవాది:- అయితే దొంగతనం ఎక్కడ ఎప్పుడు జరిగితే యితడు పట్టుబడ్డాడంటావు?

ఐతరేయో వనిషత్తు

పూజ్యపాద స్వామి చిన్మయానందులవారి వ్యాఖ్యానములు:-

అనువాదము: Dr. W. రాధాకృష్ణయ్య

(గతసంచిక తరువాయి)

ఈ నాలుగు పేర్లు వినుటవలన శిష్యుల కెట్టి తృప్తియు కలుగలేదు. ఉదాహరణమునకు, నేను, నా మిత్రునితో కలిసి పోవుచుండగా, నా మిత్రుడు తన సహపాఠకుని, అకస్మాత్తుగ చూచి, ఆనందపర పడుచున్నాడు. వారిరువురి సంతోష పునర్దర్శనమును నేను గమనించుచుంటిని. వారు విడిపోయి, నా మిత్రుడు నన్ను సమీపించగా, ఆ ప్రయత్నమే హేతు డైవరని ఆకురతతో ప్రశ్నించితిని. “అతడు శ్రీ చటర్జీ” యని నా మిత్రుడు తెలిపినచో, నాకెట్టి సంతృప్తిగాని, సంతోషముగాని కలుగజాలదు. కనుక, అతడు బడియందు తన సహపాఠకుడనియు, వారిరువురు పసికనమున అతి సాహసకార్యములు చేసియుండి రనియు, అతనినితో కొంతకాలము తాను అతిథిగ నుండెననియు, ఆ వ్యక్తినిగూర్చి కొన్ని వివరములను నా మిత్రుడు నాకు తెలుపుట ఆవశ్యకముగ నుండెను.

అటులనే, గురువు నాలుగు లోకములు సృష్టించ బడెను అని తెలిపెను. దానితో తృప్తిపడని శిష్యు లకు వాటి పేర్లను తెలిపెను. పేర్లవలన శిష్యులకెట్టి విశేషములు బోధపడలేదు. శిష్యులకు గల భ్రమ వారి శేత్రములందు వికసించుట తెలుసుకొని గురువు వివరించుచున్నాడు.

అప్పుచో - అనగా, సక్షత్రమండలము (అకాశము) నకు వైసయుండు ఈతర్ (Ether) అనబడు అంత రిక్షము. మరీచి యనగా కిరణములు. అదియే అకాశ మనబడు వాయుమండలము (Atmosphere). సూర్య కిరణములు అకాశమండలము ద్వారా, విషయములపై బడునపుడు విషయములు ప్రకాశించును. అనగా సూర్యునినీ, కిటికీ ద్వారా యింటిలోనికి ప్రవేశించగా, అది నేలపై బడుచున్నది. ఆ నేల ప్రకాశించుచున్నది. ఒక ముఠికి పేలికను కిటికీవద్ద విడిచించినచో, దుమ్మురేగి, సూర్యకిరణములచే ప్రకాశించును. అప్పుడు కిటికీ ద్వారా ఇంటిలోనికి, కిరణములు కోణముగ వాలియుండుట కనబడును. సూర్యకిరణములు ప్రతి అణువుపై బడుటచే, కిరణములెల్ల, సృష్టముగ

కనబడును. అట్టి దుమ్మువంటి అణువులతో సహా నిండియుండు భూమికి చుట్టు వ్యాపించియుండు వాయుమండలమును, మరీచి యని తెలుపబడుచున్నది. అనగా ప్రకాశమండలము.

మూడవది - మరం - అను లోకము. మర అనగా, మరణము. ఈ భూలోకమున, పరిమిత, పరిపక్వత్వము అను రెండు గుణములు అన్యోన్యముగ, మృత్యు చేపతకు నేవ జేయుచున్నవి. కనుక, మనము నివసించు భూమికి మరలోకము, మర్త్యలోకము అని పేరు కలిగెను. ఈ భూతలమునకు క్రిందిభాగము, ధాతుమయ మగు నీటిచుట్టుమును ఆపః అనబడును.

ఈ నాలుగు లోకములు, ఒక్కొక్క విధమగు వాస నల ననుభవించుటకు అవరణములగు నున్నవి. ఇవన్నియు కలసి, సమస్త సర్వవాసనల వ్యయమునకు, అనుభవములకు అవకాశమిచ్చుచున్నవి.

లోకమనగా, ప్రపంచమని భ్రమించుచున్నాము. అనుభవ అవరణమని విజమైన భావము. ఈ లోకము లు మూడంతస్తుల మేడకు పోల్చవచ్చును. ప్రతి అంతస్తున ప్రత్యేక కాపురములున్నాయి. వారివారి ప్రత్యేక సంసారముల ననుభవించుకొనుచున్నారు. నేలచుట్టుమును వైవారి సామగ్రి దాచుకొను నవకాశము కూడ యున్నది.

శ్రు|| స ఈడ తేమే ను లోకా లోక పాలాన్ను సృజా ఇతి.

[ఇవిగో లోకములు. వీటి రక్షకులను నేను సృష్టించెదనగాక, అని అతడు తలచెను.]

మన కోరికల కనుగుణముగ, మన లోకములను మనము సృష్టించుకొనుచున్నాము. వాటికిమన సంకల్ప బలమున తోడుపరుచుచున్నాము. అందువలన ఆ తేత్రములు వ్యవహార యోగ్యమగుచున్నవి. న్యాయ వాదిగాని, వైద్యుడుగాని, తమ లోకములను నిర్ణ

యింగిన వెనుక తన శక్తిని వాటికి జతపరచి, వారి కోరికలకు చైతన్యము కలిగించినయెడల, అవి వారి అనుభవములకు యోగ్యమగుచున్నవి. తేలియెడల వారి కోరికలు అనుభవించబడవు. మనకు ఒక కోరిక కలిగెను. కోరికరీతి ఆలోచనలుకూడ జతపడినచో, అనుభవములు కలుగగలవు. ఒక కోరికకు ఆలోచనలు చేరవలెను. శ్రద్ధ కలుగవలెను. పరిశ్రమ చేయవలెను. నియమించవలెను. ఫలమున తెదురు చూడవలెను. ఇవన్నియు మన శక్తిప్రయోగమువలన చేకూరును. అందువలన, వాసనలనబడు కోరికల రీతి. ఆలోచనలు కలిగి, జీవితము ఏర్పడుచున్నది. దీనినే “లోకరక్షకులను మనము సృష్టించుచున్నాము” అను వాక్యము యొక్క భావము. మన వ్యక్తిగత జీవితమునకు ప్రతిదినము, మన ప్రపంచములను మనము సృష్టించుకొనుచున్నాము. అదియే సమష్టియందు ప్రపంచ సృష్టియని ఉపనిషద్వ్రుతము వర్ణించుచున్నది.

పరబ్రహ్మము సమష్టి వాసనచే నిబద్ధుడగుచున్నాడు. అతడు నాలుగు తోకములను ఏర్పరచెను. అట్టి ఆలోచనలకు పరమాత్మ తన సంకల్పశక్తిని జతపరచెను. ఈ రీతి లోకరక్షకుల నతడు సృష్టించెను.

శ్రు॥ సోఽదృశ్య ఏవ పురుషం సముద్భృత్యామూర్ఖయత్॥ (8)

[పిమ్మట అతడు జలములనుండి పురుషుని (రూపము) వెలికిదీసెను.]

లోకముల సృష్టించిన వెనుక, వాటికి తన సంకల్పశక్తియొక్క బలమును (రక్షకులను) జతపరచెను. ఒక్కొక్క వాసన తన క్షేత్రమున పూర్ణానుభవము పొందుటకు ఒక ఉపకరణమును సృష్టించెను. “అతడు జలములనుండి ఒక రూపమును సృష్టించెను.” ఒక చిత్రకారునికి రూపసౌందర్యముల భావములు తెలియును. ఆ భావములు ప్రకటించగల రూపములు, వర్ణములు, సమబిధక్రమములు, వాటి స్థానములు అన్నియు తెలియును. తెరగుడ్డ, వర్ణములు, బ్రష్టు మొదలగు పరికరములు దగ్గరయున్నవి. అయినను, సంస్కారముపొంది, నెమ్మదిగ చిత్రించగల చేతులు, వేళ్లు లేకున్నచో, అతని హృదయమునగల భావములు తెరగుడ్డపై చిత్రరూపమున కనబడజాలదు. వాసనాత్మకము కలుగుటకు లోకములు సృష్టింపబడెను. మరియు, అనుభవించగల దేహస్వరూప మొకటి అవసరమాయెను. అట్టి దేహస్వరూపమును పరమాత్మ సృష్టించెను.

జలమునుండి ఒక పురుషుని రూపమును పరబ్రహ్మము వెలికిదీసెను. అనుటతోడనే, ఆకుగతయో, పాతకుడు తన అజ్ఞానదోషమువలన, ఇవి ఋషుల తెలివిహీనతను తెలుపుచున్నవని దూషించగలడు. కాని, కొంత జాగ్రత్తో విచారించినయెడల, గురువాక్యము లత్యంత శాస్త్రయుక్తములని తోచగలవు. నేటికాలమున (Dehydration) అను అవసరపదార్థములనుండి జలాంశ చిందువులను తొలగింపగల విధానములను వినుచున్నాము. ఒక జీవజంతువునందలి జలాంశమును తొలగించినచో, దానియొక్క వ్యక్తిగత నానురూపములు కోలుపోవుచున్నవి. అది భస్మరాశి యగుచున్నది. ఒక శవమును ఎలక్ట్రిక్కుకాప్తమున అగ్ని సంస్కారముచేసిన వెనుక, పిడికెడు భస్మము మాత్రము మిగులును. అందువలన ఆ శవము నందుండిన పరిమాణమంతయు జలరాశి తప్ప వేరుకాదు.

మరియు, రసాయనశాస్త్ర విధానమువలన, ఒక స్పటికమునగల జలాంశమును అగ్ని సంస్కారమువలన తొలగించినచో, అది రూపము చేడి, భస్మమగుచున్నదని తెలియుచున్నది. రూప పరిమాణములు నీటినుండి ఉత్పత్తి చేయబడెను. అనగా, పైన తెలిపిన శాస్త్ర సమ్యక్తమునకు కవిత్వ సౌందర్యముచేర్చి ఋషి తెలుపుచున్నాడు.

ఇందు పురుషుడనగ, మోక్ష, నాకు, మానవులలో ప్రథముడగు ఆదం మహాశయునికి అన్వయించుటలేదు. మూల, దృశ్య ప్రపంచముగ వ్యక్తమగు విరాట్ స్వరూపునికి పురుషుడని పేరు. అనగా, బ్రహ్మాండమునకు కారణమగు మూలబీజాంకురము. బ్రహ్మాండమునగల రూపములు కావు. ఇప్పుడు, కేవల రూపప్రశంస మాత్రము కలదు. అనగా, ఒక అండమున దాగి యుండు కోడిపిల్లవంటి రూపము. ఒక బీజమునందలగియుండు వృక్షమువంటిది. గర్భమున పెరుగుచుండు పిండమువంటిది. దానికి రూపము కలదుకాని, ప్రత్యేక ఆకారములు సమకూడలేదు. బ్రహ్మాండమున సంభవించు వృద్ధిక్రమమంతయు, ప్రతి మానవుడు తన గర్భవాసమున యనుభవించుచున్నాడు. తండ్రి తన కోరికల కనుగుణమగు యొక క్షేత్రమును నిర్ణయించి, తన బీజమును ద్రవరూపమున ఆ గర్భమున యుంచును. గర్భమునందా బీజము పెరిగి, రూపములేని ఆకారము పొందును. పిమ్మట అవయవములు ప్రత్యేకముగ ఏర్పడును. అదియే క్రమముగ వృద్ధిపొంది

రూపలావణ్యములకల పూర్ణ మానవ రూపమును సొందుచున్నది.

ఇందుగల నూత్నభావములను ధ్యానించుకొని, మాటల కఠింతముగనుండు అంశములను కనుగొన గలము. ధ్యానశిఖరములనుండి అనేక నూతన దృశ్యములను చూడగలము. బ్రహ్మాండమంతయు మన పిండాండమున స్పృష్టముగ కలుగుచున్నదని తలచుటే గాక, అనుభవించగలుగుచున్నాము.

ఈ బ్రహ్మాండమంతయు గాఢస్వరూపము. నా స్థూలరూపమే విరాట్టు. నా నూత్న రూపము హిరణ్యగర్భుడు. నా కారణశరీరమే బ్రహ్మాండమన ఈశ్వరుడు. వీటివల్ల సత్విక్రమించియుండు నా దేవమే పరబ్రహ్మము. ఈ నామరూప ప్రపంచమునకంతయు అతడే ఆధారము. ఈ సృష్టికి పూర్వము, నేను, ఏకము, అద్వితీయునుగా నాయంజే రమించుచుండును. (1.న మంత్రముయొక్క తాత్పర్యము - అన్వయము.)

శ్రు॥ త మభ్యతప త్తస్యాభితప్తస్య, ముఖం నిరభిద్యత, యథాణ్డం. ముఖా ద్వా గ్వాచోఽగ్నిః॥

[ఆ పురుషాకారమును గూర్చి పర బ్రహ్మము చింతించుచుండగా, అది పగిలి, ఒక సూర్యుని వలె స్వరంగమేపడెను. ఆ నోటినుండి వాక్కు బయలు దేరినది. వాక్కునుండి అగ్ని కలిగెను.]

వీటినుండి వెలువడిన అండమునుగూర్చి, పక్షి గ్రుడ్డును పొదుగునట్లు, ఆతడు సమస్త వాసనల కనుగుణముగ ఆలోచింపదొడగెను. పక్షి పొదుగుటవలన గ్రుడ్డు చీలును. అదేవిధముగ ఆ పిండాకారమున యొక చీలిక ఏర్పడెను. అది నోయవలె నుండెను. ఆ నోటినుండి వాక్కు, మాట్లాడగల శక్తి కలిగెను. అట్టి వాక్కునుండి అగ్ని - పంచ మహాభూతములతో నొకటి - ఉత్పత్తి పొందెను.

ఈ మానవశరీర మనబడు యంత్రనిర్మాణము, సక్రమముగ వ్యవహరించుటకు, జ్ఞానేంద్రియములు, కశ్చేంద్రియములు కలిగియున్నవి. ప్రతియొక్క ఇంద్రియమున కొక ప్రత్యేక వ్యవహారశక్తి యున్నది. ఈ శక్తులుపయోగపడుటకు వీటికి, అధిష్టన దేవతలు కలవు. నవీన విద్యావంతుడీ మాటలకులికిపడ నవసరములేదు. ఇందలి కవిత్వమును, పద విభాగము

చేయుటవలన, ఋషి వాక్యములు, వస్తుకాశ్రువట్టముల రీతి యున్నవనియు, శరీర కాశ్రుము సనుసరించుచున్నవనియు తెలియగలదు.

మాంసమయ ఇంద్రియములగు కంఠు, చెవులు, నోరు మొదలగునవి సంస్కృతమున గోళయము లనబడును. అనగా, జ్ఞానము కలిగించు కర్మకు ఉపయోగపడు కరణములు. ఈ కరణములను నియమించు జ్ఞాన కేంద్రములు మొదడునందున్నవి. వాటిని ఇంద్రియము లనబడును. వీటియందు కలుగు జ్ఞానశక్తిని, దేవత యనబడును. అనగా, ఇంద్రియము వ్యవహరించగల యోగ్యతపొందుటయందు ముఖ్యాంశము దేవత యగును.

వాక్కు వ్యవహరించగల గోళయము నోరు. నోరు లేకపోయినచో వాక్కు వెలువడదు. నోటి యందు వ్యవహరించు ఇంద్రియము వాక్కు. (వాగ్వింద్రియము). వాగ్వింద్రియము శక్తివంతమగుటకు (వ్యవహరించుటకు) అగ్ని దేవత అధిష్టించవలెను.

అగ్ని దేవత వాక్యములు కలుగుటకు అధిష్టన దేవత యగుట, కడు సౌజన్యముగ నున్నది. కొన్ని మాటలు పలుకునపుడు మండిపడెనందుము. కొన్ని యుపన్యాసములు కభ్యులనేకాక, ఆ తరమువారిని కూడ కాల్చివేయుచున్నవి. కొన్ని భావములు “ఉడుకుడుకుకు నున్నవి” యుండును. కొన్ని వాదములు అత్యుష్ణముగ నున్నవందుము. వీటివలన, వాక్యములకు అగ్ని బలమొసగుచున్నదని తెలియవలెను.

ఉష్ణపదార్థములు భుజించుటవలన, వాక్కు వృద్ధి యగునని కొన్ని వ్యాఖ్యాత లభిప్రాయము. అయి ర్చేద కాశ్రుమున, (ఘృతము) నేయిని అధికముగ భుజించుటవలన, వాచాబుడగునని తెలుపబడియున్నది. నేడుకూడ సమాజమునందు, ఉపన్యాసములు విశేషముగ మాట్లాడు రాజకీయవేత్తలు, మతప్రచారకులు, తాము దైవమునకు ప్రీతిపాత్రులని తలచి, సంఘమున దొరకు నేయిని అధికభాగము వారి కడుపులందు చేర్చుకొనుచున్నారు. ఒక ఉపన్యాసకునకుగాని, ఒక గాయకునికిగాని గొంతు రాపు కలిగినచో, నేడి మిరప రసమును, కొంత నెయ్యి నేసి త్రాగుట కిచ్చుచున్నారు.

(సోమము)

‘అ ర క మ్మ’

శ్రీమతి గుణ్ణం అరుంధతి

కాఫీ పానీయాలలో అత్యుత్తమమైనది ఒకటని దానిని త్రాగే వాళ్లందరికీ తెలుసు. కాఫీ వంటిని, ఇంటిని గుల్లచేస్తుందని చెప్పే వాళ్లేరోజుకు నాల్గుకప్పులు లెక్కువ కాకుండా తాగుతారు. దానిలో వుండే మహాత్యమో లేకపోతే అంటు బాడ్యమో ప్రతి వాడ బాడ అట్లుకొంది. దానిని యీ రోజు మాన్పించడం అంటే ఏ గవర్న మెంటు ఎన్ని పంచవర్ష ప్రణాళికలు పెట్టినా ఏటు అయ్యేట్లులేదు.

ఎవరైనా మా యింటికి వస్తే ‘కాఫీ కాఫీ వుచ్చుకొని వెళ్లండి అనేది అలవాటు పోయింది. మొన్ననే మాయంటికి రంగనాయకుల పేటనుండి మాస్టేహితు రాలు ఒకమ్మాయి వచ్చింది. పాపం ఆ అమ్మాయికి ‘కాఫీ’ అలవాటు ఎక్కువట. దానిని తగ్గించలేక పోతున్నదట. ఎంతగానో నొచ్చుకుంది. ఎప్పుడో మధ్యాహ్నం వచ్చింది. కాఫీ వేళయింది. యీవిడ కాఫీ తాగిందే వెళ్లలేదని కాఫీ తయారు చేసే ఒక కప్ప ఇచ్చాను.

‘అబ్బే అంత అక్కరలేదండీ, అర, అరకప్పచాలు ‘అంది ‘అదేమిటమ్మా కాఫీ ఒక కప్పతాగక పోతే త్రాగినట్లే వుండదు. పరవాలేదులే శారదా త్రాగు’ అన్నా.

‘అత్తయ్యా! ‘నీవు చెప్పినట్లు కప్పలు, కప్పలు, త్రాగుతూంటే నాగుండె మరీ బలహీనమయిపోతుంది’ అన్నది.

‘మరీ, అలా బాధపడేదానివి మానేయ్! అలవాటుందుకు చేసుకొన్నావు!’ అని అడిగాను.

‘ఏం చేయమంటావు అత్తయ్యా! త్రాగకపోతే, అసలు పని చేయలేను, అసలు నాబ్రైను వర్క్ చేయదు’ అంది.

ఆ పిల్ల అమాయకతకు నా కెంతో సవ్వచ్చింది. బాధ పడుతుందని పూరుకొన్నాను.

పాశ్చాత్యులు యీ కాఫీనే ఇంకా రూపంలో వుచ్చుకొంటారు. దాన్ని ‘Black Coffee’ అంటారు. అంటే వట్టి ‘డికాఫన్’ అన్నమాట. వాళ్లు ఎప్పుడూ దీనిమీదనే ఆధారపడరు. ఇంకా అనేక ‘Liquors’ నేవిస్తారు. వాళ్లు అలాంటివి ఎన్ని నేవించినా వంటికి ఎక్కువహాని చేయదు. దానికి ముఖ్యకారణమేమిటంటే వారు చలి దేశస్థులు.

మనది అసలే ఉష్ణ దేశం. అందులోనూ నూటికి అరవైమంది ఎప్పుడూ అనారోగ్యంగా వుండేవాళ్లు. కాఫీలో ‘కెఫిన్’ అనే పదార్థముంటుంది. అది మనశశరీరంలో ‘సర్వైస్ సెంటర్’ను (Excite) చేస్తుంది అంటే నరాలను ఉద్రేక పరుస్తుండన్నమాట. దానివల్ల గుండె త్వరితంగా కొట్టుకొంటుంది, ఇది బ్లడ్ ప్రెషర్, గుండె బలహీనతకు దారితీయవచ్చు.

నేను శాశ్వత్తుకాను, కాని ఇలాంటివి

వస్తాయని తెలిసిన తర్వాత నాకు తెలిసిన వారికి చెప్పేదాన్ని వాళ్లు నేనెంత మటుకు చెప్పిన్నా చెపులురిక్కించి వి నే వాళ్లు. తర్వాత అలవాటు మాత్రం తప్పేది కాదు.

ఈ మధ్యనే, పంచదార దొరకడం కష్టమైపోయింది. దానితో హోటళ్లు కూడ కాఫీ ధర ఎక్కువ చేసినవి. ఇంట్లో ఎక్కడి పంచదార యీ కాఫీలకు చాలడంలేదు.

కాఫీ ఎక్కువ త్రాగేవాళ్లు 'అర' కాఫీలు త్రాగడం మొదలెట్టారు. (మా వారు ప్రత్యేక ఉదాహరణం లేండి)

నాకు కాఫీ అసలేగిట్టదు. ప్రేత్యం చేస్తుంది. మా వారికి అది లేకుంటే నిద్ర పట్టదు. మా ఇద్దరికి కాలం వెళ్లబుచ్చడానికి యీ కాఫీ సమస్యను, చర్చించుకొంటూంటాం. అంతేకాని నాకు అలవాటాకాలేదు.

కనీసం, యీ కాఫీ అలవాటు ఆరోగ్యం కోసం కాకపోయినా, ఎకానమీ కోసం అన్నా 'అర' లోకి దిగడంమంచిది.

యీ 'అర' కాఫీ యుగంలో, అర కాఫీ జీవితం 'అర' ఆరోగ్యాన్ని భద్ర పరుస్తుందని నానమ్మకం

అన్ని
నొప్పులకు

అమృతాంజనము

భక్తి యోగ ప్రశ్నోత్తరి

మూలము :

“ అవతార్ ”

అనువాదము :

“ శివానంద పాదసేవక్ ”

శ్రీ శివానంద భగవాన్
శివానందనగరం

శ్రీ స్వామి శ్రీనివాసానంద సరస్వతి
(జనవరి సంచిక తరువాయి) శివానందనగరం

24. నిరాకారము సాకారమెట్లగును ?

జలము రెండు సీతులలో నేవనగా నిరాకార (రూపరహిత) మగు నావిరి (steam) గను మంచు రూపములో సాకార (రూపసహిత) మగు నెటులుండగలదో నటులనే బ్రహ్మము నిరాకారము, సాకారము రెండును కూడనై యున్నాడు. నిరాకార బ్రహ్మము తన భక్తులయొక్క దైవిక (pious) ధ్యానము నకై శేవల నిమిత్తముగ రూపమును గొనును. పరిగ నెటుల వాయువు నిరాకారమై యుండి తుపాను (cyclone) గ నాకారమును గైకొనునో నటులనే నిరాకార బ్రహ్మ సాకారమును పొందును.

25. భక్తియు, జ్ఞానమును అమ్లము (acid), తూరము (alkali)ల వలె నసంబద్ధములూ (incomfatibles) ?

కాదు. జ్ఞానము భక్తిని పెంపొందించును. భక్తి యొక్క ఫలమే జ్ఞానము. జరాభక్తియు, జ్ఞానమును నొకటియే. శేవలాద్యైత జ్ఞానియగు శ్రీ శంకరులు శ్రీహరి, హర, దేవీలయొక్క గొప్ప భక్తుడు. శ్రీరామకృష్ణపరమహంస కాలి నుపాసించి తన యద్యైత గురువగు స్వామి లోతాపురి గుండా జ్ఞానమును బడసెను. దక్షిణ హిందూదేశపు సుప్రసిద్ధ జ్ఞానియగు నప్పయ్య దీక్షితులు పరమశివప్రభుని తీవ్రమగు భక్తుడు.

26. ఎవరు గ్రుడ్డి మనుజుడు ?

సమస్త రూపములలో దాగినియుండు నొకే యొక నచినాశసారమగు (Imperishable Essence) “హరి”ని కనుగొనజాలని వాడే (మానవుడే) కాని తన భౌతిక మాంసచర్మపు లతో చూడజాలని యొకడు గ్రుడ్డి మనుజుడు కాడు.

27. ఎవరు మృత (చచ్చిన) మానవుడు ?

ఎవడైతే తన జీవితమును తినుట, త్రాగుట, నిద్రించుటలలో మాత్రమే గడపునో, నెవరైతే మోక్షము నొందుటకై శ్రీహరి వారాధింప యత్నింపడో నట్టి యొకడు (మానవుడు) కాని నెవని ప్రాణములు వాని భౌతిక శరీరమునుండి వెడలివో నట్టి యొకడు చచ్చిన మానవుడు కాడు.

28. ఎవడు (చెప్పలు కుట్టు) మాదిగ (cobbler) వాడు ?

ఎవడు తన శరీరమును, దాని సంబంధములను గూర్చి మాటలాడునో, నెవడాత్మ దృష్టిని గాక చర్మదృష్టిని గలిగియుండునో నట్టి యొకడు (మానవుడు) కాని చెప్పలును తయారొనర్చు నొకడు మాదిగవాడు కాడు.

29. జపమన నేమి ?

జపము భగవంతునియొక్క నేడేని మంత్రపు టుచ్చారణయే.

30. ఎన్ని రకములగు జపము గలదు ?

మూడు రకములు. వైఖరి (వాచిక), యుపాంగ (దౌష్ఠ్య పెదవులతో వినబడి వినబడనటుల పలుకునది), నింకను మానసికము (మనస్సులో నుచ్చరించునది).

31. ప్రతి రకపు ఫలములేవి ?

వైఖరియొక్క వాటికంటెను పాంశువుయొక్క ఫలములు వేయి రెట్లధికము. వైఖరియొక్క వాటికంటె మానసిక జపముయొక్క ఫలములు పదిశల రెట్లధికము.

32. జపము, ధ్యానముల మధ్య భేదమేమి ?

జప మేడేని మంత్రముయొక్క నుచ్చారణయే.

తన సహజలక్షణముల (attributes) తో కూడిన శ్రీహరి తేక శ్రీకృష్ణుని రూపముపై చింతనయే ధ్యానము.

33. శ్రీహరియొక్క ధ్యాన మొనర్చు టెటుల ?

మానసికముగ నీ మనస్సు నా పరాత్పరుని పాద పద్మములవద్ద స్థిరపరుపుము. తదనంతరము మన మున్ను వాని పట్టువస్త్రము (పీతాంబరము), శ్రవణము, వాని హృదయముపై (నుండు) కొడుభిమణి, వాని భుజములపై నుండు దండ కడియములు (bracelets), చెవి ప్రోగులు (ear-rings), శిరస్సుపై కిరీటము, పిమ్మట చేతులలోని శంఖము, చక్రము, గద, పద్మము లపై త్రిప్పి నటు తదుపరి వాని పాదములవద్దకు రమ్ము. పద్ధతిని తిరిగి, తిరిగి పునరావర్తన (repeat) మొనర్చుము.

34. మనస్సు నెట ధారణ (ఏకాగ్రత) నొనర్చుట ?

మి యభిఁచి, మి యభిలాషల బట్టి హృదయ పద్మము (అనాహత చక్రము) లేదా రెండు కనుహముల మధ్యప్రదేశము (త్రికుటి)లూ.

35. భక్తియొక్క రెండు తరగతులెవ్వి ?

అపరాధభక్తి (అల్పతర భక్తి)యు, పరాభక్తి (ఉచ్చతరభక్తి)యును.

36. అపరాభక్తి యన నేమి ?

భక్తుడు తన యిష్టమూర్తి (విగ్రహము)ని గలిగి యుండును. అతడు ధార్మిక క్రియా (ritualistic) రాధనను, భగవదీయ కార్యముల (ceremonies) ను గలిగియుండును. అతడు విగ్రహములయొక్క పూజ నొనర్చును.

37. పరాభక్తి యన నేమి ?

ఈ రకపు భక్తుడు శ్రీహరిని సర్వత్రను సమస్త పదార్థములలోను గాంచును. తైలధార (నెడ తెగని) వరి వాని మనస్సు భగవంతునియొక్క పాదపద్మములవద్ద సదా లగ్నమైయుండును. అతడు సర్వాంగిన (all-embracing), సర్వ సంకలిత (all-inclusive) విశ్వప్రేమను గలిగి యుండును. అతడే తీవిపల్ల నత్తల్ప ద్వీపమును

గల్గియుండడు. అతడు సమస్త ప్రపంచమును విశ్వబృందావనముగ చూచును.

38. సకామ్యభక్తి యన నేమి ?

భక్తుడు, భనము, పుక్తుడు తేక నేదేని వ్యవహారము (undertaking) లో జయము నొందుటకు లేదా తోగమునుండి తన్ను తాను విముక్త డగుటకు భగవాను నారాధించును.

39. నిష్కామ్యభక్తి యన నేమి ?

భక్తుడు ఫలాకాంక్ష (expectation of fruits) గలిగియుండడు. అతడు భగవానుని, భగవానుని మాత్రమే వాంఛించును. అది ప్రేమనిత్యర్థము ప్రేమ (Love for love's sake) యై యున్నది.

40. వ్యభిచారిః భక్తియన నేమి ?

రెండు గంటలవరకు భగవానుని ప్రేమించుటయు, భార్య, పుక్తుడు, ఆస్తిని మిగిలిన కాలమున ప్రేమించుటయే.

41. భక్తియొక్క నవ విధములేవి ?

శ్రవణము భగవానుని లీలలు వినుట, కీర్తనము - ఆ పరాత్పరుని స్తవముల గానమొనర్చుట, స్మరణము - భగవానుని జ్ఞప్తియించుకొనుట, పాదసేవనము - భగవానుని పాదపద్మముల నారాధించుట (ప్రభాకోటి దేశము, బీదజనుల యొక్క సేవ) అర్చనము - పుష్పముల సమర్పణ, వందనము - సాష్టాంగ ప్రణామములు, దాస్యము, సేవ, సఖ్యము - మిత్రత్వ, అత్ముని జేదనము - సంపూర్ణాత్మ సమర్పణ (శరణాగతి).

42. స్నేహము, ప్రేమ, శ్రద్ధ, భక్తుల నడుమ లేడా యేమి ?

చిన్నపిల్లలువంటి తక్కుంగలవారి (inferiors) నెడ మాపటకు ప్రేమ స్నేహము, భార్య, స్నేహితులట్టి సమానుల మధ్య నమరాగమే ప్రేమ. తల్లిదండ్రులు, గురువులు నటువంటి హోదాలో నుండు జేతీతిరులవంటి పెద్దల (superiors) నెడ ప్రేమయే శ్రద్ధ. భగవంతుని నెడ ప్రేమయే భక్తి.

43. ఐదు విధములగు నుపాసన లేవి?

గణేశ, హరి, కివ, సూర్య, శక్తులయొక్క నుపాసన.

44. ఐదు విధములగు భావము లేవ్వి?

కాంతభావము (ప్రళయత), దాస్యభావము - సేవకత్వము, సఖ్యభావము (మిత్రత్వము), వాత్సల్యభావము (మాతాపితృత్వము), నింకను మాధుర్యభావము (దాంపత్యత).

45. ఆరాధనయొక్క నైదు తరగతులేవి?

భూతములు (elementals) గతించిన జీవుల (departed spirits) యొక్క సారాధన, ఋషులు, దేవతలు, పితృలయొక్క ఆరాధన, నవతారములయొక్క ఆరాధన, సగుణ బ్రహ్మపుటారాధన, నిర్గుణ బ్రహ్మపుటారాధన.

46. చతుర్విధములగు ముక్తులేవి?

ఒక రాజ్యమందలి నివాసివలె భక్తుడు శ్రీమహావిష్ణు వెండులా నివసించునో నాలోకముల నుండును. ఇది సాలోక్యముక్తి. రాజయొక్క పరిచారకని (attendant) వలె భగవంతుని తోడు సన్నిహిత సాన్నిధ్యమున నాతడు నివసించును. ఇది సామీప్యముక్తి. రాజయొక్క సోదరని లేదా యువరాజవలె నాతడు భగవంతునియొక్క సజ్జే సరిసమానమగు రూపమును బొందును. ఇది సారూప్యముక్తి. నీటిలో నుప్పు లెక కంచదార మాదిరిగ నాతడు భగవంతునితో నొకటగును. ఇది సాయోజ్యముక్తి.

47. భక్తియొక్క నాలుగంతస్థులేవి?

మృదుమనోద్రేకము (tender emotion), తీవ్రానురాగము (warm affection), సుజ్వలమగు ప్రేమ, తపన (దహించు), కాంక్షయును, శ్లాఘన, నాశరక్ష, నాసక్తి, యత్కృష్ట ప్రేమయునని శాత్రోక వర్గీకరణము (classification) గలదు.

48. భగవదనుభూతి (సాక్షాత్కారము)

నొందిన భక్తుడు పునర్జన్మమొందునా? వాని వాసనలు సంపూర్ణిగ తుదముట్టింప బడినవా? అతడు బాధననుభవించునా?

అతడు పునర్జన్మమొందడు. సమనవాసన లిప్పుడు విధ్వంస మొనర్పబడినవి. అతడెవ్విధమగు బాధననుభవించడు. అతడు క్రమముక్తి (ఉత్తరోత్తర మోక్షము) నొందును. అతడు బ్రహ్మలోకము (గో లోకము లేక వైకుంఠము) నష్ట జనును. అంతరమున నాతడు నిర్గుణ బ్రహ్మములో లీనమగును.

హరిః ఓమ్ తత్సత్ !

("Bhakti Yoga Prasnotari" from BHAKTI & SANKIRTAN concluded).

కే స రి గా రి

శ్రీ ఫలాది పానకం

గర్భమునందు, నోటియందు మేహజబ్బులవల్ల, యితర కారణములవల్ల వుండగుట, చీము నెత్తురుతో మలము వెలువడుట, నీళ్ల విరేచనములను నివారించును. గ్రహిణిజబ్బులు, అతిసారము, కడుపునొప్పితో కూడిన జగట విరేచనములను సమృద్ధముగా కుదుర్చును.

వెల రు. 1.60

కేసరి కుటీరం ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

మద్రాసు - 14.

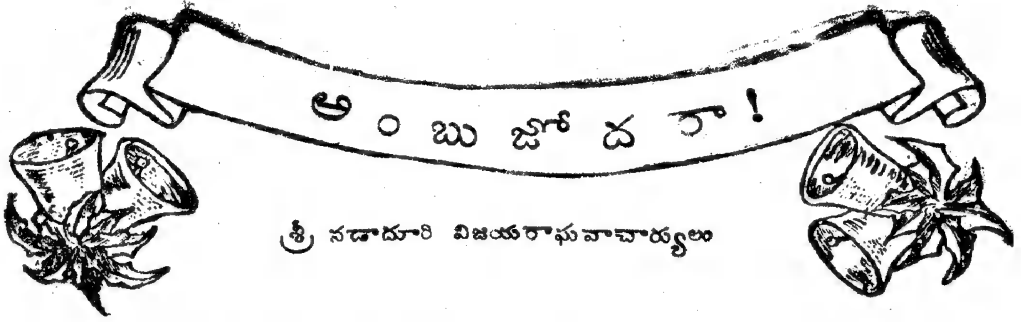
క ట క ర సా య నం

బాహ్య, అంతర్గత మూలవ్యాధి చికిత్సకు దివ్యోషధము. ఇందులో ప్రమాదకరమైనట్టియు, అలవాటుకలుగజేయు ఓషధులేవియు చేరియుండలేదు. రుచికరంగాను, మలభముగా సేవించుట కనువుగానున్నది. వివరములకు:

కేసరి కుటీరం ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

మద్రాసు - 14.

శ్రీ నాదాదురి విజయరాఘవాచార్యులు

కుటిలము గాదా నా నడత క్రూరవిషంబులు గ్రక్కలేనా నీ
కటువలె గాలిమేయుచు సనస్యఫలంబని దాస్యమాని చే
యుటకు సనద్భుండయ్యెదనో యొప్పితి వృద్ధిని నింటికంపినన్
భటునిగ శేషుఁగాఁదలంచి పాలనసేయవె యంబుజోదరా !

కైరవ నీరజాపులిరుగన్నులు కాంత తటిల్లతాభ నీ
వోరవికోటి తేజమునఁ బొంపిరివోయెద వండు రొడ్డితిం
బీరముసూపు పందెమిదె కేర్చుతమంబగు నాదు సజ్జతక
దూరముసేసి కై కొనుము దొడ్డయశంబది యంబుజోదరా !

కడఁగి సృజించి విశ్వములఁ గాచెడి భారముఁబూని పెంచి యుం
గడకు సమస్తలోకముల గ్రక్కున మ్రింగుట నీకు లీల మా
కెడరది యొక్కటే మిగిలె నేటికిఁ జక్కులఁ బెట్టెదయ్య ! నేఁ
బడితి భవత్పదంబులనె బాములఁబాపవెయంబు జోదరా !

బరువయినట్లు నీళ్ళ నొక బండను మోపి యొకింత కాలమా
నురలకుఁ జెట్టు చేమలను జూపి గ్రహించితి పుష్పలాంగి శ్రీ
తరుణిని శాస్త్రభమ్మ గడుదండి తనమ్మునఁ బోడునెట్టి దా
వఱదను లాభ మొందకను పార్త నిజంబగు నంబుజోదరా !

ఏనొక శ్రోతిఁ గట్టుకొని యీభవ సాగర మెట్లు దాటఁగా
నొనని చింతఁజేసి మది నద్భుత సాహసవిక్ర మంబునకొ
వానర కోటి మేపి యొక వారిధిఁ గట్టిన ప్రోడవంచు నికొ
మానక గొల్తు నీదయిన మంత్రము చెప్పవె యంబుజోదరా !

భయపడ నీటి సామునకుఁ బక్షియునాకొక లెక్కయేమి ? భ
క్తియనెడి త్రాడు రోసెదను దీవ్రముగా నది చేతఁ జిక్కనా
పయిఁబడి యంటఁగట్టి తనివార భవద్గుణ రాశి దోతునా
పయి భవదీయ కౌర్యవిభవంబులఁ జూచెద నంబుజోదరా !

నాకు స్వభావసిద్ధతఁ దనర్చిన విద్య యొకండు నున్నదీ
వా కొనలో వియత్తలము నావల కెక్కియు నిక్కె దచ్యుతా!
దూకుదొ నాగలోకమును దూటుచుఁగ్రిందికి; నేర్వఁజూచినకా
నీకిది యబ్బ దోటమియ నిశ్చయమియెడ నంబుజోదరా!

చాక్షుషమైన విశ్వము లసత్యము లూహకు నందరాని ప్ర
త్యక్షము గాని దేదొ యదె తథ్యమటంచన నానయేని నే
నీక్షితిఁజేయు కార్యములవెల్లను స్వప్న కృతంబు లేక దా
శిక్షకుఁబాత్రుఁ డెట్లగుదుఁ జెప్పమ కారణ మంబుజోదరా!

యవనిక వెన్న భాగవతమట్టులు సృష్టియనంగ మాదు క
స్థవలకలక్ష్మ్యమైన యొక నాటకమయ్యెను నీవ ప్రేక్షకుం
డవునయి దర్శకుండవయి నాడవు జీతములేని కొల్వకాం
డ్రవుదుము మావిషాదకథ రస్యము నీ కగు నంబుజోదరా!

చలమున నిండ్రి యావళిని శ్వాసమునుంచిగ బట్టి పేర్చినకా
దలకొని శాస్త్రసంచయముఁ దత్పరతందుడముట్ట నేర్చినకా
దలఁపునకందరాని యొక తత్త్వము నీయది యంచెటింగియే
యలజడిలేక ధన్యుడగు నాతఁడెపో ఘనుడంబుజోదరా!

మెడదును చల్లబరచి

శిరోజములను నల్లబరచి

కుదుళ్లను పదిలము చేయునది

శ స ర గా ర

భృంగ మ ల క తైల ము

. వెల దు. 2

కేసరి కుటీరం వెవేటు లిమిటెడ్

రాయపేట, పద్రాను 14.

చుట్టాలో చ్చారు !

శ్రీ అంబటిపూడి రామకృష్ణశాస్త్రి

మా తాతగారి హయాంలో మా యింటిముందు నుంచిపోయే ప్రతి నాగన్నకీ భోజనం పెట్టి మరీ పంపించేవారట! అది రాసురాసు ఇటు తిరిగి అటు తిరిగి, దారినిపోయే ప్రతి నాగన్నను మేనుడగవలసి వస్తుండేమో అన్న ఆనామనం ప్రస్తుతం నా హయాంలో పుట్టుకొస్తోంది! బొత్తిగా అంతపని జరక్కపోయినా మా యింట్లో ఉండేవారికి (మీకు చెప్పరానివారు!) నాకు మాత్రం సలక్షణంగా జరిగి పోతోంది కాని, ఓ పట్టన ఓ నలుగురు అతిథులొచ్చారంటే సలక్షణం కాస్తా నిలక్షణం కాక మానదు!

అసలే బస్తీ బ్రతుకులతోనే ఉంది. ఈ చీడ అంతా. ఎవడిపొట్టు వాడు పోసుకోటానికి నానా యాతనాపడి సరిగా సరిపోయేట్టు సంపాదించుకోడం! మగజాతి పితి నానాటికి దిగజారిపోతోంది. తెచ్చే వాడు ఒక్కడూ, తినేవాళ్లు పదిమందీ. అయినా నా అంచనా ప్రకారం మరో పదేళ్ళలో మగవాడికి ఇవ్వకున్నంత బరువుండకపోవచ్చు. ఎందుచేతంటారా. ఈ ఆపర ఆబలామణులంతా చేరి ఉద్యోగులైతే నునుకుంటున్నారగా! వాళ్ళా పని చేశారంటే కాస్త ఆ మేర బరువు వీడికి తగ్గుతుంది! పెగా అతిసంతాన నిరోధోద్యమం ఎలాగూ సాగుతోంది గాబట్టి, ఆ పుట్టిన ముగ్గురు నలుగురిని ఇద్దరూ కలిసి గుట్టుగా పోషించుకోవచ్చు! అసలు విషయం మర్చిపోయాను. సహజంగా చిన్నతనంనుంచీ, ఒంటరిగా బతకడంవల్లనేమో, పర్సల్ దబ్బు లేకపోవడం వల్లనేమో, లేకపోతే బంధువులంటే భయంవల్ల నెలేనేమో నామాత్రం బంధువుల గా మనం అంటే హృదయచలనం వీగిపోతుంది! ఆరాంగి కనుక ఆవిడ కూడా ఈ విధమైన థియరీ ప్రకారం నడుస్తుందని అంతగా చెప్పక్కర్లేదనుకుంటా! అయినా ఏమో టెండి! పక్కా గుడ్డి, చెవిటి, మూగవాడైతే తప్ప ఈ రోజుల్లో ఆడదాన్ని నమ్మలేరు!

ఈవిధంగా అటు ఆఫీసు ఒరిడికి ఇటు ఇంట్లో వోర్టిడికి వలలో చేపలా గిలగిలా కొట్టుకుంటున్న సమయంలో...ఒక అర్ధరాత్రివేళ చెప్పకుండా పెట్ట

కుండా ముగ్గురు బంధువులు దిగారు! ఎందుకైనా నుంచిదని నాకీ వార్త చెప్పకుండా తెల్లవారేదాకా ఉంచిందట మా ఇంట్లో ఆవిడ! చాలావరకు ముఖ్య బంధువులే. వాళ్లెవరో చెప్పడం అంత సమంజసం కాదనుకోండి! తుఫానులాగ వచ్చినవాళ్లు వచ్చినట్టు ఊరుకోకుండా పిడుగులాంటి వార్తొకటి తెచ్చారు. మరుసటిరోజు కోర్టు వాయిదా ఒకటి ఉండబట్టి, ఆ మర్నాడు మరో బంధుపటాలం రాగలదని నెల విచ్చారు. ఆ వచ్చినవాళ్ళలో ఒకాయన పేరు శంకరం! మా అమ్మ మేనత్త కొడుకులెండి.

“ఫరవాలేదులెండి శంకరంగారూ! ఎంతమంది వస్తే మనకేమిటి! బాగా ఎనిమిది మందిదాకా మన యిల్లు సరిపోతుందిగా, అంతగా చాలక పోతే చూద్దాం” నెమ్మదిగా అన్నా నాలిక కొరుక్కుంటూ. “అబ్బే నేనూ అదే చూస్తున్నామరా అబ్బాయ్! ఆవచ్చేవాళ్లు మొత్తం ఆరుగురుంటారు. పన్నెండు మందికి ఎలాగా సరిపోవడం అని ఆలోచిస్తున్నా.” పిడుగు వచ్చినచ్చి సరాసరి నెత్తినే పడింది. వచ్చిన చుట్టాలు తొమ్మిది మంది, గుండెలవికాయి!

“ఎంతమందొస్తే మనకేం లెండి బాబాయ్, ఏదో నా ఘటం ఉన్నంతవరకు మా పూర్వీకులలానే జరిగి పోవాలని నా సంకల్పం!”

“సంకల్పం ఉండటం మంచిదే కదట్రా అబ్బాయ్! మీ తాతగారున్నప్పుడు ఇరవై ముప్పై మంది నెలల తరబడి ఉండిపోయేవాళ్లు వీళ్ళన్నాళ్లు ఉండరే! ఓ వారం రోజులుంటారు!” చేతిలాని గరిట వదిలేసినట్లుంది మా ఆవిడ ఖంగుమని చెప్పుడైంది కంటింట్లో!

నెలకో తొంభై రూపాయల జీతగాడింటికి ఓ వారం రోజులపాటు పదిమంది తింటూనికొస్తే వాడి కంత బాధగా ఉంటుంది! వైపెచ్చు ఎంత కోపం వస్తుంది? యానూ యానూ ఆఫీసులో పనెట్టా చేస్తాడు? పోనీ ఈ బంధువులున్నారంటే వీళ్ళకేం రోగం? ఏదో పాపం వాడూ చిన్నవాడు, ఉద్యోగస్థుడు, నాడి నెత్తినోయి మనసుంతా పడటం జేసి

కని ఆ మాత్రం వివక్షణ అక్కర్లేదా? పోనీ కనీసం మిగిలినా ఉన్నారంటే ఏలాభం? వారాలోపారి తీరిగా కూర్చుని ఆ చివరనుంచి ఈ చివరదాకా కథలు చదివెయ్యడం తప్ప అలాంటివార్కకు సలహాలు చెప్తారు గనకనా?

బహుశా మికందరికీ కోపంవచ్చి ఉంటుండేమో! ఏదో వాళ్ళూ చుట్టాలు, రావలసినవాళ్ళు, ఎన్నడూ రానివాళ్ళు ఏదో పనిమీద చూసిపోదామని గాక రాక వస్తే ఈ వెధవాయి ఏమిటా ఇట్లా వాగు తాడూ అనుకుంటున్నారా? నిజంగా మీరేలా అనుకుంటే ఉత్తర తెలివితక్కువ వార్కన్నమాట! బహుశా మికలాటి అనుభవం ఎన్నడూ కలిగిఉండదు. వాకు ఎప్పుడూ కలుగుతుంటుంది. అందులోనూ నెలఖరులోనే. మోసేబరువు గాడిదకు తెలుస్తుందన్నార పెద్దలు. అందుకనే అర్థికకాత్రం వెలగ పెట్టిన ప్రతిమహాకాయుడూ బాగ్రుత్త పడుతున్నాడు! అందుకనే "...విదు రోజులు జరుగును గాన తమరు సమటుంచి బంధుమిత్ర సమరవారముగా విచ్చేసి, మత్స్యర చందన తాంబూలాది సమర్థులనంది నన్నా నందింపజేయ గోరుచున్నాను" అని రాయడానికి బదులుగా సివిలిజేషన్ తెరలో, "నివాహనహో త్వవ దర్శనానికి తమ అగమనమును కాంక్షించు" అని రాసిపాఠేస్తున్నారు!

రోజూ అలస్థంగా వచ్చే రైళ్ళు గూడా ఆ రోజు పక్రమంగా వచ్చేకాయి. తత్ఫలితం గా మూడు రిక్షాలో ఆ పటాలం సలక్షణంగాదిగారు. మనసులో అయితే ఎన్నో అనుకుంటాం, తిట్టుకుంటాం, కొట్టుకుంటాం గాని పైకి మర్యాదగా ఉండాలిగా! అతిథుల ఆచారాలు, పలకరింపులు, కుకలప్రశ్నలు, శుజ్ఞసభోజనాదులు అన్నీ అయినాయి. మధ్యాహ్నం ఉత్తరం వచ్చింది...సారాంశం చెప్పుకుంటారా?... అయితే వినండి. మా వేలవిడిచిన మేనత్త కొడుకు ఒకడికి ఈ ఊరు బదిలీ అయిందిట, వాడు ఇంకో విదారు రోజులలో వస్తాడుట, ఈరోజు రాత్రికి వాడి పిల్లా మేకా, పెళ్ళిం దిగుతారుట. వాళ్ళని రిసీవ్ చేసుకుని ఈ వారం రోజులూ మేసి, కాపలా కాసి, వార్కతో అధియెల్లు చూసి, అందులోకి పెట్టాలిట!

హరి భగవాన్! దారీ తెన్ను లేదా ఈ సాగరానికి! ఏదో మనదే అలా అలా వేలిపోతుంటే ఈ కుఱాను లేమిటయ్యా మధ్య! బంధువులు,

ప్రేమలు, అనురాగాలు, విర్యాలు, కయ్యాలు, సానుభూతి ప్రదర్శనలు, సహాయాలు, అవసరాలూ అన్నీ డబ్బు ఉన్నప్పుడు తప్పితే మిగతా సమయాల్లో అక్కరకు రావుగదా!

చాలామంది గుమాస్తాగార్కకి అప్పులాక్కుంటారు. మార్వాడీ వడ్డోకడు, కోమటాయ నొకడు, గుడ్డల వాడు, చాకలివాడు, బొగ్గులవాడు చివరికి మంగలి వాడు కూడా అప్పులాళ్ళు. నా అదృష్టమో దురదృష్టమో ఏ వొక్కరికీ నేను అప్పులేను! నేను అప్పులేను అని చెప్పుకోటంకంటే నాకు వాళ్ళు "అప్పు ఇవ్వరు" అని చెప్పుకోటం మంచిది! కనుక ఇలాంటి ఆశత్సమయంలో అడ్డుపడే వాడుడెవడూ లేడు ఆ భగవంతుడు తప్పితే. ఆయన మాత్రం ఏం తక్కువ? ఈమధ్య ఆయనా నేర్చుకుంటున్నాడు అడ్డుపడక పోవటం!

పోతే మా మేనత్తకొడుకు పటాలం దిగటం విషయంలో నేనంత బాధమాత్రం పడలేదు. ఈ వచ్చిన తొమ్మిది మందీ చడివచ్చుడూ లేకుండా వచ్చేవారు. కాని, మా వాడి తాలూకు విడుగురూ వచ్చేమందు కాస్త నోటిసిచ్చి మరీ వస్తున్నాడు! అసగా వారు దిగేలోపల కావలసిన బాగ్రుతలన్నీ తీసుకోవమని అడేశం అన్నమాట, ఇదికాస్త మంచిపని కాదూ మరి!

ఉద్యోగస్థుడి దుర్జనాలలో ముఖ్యం 23 నుంచి 31 దాకా. ప్రస్తుతపు సంఘటన ఆ దినాల్లోనే జరుగుతోంది. బుట్టపగిలేలా ఆలోచించినా మార్గం కనపట్టలేదు. చిల్లరడబ్బులు అవీయని కలిపితే ఐదు రూపాయలు కూడా లేనట్లున్నాయి. ఇలాంటి ఆశత్సమయాల్లో సలహాలివ్వడానికి చాలామందికి మిత్రులుంటారు. నాకలాంటి వాళ్ళెవరూ లేరు.

ఆపద్బాంధవుడిలా సమయానికి వచ్చాడు అయ్యర్ గారు. అయ్యర్ మా ఆసీను ఎదురుగా ఉపహోదలు పెట్టాడులేండి. అందుకని కాస్త ముఖతా పరిచయం ఉంది. అయ్యర్ గారి నవనలదే పచ్చని బొజ్జ చూసేటప్పటికి అగిపోయిన మెదడు మళ్ళీ పని చేయడం మొదలెట్టింది.

"ఏం సార్! బావున్నారా?" పలకరించాను.

"ఆ! ఎంతబాగు! కాస్త అలా అలా తిరిగి దుడ్డు వనూలు చేస్తమని బయల్దేరినా."

"అది సరేకానీ. మీ హోటల్లో రెండు రోజులు పాటు రూమ్ వికటి కాకాలి."

“పరియాచక మాడుతున్నట్టుండరే. ఏల మీకు యాము?”

“చాల అవసరం వచ్చింది సార్! ఏమంటారు?”

“తీసుకోండి. నేను పోయి వస్తున్నాను.”

నా తెలివితేటలకు నన్ను నేను అభినందించు కున్నాను. రహస్యంగా ఇంట్రోనుంచి వెళ్లిపోయి అయ్యయి హోటల్లో మేమిద్దరం మకాం పెట్ట బోతున్నామని పొరకలొకానికి తెలియజేయటానికి చాలా సంతోషిస్తున్నాం. మొట్టమొదట మా శ్రీమతి ఈ ప్లాను వ్యతిరేకించింది గానీ తరువాత తరు వాత ఒప్పుకోక తప్పలేదు. అతిథులంతా భోజనాలు చేసి కొద్దికెళ్ళారు. స్టేవన్ కెల్లె రిసీవ్ చేసుకోడం అనేపని మానేశాను. ఇంటికి తాళంవేసి ఇద్దరం బయల్దేరబోతుండగా గొడుగు మర్చిపోయానంటూ ఒక పెద్దమనిషి వచ్చిపడ్డాడు. ఎక్కడికి ఇలా వెళ్లు తున్నారనే ప్రశ్నకి సమాధానం పొవుగంట దాకా మాకు చిక్కలేదు. మా అవిడ మరీ కంగారుపడింది. ముఖమంతా పాలిపోయింది. అఖికి నేనే సర్దుకుని చెప్పాను.

“ఏం లేదండీ! మా ఫ్రెండు వెళ్లికి వెళ్తున్నాను. మళ్ళీ గాత్రానికి తిరిగి రాము.”

“ఓ, దానికేమింది వెళ్ళిరండి. కాస్త తాళం చెవులిలా ఇచ్చి వెళ్ళండి. మేము మళ్ళీ బహుశా రండింటికల్లా వచ్చేస్తాం.”

సమాప్తనామ రచన చేసేంత పొండిత్యం నాకు లేదు గానీ, ఉంటే ఆకువుగా ఆ పెద్దమనిషి మీదికి వదిలేసి ఉండేవాణ్ణి.

ఏం చేస్తాం! ఇవ్వక తప్పలేదు.

అయ్యయి హోటల్లో అవిల్లి విడిచి, నేనల్లే అసీనుకెళ్ళిపోయాను. మర్నాడు సాయంత్రం ఇంటికి బయల్దేరాం. వాళ్ళంతా వెళ్ళిపోయి ఉంటారని, తాళంవేసి, పక్కింటివాళ్ళకి తాళంచెవి ఇచ్చి ఉంటా రని, మా మేనత్తకొడుకు వాళ్ళంతా ఎక్కడో అక్కడ ఉండిఉంటారని ఊహగా నాలు చేస్తూ వచ్చాము. తీరా ఇంటిముందు రిక్షా ఆగేసరికి బిల బిలామంటూ ముగ్గురి పిల్లలు రిక్షా దగ్గరికి పరుగెత్తు కొచ్చారు!

మా మొదట్లో కత్తివాటుకి నెత్తురుచుక్క లేదు. వరండాలో కూర్చుని ‘గృహలక్ష్మి’ చదువుకుంటు న్నారు కివరాంగారు. “ఏం అబ్బాయ్? కెళ్ళిందడి తగ్గిందా? ఏమమ్మా దురీ అలా కట్టుడు పేర్తోనే వెళ్ళిపోయావేం?” ఇత్యాది ప్రశ్నలకు సమాధా నాలు చెప్పడానికి మా అవిల్లి నియోగించి

నేనింటాకి వెళ్ళాను. ఎదురుగా మా మేనత్తకొడుకు భార్య నిలుచోసుంది.

“ఏం అన్నయ్యగారూ? కలసాగా ఉన్నారా? స్టేవనుకు రమ్మంటే వచ్చారు కారూ! ఇల్లు తేల్చిగానే కనుక్కున్నాననుకోండి!”

“అబ్బే! వద్దామని చాలా ప్రయత్నించానండీ! ఏదీ కదరాల! అంతా తేనుమేనా!” అన్నా ఆశ్చర్యం పట్టలేక.

జరిగిం దేవింటే, ఈ పద్నాలుగురు చుట్టాలూ బియ్యం అనీ ఉంటాయేమోనని ఇల్లంతా వెతుకుగా, అవి లేకపోగా, వాళ్లే అన్నీ కొనుక్కుని, అవిడచేత వంట చేయించుకుని గడుపుతున్నారుట! నాకు, ఆశ్చర్యపడాలా, నవ్వుకోవాలా, కోపం తెచ్చు కొవాలా తెలిలేదు. కాని, వాళ్ళ ముందుకెళ్ళి నుంచోటానికి సిగ్గతో చిక్కచచ్చిపోయాను. అయినా, వాళ్లు మాత్రం అడింపని? శుద్ధ మొండి ఘటాలు!!

ఆ రాత్రికి మళ్ళీ వీధిలో రిక్షా వచ్చిపడింది. ఈసారి ఎవరా అనుకుంటుండగా మా నాన్నగారే దిగారు! ఇక ఆయన వచ్చాడంటే ఈ విషయాలన్నీ ఆయనే మానుకుంటాడనుకోండి!

శ్రీవత్సవారి

శుభ

బారు సబ్బు

ఉతుకుటకు నిత్యము

ఉపయోగపడునది.

శ్రీవత్సకెమికల్స్ & డ్రగ్స్

(ప్రైవేట్) లిమిటెడ్

మద్రాసు-30.

వత్సలత

శ్రీ సురభి సరసింహను

ఉయ్యాల జంపాల లూగరా నా తండ్రి |
మురిపాల గారాల ముచ్చటగ వర్ధిల్లి ||
నా పూర్వపుణ్యములు నవరీతిచివురించి
నా మనోభావనలు నేటికిటు సుమియించి
నీ రూపమున వెలసె, నాకోరికలు మురిసె
విరిగడల ధరియించి, చిటునగవులొలి
కించి ||ఉ||

“అమ్మ, అమ్మా” యనెడి అమ్మ
తెంపు పలుకుతో
పిలువగా నామేను పులకరించును బాబు
పులకరించిన యెదును పొంగివచ్చెడి
చాల
కడుపారగా నిచ్చి కమ్మగా పాడుదును
||ఉ||

పాలిచ్చి లాలింతు పాలవెల్లిగ నిన్ను
పూలిచ్చి మురిపింతు, పూలవల్లిగ నిన్ను
దరహాస చంద్రికల విరియించి వడ
నాన
ముద్దు ముచ్చటలెల్ల ముందుగా నాకిచ్చి
||ఉ||
నామనోగేహమున నవకాంతి కలిగించి
నాభాగ్యరాశివై నా మ్రోల చరియించి
కనులపండువు కాగ మనసు వెన్నెల
కాగ
వర్ధింపుమా ! తనయ ! వరగుణమ్ములు
విరియ ||ఉ||

నీలాలముంగుడులు నీ మోముపైకడల
నా భావవల్లరులు నర్తింపగా మిగుల,

లాలిపాటలతోడ మేలియూహలమేడ
నిర్మింతు సుకుమార ! నిరతమ్ము తమి
దీర ||ఉ||

దివ్యమాదీ వెనలు. భవ్యమాలాలనలు
నవ్యరీతులతోడ నివ్వటిలగా నింక
“మాటలో మార్దవము. మనసులో
మధురిమము”

వర్ధిల్లగా, మంచి విధులెల్ల నెరవేర్చి
||ఉ||

అండమా నీమోము, అండఱను మురి
పింప
మధుభావవీచికల మునిగి తేలుదు నేను
వెలలేని, తులలేని వేడుకల నడయాడి
అనంద షోలికలు హాయిగా మదినూగ
||ఉ||

Grams : 'LODHRA'

Phone : 86637

Grihalakshmi

Illustrated Telugu Monthly

Published on every 15th

Advt. Rates

Ordinary page	... Rs. 60/-
2nd Wrapper single colour	... Rs. 80/-
3rd	... Rs. 80/-
4th	... Rs. 100/-

Only mounted blocks are accepted.

Half-tones not finer than 75 screens.

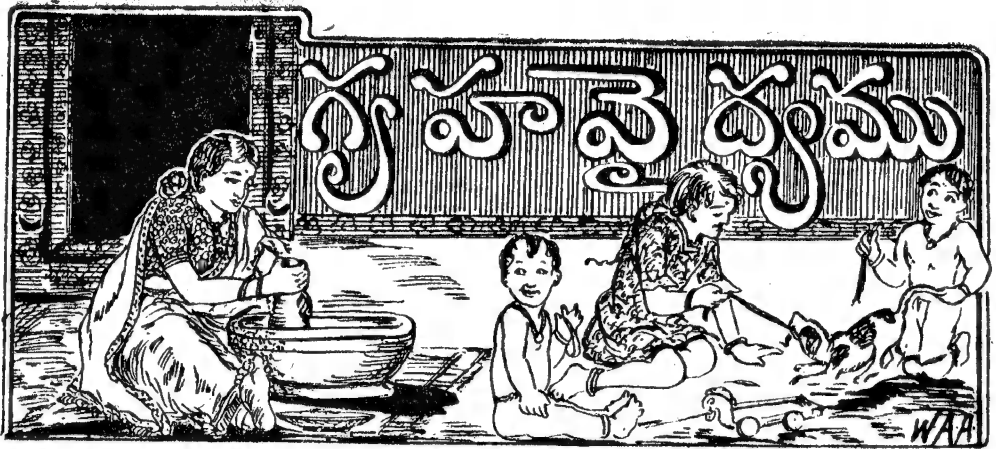
Last date for receiving advt. lay-outs and blocks—15 days in advance of the date of publication.

All communications and materials may be addressed to :

THE ADVT. MANAGER,

“Grihalakshmi”

Royapettah, Madras-14.

శౌంఠి - ప్రయోజనము

డా॥ శ్రీ ఎన్. హనుమంతరావు

శౌంఠియొక్క పూర్వరూపము అల్లము. ఇది సాధారణముగా ఎఱ్ఱమట్టిలో పెరుగును. మెట్ట పైరుల చోట ప్రతి వ్యవసాయదారుడు కొద్ది గొట్టి అల్లమును పండించును. అందువలన బజారులలో కనబడు అల్లము ఎఱ్ఱని మట్టిలో కలిసిఉంటుంది. దీనికి విత్తనము అంటూ ఉండదు. కాని వాటియొక్క ముక్కలు గలుపులు గలుపులుగా నుండును. దానినే తిరిగి మట్టిలో పాతుదురు. అది కొద్ది దినములలో తిరిగి కొమ్ములుగా పెరుగును. దీనిని ప్రతి యింట పంటకములలో పాడుదురు. అల్లము వైద్యమునకు ప్రధాన ఔషధము. జీర్ణ శక్తి మరియు జఠరాగ్ని కలిగించును.

అల్లమును నున్నపు నీటిలో నానబెట్టి ఎండబెట్టుదురు. ఇట్లు ఎండించిన అల్లమునే శౌంఠి యందురు.

గృహవైద్యమునకు పనికివచ్చు వస్తువులలో శౌంఠి ప్రధానమైనది. ఇది సాధారణముగా అన్ని అంగళ్ళలోను లభించును. మన ఇండ్లలో కూడ నుండును. ప్రారంభ చికిత్సకు శౌంఠి అతిముఖ్యమైనది. గ్రంథానుభవముగాక నా స్వంత అనుభవముగా ఈ క్రింది ప్రయోజనములు తెలుపుచున్నాను.

- 1 తలనొప్పి :- తలనొప్పి వేసినపుడు శౌంఠి గంధమును తలకు పూసిన కొద్ది నిమిషములలో తలనొప్పి తగ్గును. కొండలు గృహిణులు శౌంఠి గంధమును తలకు పూసి నిప్పులో సోసలును కాయుదురు. ఇది అంత మంచిపద్ధతి కాదు. దీనివలన వైద్యము కలుగును.
- 2 వైద్యము :- కొండలు అప్పుడప్పుడు వైద్యము కలుగుటవలన తలనొప్పి, ఒంటినొప్పులు, కళ్ళు త్రిప్పుట, వాంతి, బేధులు కలుగును. శరీరమంతయు నీరసము వీర్పడును. శౌంఠిని మార్గముగాచేసి తేనెలోగాని లేక పంచదారలోగాని కలిపి తినిన బాధలు తగ్గును.
- 3 కడుపునొప్పి :- ఆహారపదార్థములలో కూడ శౌంఠి జాడుక కలదు. రసము, నీళ్లచూరు మొదలగు పంటకములలో శౌంఠిని పాడుదురు. ఇందువల్ల ఆహారపదార్థములు సులభముగా జీర్ణమగును. అంతే గాక కడుపులో నొప్పి ఉన్న తగ్గును.
- 4 జీర్ణ శక్తి :- శౌంఠి జీర్ణ శక్తి కలిగించును. అందువల్లనే విశేషమునకు తినినన్ను పప్పుడు భోజనములోనికి అనుపానముగా శౌంఠి, మిరియములతో రసముచేసి పాడుకొనుట మంచిది.

- 5 తేలుకాలు :- తేలు కఱచినచో, ఆ కఱచిన చోటును గుర్తించి శొంతి గంధమును పూసి, నిప్పుతో చురుకు వేయవలెను. వెంటనే తేలుభాగ నయమగును.
- 6 వాపు - కీళ్ళనొప్పులు :- శరీరముపైన ఏ భాగములోగాని వాపు కలిగిన లేక కీళ్ళ నొప్పి పెట్టిన శొంతి గంధమును రాసి నిప్పుతో కాపవలెను.
- 7 అతిసారము :- అతిసారమునందు శొంతి చూర్ణమును పురువేరు కషాయముతోను, గుల్మరోగమునందు తెగడ కషాయముతోను, అనువారమునందు పల్లెరు కషాయముతోను ప్రతిదినము ఉదయముననే పానము చేయవలెను.
- 8 పక్షపాతము :- శొంతిని సారాయితో నూరి పట్టువేసిన పక్షపాతము, వాతపు నొప్పులు, మేహ వాతపు నొప్పులు హరించును.
- 9 శోరింతదగ్గు :- శొంతిని పైంధన లవణములోగాని లేక ఉప్పునీళ్ళలోగాని అరగంటనేపు నానబెట్టి తరువాత శొంతిముక్కను నిప్పుపై కాల్చి దాని పైపాటు తీసివేయవలెను. లాపలి భాగమును చూర్ణము చేసి ప్రతిదినము ఉదయము లేనతో తినిన శోరింతదగ్గు గాని లేక ఇతర దగ్గులు గాని నివారణమగును.
- 10 బేధులు :- ఆపు ఘట్టగతో శొంతిని నూరి ఒక చిన్న గరిటెతో దినమునకు రెండు మారులు నేవించిన బేధులు తగును.
- 11 మొటిమలు :- ముఖముపైన మొటిమలు మొలచినప్పుడు శొంతి గంధమును వ్రాయవలెను.
- 12 చలిజ్వరము :- శొంతి, మిరియాలు, లవంగములు, పొంగించిన వెలిగారముతో సమభాగములుగా చేర్చి చూర్ణముచేసి తేనెలో కలిపి మాత్రలుగా జేసి దినమునకు మూడు మాత్రల చొప్పున నూడు దినములు వాడవలెను. వెంటనే చలిజ్వరము తగ్గిపోవును.
- 13 శూలనొప్పి :- శొంతిని వెల్లలి రసముతో మిశ్రముచేసి ప్రతిదినము ఉదయము పానముచేసిన ఎటు పంటి శూలనొప్పినను తగ్గిపోవును.
- 14 వెక్కిళ్లు :- శొంతిని చూర్ణముగాచేసి తేనెలో కలిపి వెక్కిళ్లు కలిగినప్పుడు తినిపించవలెను.
- 15 కడుపుబ్బనము :- ఈ వ్యాధి చంటిపిల్లలకు ఎక్కువగా కలుగును. కడుపు పైకి ఉబ్బినపుడు తల్లి పాలతో అనగా చనుపాలతో శొంతి గంధమును తీసి కడుపుపై రాసి, నిప్పుతో కాపవలెను.
- 16 కషాయము :- శొంతిని జాగా నీటిలో ఉడికించి కషాయము రయారయముదురు. దీనితో పంచ దార కలిపి ప్రతిదినము ఉదయముననే నియమిత ప్రకారము నేవించిన బలమును, వీర్యవృద్ధిని, కాంతిని, చునోవి కాపమును, కండ్లకు నిర్మలమును ఇచ్చును. జీర్ణము గావించును. ఆరుచి, శ్రేష్ఠము, అగ్ని మాంద్యము, అజీర్ణము, వాతము, కఫరోగము, కడుపునొప్పి, చలిజ్వరము, మలబద్ధకము, మూలవ్యాధి, కడుపులోని బిల్లులు హరించును. ఏనుగుకాని ఆను రోగము అరంభదశలో ఈ కషాయమును నేవించిన గయము కావడానికి మంచి అవకాశమున్నది.

పశ్చాత్తాపం

‘వాణి’

హార్టికోగో కారాగిని చప్పుడు విని రాధతో ఆడుకుంటున్న ఆలేళ్ల జయలక్ష్మి, ‘మా నాన్నగారు వచ్చారు’ అంటూ మెట్లు దిగి పరుగెత్తింది.

ప్రకాశరావు కారుదిగి చేతిలోని బిస్కెట్ ప్యాకెట్ కూతురికందిచ్చాడు. ఇద్దరూ లాపలికి వస్తూ ఉండగా ప్రకాశరావు మెట్లమీద బెదురు చూపులతో నిలుస్తున్న రాధను చూశాడు.

‘ఆ పాప యెవరు చేసే ?’ అని ప్రశ్నించాడు. అసలు పేరు జయలక్ష్మి అయినా ప్రకాశరావు మాత్రం ఆ పేరుతో పిలువలేక ‘చేసే’ అనేవాడు.

“మన వీధిలోకి క్రొత్తగా వచ్చారు నాన్న ! మా స్కూల్లో నాలుగోక్లాసు చదువుతుంది,” అని చేసే పెల్లి రాధ చేయి పుచ్చుకొని తీసుకోచ్చి ‘సోఫాలో’ కూర్చోబెట్టింది.

రాధ మొహంలోకి పరీక్షగా చూసిన ప్రకాశ రావు ఉలిక్కిపడ్డాడు. వికాలమైన ఆ కళ్లు తనకు పరిచితమైన యెవరినో జ్ఞప్తికి తెస్తున్నాయి.

‘అదేమిటి ? రాధవైపు అంతపరీక్షగా చూస్తున్నారు. ‘బెదిరిపోగలడు’ అన్న భార్య విమల మాటలతో తేరుకొని తెల్లగాని కాఫీకప్పు అందు కున్నాడు.

రాధ చేసే ఆడుకొందుకు కాంపాండులోకి వెళ్లి పోయారు.

ప్రకాశరావు రాధను అప్పుడప్పుడు పలుకరించే వాడు. ఆ పాప నయత, తెలివితేటలు ఉట్టి పడే మొహం ఆతన్నెంతో ఆకర్షించాయి.

‘చేసేని నీవే మాత్రం అడుపుతూ పెట్టలేకుండా ఉన్నావు. రాధ తల్లి యెంతో నేర్పరై ఉండాలి,’ అంటూ నిమలను దెప్పిపొడిచేవాడు.

రాధ, చేసే ఆడుకోవడం మాన్తూ పరధ్యానంగా ఉండి పోయేవాడు. రాధ కళ్లు తన గత జీవితాన్ని గురించి నిలవేస్తున్నట్లుండేవి.

ఆ నాడు రాధ పుట్టినరోజు. స్వీట్సు పట్టుకొని ‘క్రొత్తగానూ’ రాధ చేసేవద్దకు వచ్చింది. తమద్గర కూర్చున్న తండ్రికి చేసే లడ్డూ చేతిలో పెట్టింది.

‘ఈ వేళ నా పుట్టినరోజు,’ అన్నదిరాధ. ‘క్రొత్త గానూ యెవరు కుట్టించారు రాధా ?’ ప్రకాశరావు సరదాగా అడిగాడు.

‘మా మామయ్య కుట్టించాడు. మా అమ్మ జ్వరం తోనే లేచి స్వీట్సు చేసింది,’ అన్నది.

‘మరి మీ నాన్నగారెక్కడ ఉన్నారు ?’ అప్రయత్నంగా అతని నోటివెంట వెలువడింది. ఆ ప్రశ్న వినిగానే రాధ మొహం క్షణకాలం కళావిహీనమైంది.

‘నేనెప్పుడూ మా నాన్నను చూడలేదు. నాకు తెలీదు,’ అన్నది దిగులుగా. ప్రకాశరావు చాలబాధ పడ్డాడు.

‘మీ మామయ్య పేరేమిటి ? ఏం చేస్తున్నారు ?’ ఎన్నడూ అడగని వివరాలు తెలుసుకోవాలనే కతూహలం కలిగింది.

‘మా మామయ్య గవర్నమెంటు డాక్టరు, పేరు రఘు,’ ప్రకాశరావు క్రుల్లిపడ్డాడు.

‘మీ అమ్మా...?’ ప్రకాశరావు స్వరం వణికింది.

‘మా అమ్మ పేరు జయ, బి. ఏ. ప్యాషయింది. నా పాతాలన్నీ మా అమ్మే బోధపరుస్తుంది,’ రాధ కళ్లు గర్వంతో మెరిచాయి. ప్రకాశరావు తలతిరిగి పోయింది. అలాచనలు కొన్ని సంవత్సరాల వెనకకు పరిగెడుతున్నాయి. క్రోధమూ, బాధానిండిన మనస్సుతో కుర్చీలో వెనుకకు వాలిపోయాడు.

ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో చదువుతూ జీవితాన్ని మధురంగా గడుపుతున్న రోజులవి. బి. ఏ. లో జయ తన కానుమేటు. జయతెలివైంది, ఆకర్షణీయమైన రూపంకలది.

నూడెంట్సు యూనియన్ సెక్రటరీ అయిన

ప్రకాశరావుకు చలాకీగా ఉండే జయతో పరిచయమైంది. అతని బాగోరణి, నుండర రూపం ఆమెను ముగ్ధురాలని చేశాయి. మెరీ నా బీ చీ, కాని మెరా బ్రెటర్ వారిని కొన్నాళ్ళకు సన్నిహితుల్ని చేశాయి.

జయకు తల్లిదండ్రులులేరు. యం. బి. చదివే రఘు ఆమె తమ్ముడు.

హృదయాలు పరస్పరానురాగ పూరితాలు కాగా, బి. పి. పాఠశాలను తరువాత జయ, ప్రకాశరావు విభావం చేసుకున్నారు. స్నేహితులంతా చాల అనందించారు. కాని వారిక్లాను మేటయిన నురేష్ మటుకు బాధ పడ్డాడు. అతడూ జయను నిండు మనస్సుతో ప్రేమించాడు. కాని ఆమె హృదయ విజితంకాని మాత్రం తనవైపుగా స్పందింపజేసుకోలేక పోయాడు. అయితే సభ్యతగల వ్యక్తి కావడంవలన వైకేసు వ్యక్తపరిచలేదు. ప్రకాశరావు ఉద్యోగంలో చేరాడు. యూనివర్సిటీలో ఎమ్. పి. చదివే నురేష్ అప్పడప్పడు వారి యింటికి వచ్చేవాడు. పూర్వపరిచయాన్ని పురస్కరించుకొని జయ కూడ మాట్లాడేది.

నురేష్ రావడం ప్రకాశరావు కంఠయిష్టం ఉండేది కాదు. అదీ కాక ఒక స్నేహితుడివలన నురేష్ భగ్న ప్రేమ విషయం విన్నాడు. అప్పటి నుండి అతని మనస్సు పాడైంది. కాని జయకి విషయాలు తెలియవు. నురేష్ పెళ్లిపోయాక యేదో వంకతో జయను కనిపిస్తాడు. నిండు హృదయంతో జయనూపే ఆదరాభిమానాలు మాత్రం ప్రకాశరావులో ఆనుమానానికి తావు లేకుండా చేసేవి.

జయకు పాపపుట్టే మాచనేలు కనిపించాయి. పురిటికి పంపవలసిందిగా వికాఖపట్నంలో ఉంటున్న ఆమె మేనమామ వ్రాశాడు. కొద్ది రోజులకు జయ ఆక్కడికి వెళ్లిపోయింది.

ప్రకాశరావు తండ్రి కాబోతున్నట్లు తెలిసి శ్రౌండున్నూర్నం వెలిబుచ్చారు. నురేష్ పట్ల మటుకు అతను విముఖంగా ఉండిపోయాడు.

జయకు కుతూరు పుట్టింది. ఆమెను తీసుకొని రావడానికి ప్రకాశరావు వెళ్లాడు.

మాటల సందర్భంలో జయ, 'ఈ మధ్య నురే

యా ఉరువచ్చాడు. మన పాపకు యీ కష్ట ప్రాకు యిచ్చాడు.' అని చెప్పింది. ప్రకాశరావు హృదయం భగ్గునంది. ఆమె చేతిలోని కష్ట ప్రాకు విసిరేశాడు.

'నురేష్ తో నువ్వు మాట్లాడకూడదని అతని ప్రస్తావన మన మధ్య రాకూడదని లక్షనార్లు చెప్పాను. కాని నీకు అతనంటే అభిమానం. అందుకే అతన్ని గౌరవిస్తున్నావు. దోపిచి, అనుమానం ద్విగుణీకృతం కాగా ఆవేశంతో అశిచాడు. జయ నిర్ణాంత పోయింది.

'నురేష్ మనయిద్దరి క్లానుమేటు. సంస్కారం గల వ్యక్తిగా అర్థం చేసుకొని పోదరుడుగా గౌరవించాను. నన్ను నమ్మండి. నా సర్వస్వం మీరే,' జయ నల్లని కళ్ళలో నీళ్లు మల్లు తిరిగాయి.

'నన్ను మాటలతో మధ్య పెట్టడానికి ప్రయత్నించకు జయా! కల్మషపూరితమైన హృదయం కలిగిన నిన్నిక నా భాగస్వామినిగా గౌరవించలేను,' అతని ఆవేశం హద్దులు దాటింది. జయకు తలపై పిడుగుపడినట్లు అయింది. కన్నీళ్ళతో భర్తను అర్థం చేసుకోమని వేడుకుంది. తల్లిదండ్రులు లేని తనను లేని పోసి అపొహలతో దూరం చేసుకోవడని విలపించింది. కాని అతని రాతి హృదయం కరిగలేదు. నిష్కరణంగా యేర్పడిన దురభిప్రాయంతో ఆమెకు దూరంగా వెళ్ళిపోయాడు.

దుర్భరమైన ఒంటరి జీవితాన్ని, నోరులేని పసి పాపను తలచుకొని జయ కంపించిపోయింది.

జయకు వచ్చిన కష్టానికి రఘు చాల బాధపడ్డాడు. రఘు చదువు పూర్తి చేసి గవర్నమెంటు డాక్టరుగా కాకినాడ వెళ్లాడు. ఎప్పటికీ నా ప్రకాశరావు మారక పోదనే ఆశతో అక్కా తమ్ముళ్లు రోజులు గడప సాగారు. జయ ఆవేదనతో కృశించసాగింది.

ప్రకాశరావులో గూడుకట్టుకున్న క్రోధం జయ నిర్దోషిత్వాన్ని గురించి అలాగిందిచ నివ్వలేదు. శేరం చేస్తూన్నట్లు ఫీలవుతూనే విమలను పెళ్లి చేసుకున్నాడు. కాలక్రమాన పరిక్షలు ప్యాసయి అఫీసరుగా కాకినాడకే వచ్చాడు. కాని మానసికంగా అతనికి కాంతిలేకపోయింది.

ఏడు సంవత్సరాల తరువాత యీ నాడు తన

యెదురుగా నిల్చున్న రాధ జయ పవిత్రతను సవాల్ చేస్తున్నట్లుతోచింది. అమాయకంగా తన వైపు చూస్తున్న రాధను అప్రయత్నంగా దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

‘నాన్నను చూడాలని ఉన్నదా రాధా?’ అని అడిగాడు.

‘అవును మానాన్నగారు తప్పకుండా వస్తారని నురేష్ మామయ్య యెప్పుడూ చెప్పేవాడు,’ అన్నది.

‘నురేష్ మామయ్య! ప్రకాశరావుతో క్రొత్త ఆలోచనలు వచ్చాయి. నురేష్, జయ నిరపరాధులేమో! నిజమాలాచిస్తే పెళ్ళినాటికి నురేష్ తనకంటే అన్ని విధాలా ఉన్నతస్థితిలో ఉన్నాడు. ఆకర్షింపబడే అన్ని గుణాలూ అతనిలో ఉన్నాయి. కానీ జయ తనను వివాహం చేసుకుంది. తన జీవితంలో ఆనందాన్ని పరుగులెత్తించింది. ఎంతమధురంగా ఉండేవి ఆ రోజులు! వారి స్నేహాన్ని తనే అపార్థం చేసుకున్నాడేమో! ‘నాన్నా! యీ రోజు సినిమాకు వెళ్తామన్నారకదూ!’ బేనీ మాటలతో అతను ఆలోచనల్లోంచి తేరుకున్నాడు.

ఆశేదనతో, మానసిక సంఘర్షణతో బలహీనుడైన ప్రకాశరావు వారంరోజుల సెలవు అనంతరం ఆఫీసులో అడుగు పెట్టాడు. రాధ ఆ నాటినుండి రాలేదు.

అన్యమనస్కులగా శేషరు తిరగేస్తూన్న ప్రకాశరావు, ‘బాబాయ్’ అన్న రాధ పిలుపుతో ఉలిక్కిపడ్డాడు.

“మా నురేష్ మామయ్య మిమ్మల్ని చూస్తానంటే తీసుకొచ్చాను,” అన్నది రాధ.

‘అతను నీకు బాబాయ్ కారురాధా! మీ నాన్నగారే,’ అన్నాడు నురేష్. ప్రకాశరావు తలెత్తి చూశాడు. నురేష్ స్వచ్ఛమైన నవ్వు అతన్ని కలవరపరిచింది.

‘అకారణమైన ఆపోహతో జయ నీకు దూరమవడం సహించరాని విషయం ప్రకాశం! ఆమె నాకు సోదరివంటిది. అమాయకురాలు. నీ కోసం కృశించి చావుబ్రతుకుల మధ్యనున్న ఆమె ను యిప్పుటికైనా అరం చేసుకోవడం నీ కర్తవ్యమనుకుంటాను. నీవు తీసుకుంటే అక్షయసంపదం నూ నుగిస్తావేమోతను, ఇప్పుటికైనా నమ్మ ప్రకాశం!

ఈసాపను దగ్గరకు చేర్చుకో!” నురేష్ బాధతో అతనికి నచ్చజెప్పాడు.

రాధ వింతగా యిద్దరివైపు చూస్తూంది. ‘పెళ్ళిపో నురేష్! ఇక్కడినుంచి వెళ్ళిపో!’ ప్రకాశరావు పిచ్చిగా అరిచాడు.

జయ దీనవదనం పక్షపక్ష జన్మికి రా సా గింది. నురేష్ మాటలు అతన్ని వెన్నాడుతున్నాయి. జయ నిర్దోషి అని అంతరాత్మ హోషించసాగింది. ఇంక అతను నిలువలేకపోయాడు. జయను చూడటానికి బయలుదేరాడు.

హాస్పిటల్ గుమ్మంలో విచారవదనంతో రఘు యెదురైనాడు. ప్రకాశరావు మానీ చూడనట్లు వెళ్ళబోయాడు. కానీ అతను ‘రఘూ’ అంటూ చేయి పట్టుకున్నాడు.

‘ఏంకావాలి?’ వినుగుగా అడిగాడు. ‘జయను చూడాలని రఘూ!’ అన్నాడు. ‘ఎందుకు? ఆమెను బాధించడానికి యింకేమైనా క్రొత్తకారణాలు సృష్టించుకు వచ్చారా?’ తీవ్రంగా అడిగాడు. ప్రకాశరావు నేరభంగివలె తలవంచుకున్నాడు.

‘నేనామెకు ద్రోహమే చేశాను రఘూ! ఒక సారి చూపి మనశ్శాంతిని పొందనియ్యి. ఇంకానన్న అపార్థం చేసుకోకు రఘూ!’ ప్రాధేయపూర్వకంగా అడిగాడు.

ఇద్దరూ జయ ఉన్నయూసులోకి వెళ్ళారు. రాధ ‘అమ్మో,’ అంటూ హృదయవిచారకంగా యెడుస్తూంది.

ప్రకాశరావును చూడగానే జయ కళ్ళలో నేయి దీపాలు వెలిగాయి.

‘నేను వచ్చాను జయా! నన్ను క్షమించవూ!’ దీనస్వరంతో కన్నీళ్ళు కార్పాడు.

‘మిమ్మల్ని చూడగలిగాను. నాకది చాలా. రాధను పెద్దమాతురుగా చూసుకోయా,’ జయగద్గద స్వరంతో అన్నది.

‘మీ నాన్నగారు!’ రాధ తల కుమ్మహస్తాలతో నిమిరింది.

‘రాధా! రామ్మా!’ అంటూ వాళ్ళల్మంతో చేతులుచాచి దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

‘రాధను ఒక్కనాటికి అన్యాయం చేయనుజయా!’ అని ఆమె చేతిని క్రమేతో తన చేతితోకి తీసుకున్నాడు.

ఆ శేషము మూలంగా కృత్రిమ శ్యామివదిలింది జయ.

అ మాయ కు రా లు

శ్రీ ప్రయగ్ విశారదకావ్య

ఆ రోజు వుడయం తొమ్మిది గంటలప్పుడు అనూరాధ ఒంటరిగా తన గదిలో కూర్చోని వుంది. బావ వచ్చినప్పటినుంచి యింట్లో పరిస్థితులన్నీ తాడుమారయ్యాయి. ఏమిటో అర్థం కాదు ఆ వాతావరణం పడేళ్ళ అనూరాధకి. ఎవర్న డిగినా తనకు కావలసిన సమాధానం చెప్పరు. ఇదివరకు తను, అక్క ఒకే మంచం మీద పడుకుండేవారు. ఇప్పుడు అక్క తన దగ్గర పడుకోవడం లేదు. రాత్రి భోజనాలయొక్క పరాయి వాడైన శేఖరం బావ దగ్గరి కలుగుతుంది. మళ్ళీ తెల్లవారితే గాని రాదు. బావ కూడా భోజనానికి తప్ప మేడమీదనుంచి దిగిరాదు. ఏమైనా సరే! ఈ రోజు అననూయ అక్కను ఈ విధంగా అడుగుదామని తీర్మానించుకొని అక్క గది దగ్గరికి వెళ్ళేసరికి అక్క గదిలో లేదు. ఛీ! బావ వచ్చిన తరువాత అక్కతో మాట్లాడటానికే వీలేకపోతుంది. ఆమె దర్శనాలు మరీ కరువైపోతున్నాయి. మళ్ళీ నేమో అక్క నాకు సీతులు చెబుతుంది. 'ఈ డొచ్చిన ఆడపిల్లలు జోడైన మగ వారితో యిష్టం వచ్చినట్లు మాట్లాడరాడ'ని. తనేమో ఎవరో గుంటూరు వాస్తవ్యులు పరంధామయ్యగారి ఏకైక పుత్రుడా శేఖరం బావతో ఎందుకు మాట్లాడుతుంది! అసలు అక్క కూడా బావకు జరయింది. మేడ మీదికి వెళ్ళి

దంటే దిగిరాదు. అదేం ఖర్మమోగాని! బావతో ఎప్పుడూ నవ్వుతూ, హుషారుగ మాట్లాడుతుంది. మధ్య మధ్యలో ఆ బావ ఏదో ఇంగ్లీషు మాట అని బుగ్గమీద చిటిక వేస్తాడు. పరాయి మగవాడితో మాట్లాడరాదనే అక్కయ్య ఆయన (బావ) చేత బుగ్గమీద చిటిక వేయించుకొంటుందా! అప్పుడప్పుడు జడ పట్టుకొని లాగుతూవుంటాడు. 'అబ్బ! యే సరసం అండీ?' అంటూండేగాని ఒక్కసారైనా కోప్పడదు. నేనైతేనా ఈ పాటికి బావని గోళ్ళతో రక్కేదాన్ని. సాపం! అక్క అమాయకురాలు కాబట్టి చూడకుంది. ఎంతసేపని తను ఒక్కతే అక్కగదిలో కూర్చోంటుంది. అక్కను పిలుద్దామనుకొంది. అంతలో మేడ మెట్లు దిగి వస్తున్నట్లు గుర్తుగా అక్క కాలి మెట్టెల చప్పుడు వినిపించింది. పైనుండి, 'మళ్ళీ ఎప్పుడొస్తావు?' అన్న బావ కంఠం, దానికి సమాధానంగా 'ఒక్క అరగంటలో' అన్న అక్క గొంతు వినిపడ్డాయి అనూరాధకి. ఇంక తన అదృష్టం బాగుంది. కనీసం అరగంట నేపైనా అక్కతో కులాసాగా మాట్లాడుకోవచ్చు అనుకుంది అనూరాధ. 'అక్కా!' అన్న అనురాధగొంతు వినిపడేసరికి అననూయ తన గదిలోకి చూచింది. చెల్లులు అనురాధ దిగులుగా

కుర్చీలో కూర్చోని, తన కోసమే! అన్నట్లు జాలిగా తన వంకచూచింది.

‘అనూ! ఈరోజు నుంట్లోకి వెళ్ళలేదా?’ అని ప్రశ్నించింది అననూయ, అనూ రాధని.

‘బావ వచ్చిన తరువాత నీకు మరీ మతి పోతున్నదక్కా! ఈ రోజు ఆదివారం కదూ!’ అని సమాధానమిచ్చింది.

‘మరచి పోయేనే! ఆది వారమే! అయితే నన్నిప్పుడు ఎందుకు పిలిచావు?’ అని అడిగింది అననూయ.

‘ఒకటి అడుగుతాను ఏమీ అనుకో కుండా సమాధాన మిస్తావా అక్కా!’ అని అడిగింది అనురాధ అక్కని.

‘నీకు జవాబు చెప్పందెప్పుడే అనూ!’ అని అన్నది అననూయ.

‘బావ వచ్చిన తరువాత దర్శనాల్లో కురువయ్యాయి. దానికేంగాని రాత్రి పూట పరాయివాడు కేఖరం బావదగ్గిరి కళాతావెందు కక్కాని!’ ప్రశ్నించింది అనురాధ.

అననూయకు తలతిరిగినంత పనైంది. రోజూ అనురాధని నిద్రపుచ్చే తను పైకి వెళుతున్నది. అయినప్పటికీ తను పక్కలో ఎప్పుడు వుంటున్నదీ! లేనిదీ! గ్రహిస్తున్నది అన్నమాట.

‘జావాబు చెప్పు అక్కా!’ అని బలవంతం చేసింది.

‘అది నీకూడా వెళ్ళయిన తరువాత తెలుస్తుంది. ముందరగా చెప్పగూడదు. వెళ్ళయిన తరువాత అమ్మ చెప్తుంది.

ఈలోపల ఎవరన్నా చెపితే చెప్పినవాళ్ళు తల పగిలిపోతుందట’ అని చెప్పి ఈ మాట ఎవ్వరికీ చెప్పగూడదని చెప్పింది అమ్మ’ అని బొంకింది అననూయ.

‘నిజంగా తల పగిలి పోతుందక్కా?’ అని మళ్ళీ అడిగింది.

‘లేకపోతే నీకు ఎప్పుడన్నా అబద్ధం చెప్పానా! చెప్పు అనూ -’ అని అంది అననూయ

‘తల పగిలిపోతే చెప్పద్దులే అక్కా! నా మూలంగా నీ తలపగిలితే నాకింకా అననూయ అక్క ఎవరుంటారు? అది సరే గాని! మొన్న ఒకసారి బావ నీజడలాగితే పూరుకున్నా వెండుకక్కా? అమ్మతో చెపితే తల వాచి పోయేట్లు చివాట్లు వేసేదిగా!’ అని సావధానంగా అడిగింది అనురాధ తన అక్కని.

‘అసలు ఆయన నన్ను జడపట్టుకెప్పుడు లాగారు?’ అని తెలియనట్లు ఎదురు ప్రశ్నించింది అననూయ!

‘మొన్న ప్రొద్దున నీళ్ళు తోడి ఇదిగో నబ్బు, ఇదిగో తుడుచుకోను టవలు, నే లోపలికి వెళుతున్నా’నని బయలుదేరి వస్తూండగా అక్కా బావ జడపట్టుకు లాగలా? అప్పుడక్కా! అమ్మతో ఎందుకు చెప్పలా?’ అని వుత్తకంలో పాఠంచూచి చదివినట్లు గడగడా మూట్లాడింది.

‘ఓసి నీ! ఇవన్నీ నీ వెప్పుడు చూచావే!’ అంది.

‘అప్పుడు నేను అన్నంతిని చేయి కడుక్కోటానికి దొడ్లో కొచ్చానక్కా’ అని సమాధానమిచ్చింది.

'ఆయనకు నా జడను చూస్తే నల్లని అననూయ.

త్రాచులా బాగుంటుందిట. అందుచేత ఆయన అప్పుడప్పుడు అలా అంటూ వుంటాడు' అని తప్పుకుంది అననూయ.

'అయితే నీవు స్కూల్లో చదువుకుంటే అప్పుడు నీజడ ఎవ్వరికి నచ్చలేదా?' అని ప్రశ్నించింది.

'ఏమో! అది నాకెట్లా తెలుస్తుంది!' అని సమాధానమిచ్చింది.

'ఎవరూ లాగలేదా' అని మళ్ళీ ప్రశ్నించింది అనూరాధ.

'ఎవరన్నా ఆ పని చేస్తే అమ్మతో చెప్పేదాన్ని' అని జవాబిచ్చింది.

'అయితే ఈయన చేస్తే ఎందుకు చెప్పాలా?' అని మళ్ళీ అడిగింది.

'ఆయన చేసినవి అమ్మతో చెపితే రాత్రికి అక్కడకు వెళ్ళినప్పుడు గొంతు పిసికి చంపుతాడు తెలుసా!' అంది.

అంతలోకి అమ్మ కంఠం 'అన్నానికి లేవండి!' అని సైరన్ కూసినట్లు వినిపించింది.

'అక్కా నీకో వుపాయం చెవుతాను. తరువాత భోజనానికి వెళదాము. ఏమంటావ్? అని అనూరాధ అంది.

'సరే! చెప్పు' అని సమాధానమిచ్చింది

"అయితే ఆయనకు కనపడకుండా తిరుగు. పొరపాటున ఎప్పుడన్నా తటస్థ పడితే ఆయన పాడు బుద్ధి పోనీడు (అంటే జడలాగటం మొదలైనవి) అప్పుడు అమ్మతో చెప్పి చివాట్లు పెట్టించవచ్చు. రాత్రి పూట ఆయన దగ్గరికి పోకుండా నాదగ్గరే పడుకో - అప్పుడు అమ్మతో చెప్పావని గొంతు పినకజానికి వీలుండదు. యేం? బాగుందా!' అని ప్రశ్నించింది.

'అయితే నీ పక్క దగ్గరికి వచ్చి నా గొంతు పిసికితే!' అని తనకు సందేహం వున్నట్లుగా గాలిలోకి విసిరింది ఆ మాటలను అననూయ.

'నేను మేలుకోని వుంటాను. ఆయన నా పక్క దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు పెద్దగా 'అమ్మా అని కేకేస్తాను. సరేనా!' అని అననూయ పందేహానికి సమాధాన మిచ్చింది. పాపం! అమాయకురాలైన అనూరాధ.

మళ్ళీ తల్లి కంఠం కొంచెం కటువుగా వినపడింది. ఇద్దరూ భోజనాలకు వెళ్ళారు.

ఆరోజు అక్క పగలు పైకి పోనందుకు 'తన మాటను అంగీకరించింది. అక్క' అను కోని సంతోషించింది అనూరాధ.

డాక్టరు కే. యన్. కేసరిగారి

'నా చిన్ననాటి ముచ్చట్లు'

కల రు. 2.00 రే — పోస్టేజి ఉచితం

హిగిన్ బాదమ్మ స్టాల్సులో దొరుకుతుంది

సమత్వాదర్శ విషయము

(బ్రహ్మశ్రీ గుమ్మడిదల వెంకటసుబ్బారావు)

ఈ కీర్తిక క్రింద యంతవరకు వేదవాఙ్మయము లోని స్త్రీల విషయము, కాల క్రమేణ అన్యమతముల ప్రభావముచే యిచ్చట గలిగిన మార్పులు, నేటి భారతస్వాతంత్ర్యవ్యవస్థలమునకు చిహ్నులు యిచ్చట అవతరించవలసియున్న సంపూర్ణ స్త్రీ స్వరూప విషయముల గూర్చి చర్చించి యుంటిమి. ఈ వ్యాసములో ప్రపంచమునంతయు కలవర పరచుచున్న “సమానత్వ”ము విషయమై పరిశీలించవలసియున్నది. ఏలయన యిప్పటి మనవారీలోకమున ఆందోళన పరచుచున్న సమస్యలన్నిటిలో యీ స్త్రీ పురుష సమానత్వ విషయమొక ముఖ్యవిషయముగ బరిణమించినది.

ఆధునిక సమానత్వము

ఆధునిక ప్రపంచవ్యవస్థలలో యీ “సమానత్వ” (Equality) ఆదర్శమును మానవ సమస్యలలో ప్రస్ఫుటముగ బయటకు దెచ్చిన దేశము ఆమెరికా. 1776 సంవత్సరములో అచ్చటి ప్రజలు తమ స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుకొన్నప్పుడు “జన్మవల్ల మానవులెల్లరు స్వతంత్రులు; సమానత్వము అందరియొక్కయు జన్మహక్కు” అన్న సూత్రమే వారి స్వాతంత్ర్య ప్రకటనలోని ముఖ్యభాగము. కాని యీ ప్రకటనతో “సమానత్వ” మనగా వారి దేశములోని ప్రజలను అప్పటికిని, యిప్పటికిని కొంతవరకు కలవరపరచుచున్న “తెలుపు నలుపు” - అనగా వికాసవిహీన స్త్రీ విభేదములను దేశించిన సరిసమానత్వమే. కాని గత 175 యేండ్లలో యీ ఆదర్శము ముందు పాశ్చాత్య దేశములందును, క్రమేణా మన దేశమునకును సంఘములోని జాతి, మత, కలవరపాదులకేగాక, స్త్రీ పురుష (లింగ) సమానత్వమునకును వ్యాప్తిచెంది, యిప్పుడిది దాదాపు గూఢత్రప్రపంచమునందును యొక ప్రధాన ఆదర్శమై వెలయుచున్నది. ఈ యుద్వ్యవస్థలతో మన రాజ్యాంగమునందలి 15వ సూత్రములో “భారతీయ పౌరులలో యెట్టి మత, జాతి, వర్ణ, లింగ, స్థలవిభేదములను పొటించకూడదు యను” నిబంధనచట్ట బద్ధమై

యున్నది. కాని కారణాంతరములచే, మన సంఘములో వెనుకబడిపోయిన స్త్రీలకును, నిమ్మ జాతులకును, విద్యావిషయములోను, తదితర విషయములందును కొన్ని ప్రత్యేక సదుపాయములు చేయవచ్చుననియు రాజ్యాంగము కానించుచున్నది. ఈ రెండు సందర్భములందును స్త్రీల హక్కులను భారత రాజ్యాంగము స్పష్టముగ గుర్తించుచున్నది.

సనాతన భావము

కాని ఆచరణ విషయమెట్లున్నను, కనీసము ఆదర్శవిషయమున నైనను యీ సమానత్వభావము కేవలము పాశ్చాత్యము, ఆధునికము మాత్రమేకాదనియు; అనాదినుండియు మన పూర్వులును యీ ఆదర్శమును గుర్తించి, గౌరవించుచుండుటచేసి యిచ్చట సనాతనమేననియు విజ్ఞానగు వారు తేలికగ గ్రహింపగలరు. ఉదాహరణ : భగవద్గీతలో

విద్యావిషయ సంపన్నే బ్రాహ్మణేగవి హస్తినీ

శునిచైవశ్వపాకేచ పండితాన్మను దర్శినః || (౫.౧౮)

(అనగా విద్యావిషయ సంపన్నులగు వారు బ్రాహ్మణుని, గోవును, ఏనుగును, కుక్కను, ఛండాలుని, సమముగజూతురు.)

ఇందు స్త్రీల విషయము ప్రత్యేకముగ జెప్పబడలేదు కాని యేనుగునందును, కుక్కయందును నిక్షేపింపబడిన అసమానత్వము స్త్రీలయందు పొటింపదగునని గీతాచార్యులు దేశింతురా? ఆ విషయమెట్లున్నను, అంతకు పూర్వమే మనువు స్త్రీసూద్రాదుల విషయమై కొన్ని కఠిననియముల నేర్పరచినను, ఎచ్చట స్త్రీలు గౌరవింపబడుదురా? యిచ్చట దేవతలును తృపులగుదురనియు, పురుషులు తమ స్త్రీలను సర్వవిధముల సంతోషుల జేయుట మానవ ధర్మమనియు కానిందియుండెను. బాధకాలమునాటికి ప్రబలి

సాంఘిక ఆసమానత్వమును కొంతవరకు మార్చుటకై బుద్ధుడు పురుషునితోపాటు స్త్రీ గూడ “సంఘము”లో సభ్యత్వమును, సన్యాసార్హతయు బ్రసాదించెనని లోగడమనము చదివితమి. అతనికి చివ్వుట శ్రీ ఆది శంకరులునకును “అద్వైత” సిద్ధాంతము నందిసమత్వముగూర్చి యిటుల వాక్రచ్చెను.

యశ్యాంతర్నాది మధ్యమ్ సహికర
చరణమ్ నామ గోత్రం
నసూత్రం నోజాతిరైవవర్ణా సభవతి
పురుషోనాసపుంసం
నచస్త్రీః నాకారం నైవకారం సహిజ
నిమరణమ్ నాస్తి
పుణ్యమ్ సపాపమ్ తత్సంనోత త్వమే
కం సహిజ

సమరసం సద్గురుం తన్నమామి॥

ఇందు గోత్ర సూత్రములు, జాతివర్ణముల భేదములే కాక, లింగవిషయములో స్త్రీ పురుషులతోపాటు సత్సంసకలకును సమానత్వము కానివేబడుటయు, సద్గురుస్వరూపము తుదకు పుణ్య పాపములకును అతీతమనియు నిరూపించ బడుట గమనార్హము. ఈ విషయములో శ్రద్ధగబిరికిలించినచో ఆ ధునిక “సమానత్వ” భావమునకంటె మనసనాతన అద్వైత భావమెంత సువిశాలమున, ఉత్కృష్టమైనదో తత్వజేత్రులు, గ్రహింపగలరు. ఇందలి లింగ విభజనములో సప్రసంగములను ప్రత్యేకవ్యవస్థగ బరిగణించిన భారతజాతి సృష్టి వైచరీత్వముచే సుట్టపన్నమైన యీ తృతీయ వర్గీయులకు మన సాంఘిక నిర్మాణములొ యెట్టి అర్హస్థానమొసంగ బడినదో మన కాశ్రమమును, సంఘమును బరికిరించినవారు గ్రహింపగలరు.

ప్రస్తుత విభేదములు

ఇందలి తత్వైక్యత విషయమెట్లెన్నను వ్యవహార ప్రపంచములో యీ స్త్రీ పురుషభేదములు నేటి భారత సంఘములోనే కాక యావత్ప్రపంచమునందు పెక్కుచోట్ల మహాభూరముగనే కన్పట్టుచున్నవి. ఉదాహరణ ముఖ్యముగా దేశమందు విద్యావ్యూహపీఠీయగు సరస్వతీకే వేదార్హత నిరాకరింపబడుచున్నది. అష్ట్రీ స్వరూపిణీయగు

స్త్రీకిని, విష్ణుస్వరూపుడగు పురుషునకును అస్తి హక్కుల విషయమై చాల తారతమ్యమున్నది. ఇటులనే శక్తిస్వరూపిణీయగు స్త్రీ పురుషుని యెదుట “అబల”యే అగుచున్నది. ధర్మవిషయమున గూడ, మన పూర్వులు ఏర్పరచిన నోములు, గ్రంథముల ఆచరణవల్ల యింకను మన స్త్రీలలో పురుషులతో కంటె హెచ్చు ధర్మచింతన, ధర్మాచరణ యగుపడుచున్నను, మన పురుషులలోకంటె స్త్రీలలో యింకను హెచ్చు ధర్మవీరసత్వమును, సహచారము నకు మించిన దురాచారము, మూఢభక్తియు ప్రబలి యున్నవి. వీటి అన్నిటి మూలమునకు పెక్కుచోట్ల మన స్త్రీలు నిస్సహాయులై, ఆర్థికముగను, సాంఘికముగను దాదాపు అన్ని జీవితరంగములందును నొక “వెనుకబడిన జాతి”గ నేర్పడుచున్నారు. గత నలభై యేభై యేండ్లనుండియు ఇచ్చట వెలసిన భారత వారీ యుద్యమములవల్లగాని, తనతర దేశ కాలపరిస్థితులందలి మార్పులవల్లగాని, యీ దుస్థితి కొంతవరకు యిటీవల సడలుచున్నను ధర్మసమ్మతముగ నొక మహావిప్లవ మవతరించినగాని యిచ్చటి పరిస్థితి నలయునంతగ మారునని తోచదు. ఇట్టి మార్పుకు కేవలము రాజ్యాంగ చట్టమునందలి “స్త్రీ సూక్తములు” చాలవు. అస్పృశ్యత దోషమని రాజ్యాంగము కానించుచున్నది. కాని సంఘములో యీ అస్పృశ్యతా నివారణ యెంతవరకు కొనసాగుచున్నది? “తాటాకులలో” వ్రాసినంతమాత్రాన సాంఘిక సంస్కరణలు కొనసాగునా?

పురుష శాసనములు

మన దేశమునందేగాక, యావత్ప్రపంచమునందును యీ స్త్రీ పురుష భేదములకుగల ముఖ్య కారణము లలో వీరి శాసనకర్తలలో స్త్రీలకు తగు ప్రాతి నిధ్యము లేకుండుటయే యని తోచును. ఉదాహరణ : యిచ్చట వెలసిన అనేక స్మృతిరాజములలో యొక్క స్మృతియైనను స్త్రీ రచయితము కాదు. పాశ్చాత్య శాస్త్ర మెంటు లోల ను, యిప్పటికిని స్త్రీల సంఖ్య నూటికి పదిమందియైన నుండదు. పాశ్చాత్య శాసనములన్నియు పులింగ రూపముననే యుండును (అనగా “వాడు” యని). వాటిని స్త్రీలకు గూడ అన్వయింపజేయబడు మాత్రము “వాడు అనగా ఆమె యనియు గ్రహించునది” యని ఒక నిబంధనను జేర్చుట (“He” includes “She”). ఇందు “She” లో

'He' యుండునో, 'He' లో 'She' యుండునో పాఠకులే యూహించుకొనగలరు. ఇటులనే 'woman' లో 'man' యుండునుగాని 'man' లో 'woman' యెన్నడైన యుండునా?

మన భారతీయ సంప్రదాయములలో సృష్టిక్రమమును చిత్రించుటకై శ్రీ ఆదిమహావిష్ణువు బొమ్మలను మనము చూచుచుండుము. అందు కేవలపుకాయయగు మహావిష్ణువు నుఖాసీనుడై యుండుట, ఆతని పాదసేవరాలుగ శ్రీ యాదిలక్ష్మి వెలయుట మనము కనుచున్నాము. ఇట్టి రూపమే మన జాతి ఆదర్శమైనచో యిచ్చట పురుషులందరు సాచుకొని పడుకొనేవారు, స్త్రీలు పురుషులకు కాళ్లు పిసికేవారు కాకుండురా? ఇందుకు మారుగ నొక స్త్రీ రూపమునకు పురుషుడు పాదసేవ చేయుచున్న ప్రతిమలను మన కభాకారాలలో నెవ్వరైన చిత్రింప సాహసించురా? చిత్రించినను, మన యిప్పటి పురుష సంఘము అట్టి చిత్రములను గౌరవించి, ఆదరించునా? నిజమే! యిచ్చటి రాధాకృష్ణ భక్త్యములలో నొక పవిత్ర కార్తీక పున్నమివాడు రాత్రి గోపీవల్లభుడు తన ప్రేయసి పాదపద్మములను పనుపు పారాజీలతో నలంకరించెనట. కాని యిట్టి సమత్వాధర్మము నేడు మన సంఘములలో నెంతవరకు ఆచరణలో నున్నది? అనునదే యిప్పటి ప్రధాన ప్రశ్న. వర్త ధర్మములను నుద్దీర్చుముగ కానించిన మనుజు భోజన విషయమై బిడ్డలు, నేవకులు, స్త్రీలు భుజించిన పిచ్చుటనే గృహమండగ పురుషుని భుజించుమని చెప్పెను. కాని యీరోజున ఆ మనుధర్మ కాసన మెంతవరకు ఆచరణలో నున్నది? పురుషుని ఉచ్చితమును మాత్రమే చాలనంది స్త్రీలు భుజించుట లేదా? పూర్వము "వారు నజాబులు, లేక దొరలు - మనము గులాములము" అని మన ప్రజలలో నుండెడి రాజకీయ స్వభావమే నేటి మన సంఘమునందును యీ స్త్రీ పురుషుల విషయమై విశేషముగ ప్రబలియుండలేదా? "వాళ్లు మగవాళ్లు - వాళ్ల తర్వాతనే, వాళ్లు తినగా మిగిలినదే, మనము తినెదము" అను భావమిప్పటి మన స్త్రీలలో యెంతవరకు వ్యాపించియున్నదో, అట్టి భావముతోనే మన పురుషులు తమ మాతృ మూర్తులయెడ, తమ సోదరీ బృందమునెడ, తమ "ప్రియరాండ్ర" యెడ, తుదకు తమ బిడ్డలవిడ, యెట్టి 'సగర్వము'తో, ఎట్టి విరసిత తనముతో పాటించుచున్నారో మన మెరుగుదుము. శూద్రులందువలెనే యీ స్త్రీలయందును సంబోధనా విష

యమై వికవచన, బహువచన ప్రయోగము లెంత పాటలలో యున్నవో ఒకసారి మనము ఆత్మవిమర్శన గావించుకొందుముగాక!

ప్రపంచ సమస్య

ఈ పురుషాధికృత భావమొక్క భారత జాతి లోనే కాదు - అన్యజాతులందును, అన్యజాతులందును, చాలకాలముగ వ్యాపించిన దగ్గత యని తోచుచున్నది. ఉదాహరణ :

మహామృదీయుల మత గ్రంథమగు ఖురాన్ లో నిట్లు చెప్పబడియున్నది. "ఓ మానవుడా! నీవు నీ సృష్టికర్తకు భయపడుము. ఆతడు మున్నందుగ నిన్నును, తదుపరి నీ భార్యను సృజించెను. మీ యుభ యులనుండి యాతడనేకమంది స్త్రీ పురుషులను సృష్టించెను. భగవంతుడు స్త్రీ కంటే పురుషునికి యెక్కుడు గుణసంపద నొసంగెను. అందుచే స్త్రీ కంటే పురుషుని ఆధికతృత మెందు... ఋణావర్తనలగు స్త్రీలు విషయవిధేయతలు గలిగి, తమ భర్తలు వాడెద రని సందర్భమున (తమ కుటుంబ సంసార విషయము నను, తమ గౌరవమర్యాదల గురించియు) జాగ్రత్త పహించురు. అందుచేత భగవంతుడు స్త్రీలను పురుషుల రక్షణకు వస్తుజెప్పెను."

ఇటులనే మిల్టన్ అను ఆంగ్ల కవి కృతుడు ఆదమతో అవ్వ యిటుల బలికెనని వ్రాసెను :

"ఓ సృష్టికర్తా! లయకర్తా!

నీ యాజ్ఞలను నేను మారుజెప్పకయే శిరసావహించెదను.

అది భగవన్నిర్మాణము.

భగవానుడు నీ శాసనము - నీవు నా శాసనకర్తవు.

ఇంతకుమించి తెలుసుకొనకుండుటయే స్త్రీకి ఆనందము, విజ్ఞానము,

గౌరవము."

పేకినియరు మహావి దాంబికము (variety) దుర్బలత్వము (frailty) స్త్రీ లక్షణములు వర్ణించెను.

గౌతమబుద్ధుడు తన సంఘములలో స్త్రీలకు బ్రతేక మొసంగుటకు మొదట సంగీకరించలేదు, కాని యాతని

పినతల్లి గౌతమి సభ్యత్వము గోరినప్పుడు, ఆతని శిష్యుడు ఆనందుని బలాత్కారముపై యెట్టకేలకు ఇయ్యకొనెను. అయినను వేయెండు జీవించవలసిన తన సంఘము స్త్రీల ప్రవేశముచే ఆరాయుష్కముగు ననియు; సంఘియులగు స్త్రీలకు సంపూర్ణ నిర్యాణమునకు అర్హత యుండదనియు ఆతడు వాడుకొన్న నట. అందుచే అంతటి వికాల ధర్మమగు వాదములో గూడ స్త్రీలకు సంపూర్ణ సమత్వము లభించలేదు.

ఆరట్టి సంఘములో పురుషులను బహు భార్యత్వము, స్త్రీలకు జనానా పద్ధతులవల్ల స్త్రీల స్థితి యెట్టి అధ్వాన్నస్థితికి వచ్చెనో యెల్లరెంగినదే. ఇటు లనే మొన్న మొన్నటివరకు వైసీయులలో యీ స్త్రీ పురుష సమత్వమన్నది మృగ్యమనియే తోచును. వారిలో బహు భార్యత్వమేగాక బహిరంగముగ సంపుడుకలెలను గూడ యింటిలో నుంచుకొనుట పురాతనాచారమట! ఇట్టి దురాచారములన్నియు

ఇటీవల అచ్చట జరిగిన ప్రజావిప్లవముతో తుడిచి పెట్టబడినవని చెప్పవచ్చును.

ఇటులనే వివిధ దేశములలో వివిధ సంఘకర్తలు, గ్రంథకర్తలు, స్త్రీలపై పురుషుల ఆధిక్యతను కానీచి, చాలకాలముగ చెలాయించుచు వచ్చిరి. ఇందువల్ల పెక్కుమంది స్త్రీలలో నొక విధమగు నిమ్మత్వ మేర్పడినది. కేరళ, మలయా మున్నగు కొద్ది ప్రాంత ములందు స్త్రీలకు కొన్ని హక్కులేర్పడిన సందర్భములలో “అదొక ఆడ మళయాళము”ని పురుష నాగరికత పోషనచేయుచు వచ్చినది. ఇట్టి పరిస్థితు లలో నవప్రపంచములో స్త్రీల స్థితి యెట్లుండదగు నను ప్రశ్న ఉదయించుచున్నది. ఇందుకు సమాధా నమునకు పోకపూర్వ మీ “సమత్వా” దర్శము గూర్చి మరికొంత లోతుగ విరికిలింతుట యవసరము.

(పకీషము)

గృహలక్ష్మి

చందా వివరములు

సంవత్సరచందా - రు. 4-50

6 మాసములచందా - రు. 2-25

విడిపత్రిక 40 సయాపైసాలు

ఏజంట్లుకు 100కి రు 20 లు కమిషను ఒక ఫ్రీ కాపీ యివ్వబడును. చందాలు సేకరించి మాకు పంపువారికి రు. 100 కి 20 లు కమిషను యివ్వబడును.

మేనేజరు, గృహలక్ష్మి,

మదరాసు - 14.

కడుపునొప్పి, నోట నీరూదుట,
తేవులు, వాంతులు, మలబద్ధకము
లాంటి అజీర్ణ లక్షణములకు

కేసరి గారి

ఆదిత్యలవణము

దివ్య ఔషధము

తెల రు. 1-75 న.పై.

కేసరి కుటీరం ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

మద్రాసు 14.

జాతక ఫలములకు

పెండ్లి పొంతనాలకు

ముహూర్తములకు

సంప్రదించండి!

చాల సంవత్సరాల్లాగా పేరు పొందిన

పాతూరి సుబ్బరాయశాస్త్రి

147 - 11 డి బాలాజీనగర్

మద్రాసు 14.

శ్రీ రామ కర్ణామృతము

(ఆంధ్రానువాదము)

చతుర్థాశ్వాసము

శ్రీ కల్లూరి అహోబలరావు

(గత సంచిక తరువాయి)

౧౧

శ్రీ సముద్రుని గర్వంబుఁ జెందియాడ రామ! లోక భీకర భంగి - కాండనేత్ర ములను, విచ్చితి బాగంగ మోము వాల్సె 'దనదు' మంగళ సూత్ర విధ్వంస మగునొ? యంచుండలంచుచు, దివిజాలుగాంచి, చింత నల్పిరంత సముద్రుఁడు తాహమతిని శరణు వేడ, రక్షించితి శాంతుఁడగుచు రఘుకులానంద! శ్రీరామ! ప్రణుతిశతము

౧౨

ఆశ్రితమందార! అంబుధి గర్వాప హార! సీతా చిత్తచోర! రామ! శ్రితజన రక్షణాయతచిత్త! దేవతా రక్షణ తత్పర! తాఘు వేళ! కర్ణకుండలధార! కమనియదేహ! త్రి లోకపూజిత! కరుణా కటాక్ష వీక్షణములు, భక్త రక్షణ తత్పరుఁ డయి, ప్రసరింపు నాపయి, ముకుంద! జానకీ చిత్తపద్మ భాస్కరుడ వీవు! లోకముల, శుభంకరుఁడవు-శ్రీ కరుఁడవు! చిన్మయానంద మూర్తివి; మన్మథాక వలమున - వసింపు; ప్రార్థనములనొనర్తు

౧౩

శ్రీరామ! జనియించి - చెలువుగా బాల్యంబు గడపి, కాశికుని యజ్ఞంబుఁగాంచి

శాపమహాల్యకుఁబాపి, ముక్కంటిధ నుర్భంగ మొనరించి, నుతులఁగొంచు, సీతను పెండ్లాడి - చేరియరణ్యంబు నతినిఁ గోల్పోయి, విచారమంది హనుమంతుచే లంకయావత్తు చిచ్చొండ వారిధిదాటి, తావణునిఁ గొట్టి రక్కసుల మూకఁజెంకాడి లక్ష్మణుండు మూర్ఛఁగొనఁదేర్చి, జానకీముగుడఁగొంచు వచ్చినాడవయోధ్యకు నచ్చరిత్ర! సుకథ - రామాయణంబిదే - సుజనవినుత

౧౪

శ్రీరామ! జన్మించి - గౌరవంబునను, వి శ్వామిత్రయజ్ఞ రక్షణమొనర్చి ముక్కంటి చాపంబు - ముక్కముక్క లొనర్చి జానకిఁబెండ్లాడి - సంబరమున భక్తితో పితృవాక్య - పరిపాలన మొనర్చి వివిన సంచారంబు - వేడ్కనలిపి ధనువుజేబూని, యుద్ధమున - ఖరాదుల సంహార మొనరించి - జాగులేక మాయలేడిని మర్దించి - మగువసీత కొఱకు, లంకాపురముజోచ్చి-క్రూరుఁడైన రావణుని వధించితివార! రాఘవేళ! మహి,నిదియ కాదే గొప్పరామాయణంబు

౧౧

భూనాథ ! రామ ! తపోవనమందు, బం
గారు కురంగంబు గాఢ బాణ
తతులఁగొట్టితివి ! సీతను, రావణుండు హ
రించె ! జటాయువువధించె ; నంత
సుగ్రీవుతో మైత్రిఁ జూరగొంటివి ! వాలి
వధించితివి ! ప్రేమ పవనసుతుఁడు
నీ సేవలొనరించె ; నీరధిదాటె ; లం
కాదహనమొనర్చె ; మీద నీవు

కపి బలంబున వారిధిఁగట్టి, లంకఁ
గుంధకర్ణ - రావణులను గూల్చి, సీత
తో నయోధ్యజేరితి వీవు ! తోయజాక్ష !
ఇదియె - రామాయణంబందురెల్ల జనులు

౧౨

రఘురత్నమ ! బహుశరత్కాలచంద్రులఁ
బురుడించు నీ నవ్వుముద్దుమోము
చంద్ర నూర్యాగ్నుల సాటిఁ బ్రకాశించు
కుండల శోభితాంగుండ వీవు !
జపమాల, వీణ, పుస్తకము, జ్ఞానంపు, ము
ద్రయు, హస్తములయందుఁదాల్చితివు !
దేవతాధిపుఁడవు ! దివ్యస్వరూప ! ల
క్ష్మణ, భరతాదులు - మమతతోడ
నీకు సేవసలుప నీల మేఘశ్యామ !
రామ చంద్ర ! వరద ! శ్రీమహేశ !
వన్నెకెక్కినావు : భక్తినిన్ భజియింతు
కావు మయ్య నన్నుఁగరుణతోడ

౧౩

తపను గుఱ్ఱంబులు దప్పద్రోవకువెల్లె
ముక్కంటి శిరమూచె - ముగ్ధుఁడగుచు;
కులపర్వతములు, వ్యాకులమంది చలి
యించె,
విస్మయంబొందెను వేద యవుడు ;

ద్విగ్ధ జంబుల కెల్లఁజెలివి తేటలుదప్పి,
తోరంబుగాఁ గల్గెతోట్రుపాటు ;
సప్తసముద్రముల్ - స్తంభించి బెగ్గఁజె ;
మూడులోకంబులు - మూర్ఛమునిగె,
మద బలోద్ధతు లింకిరి ; ముదముసెందె
సీత ; శివధనుర్భంగంబు చేత పుట్టి
నట్టిశబ్దంబు శ్రోతేంద్రియములసోకి
నంత - శ్రీరామ ! నీచర్యబద్ధులములు !

౧౪

కర్ణకుండలధారు కాదుణ్యపాత్రు
నీరజదళనేత్రు - నీరదగాత్రు
ఇనవంశశోభితు - నిందిరారమణు
లక్ష్మణాన్వితు, రఘురామునిఁదలఁతు.

౧౫

తభుకు మోముపులతోఁ దళతళల్
గొలుపు
నీలమేఘశ్యాము - నిగమవందితపాదు
విద్యాధర స్తోత్రు - వీరావతారు
శత్రుల మర్దించు సాహసోపేతు
లక్ష్మణాన్వితు, రఘురామునిఁదలఁతు.

౧౬

దివ్యబాణములచే - దీపించు కాద్య
కంబును గల్గిన - కమనీయగాత్రుఁ
బాధోధి గర్వంబుఁ బాసినరాము
సుగ్రీవమిత్రు, విశుద్ధచరిత్ర
రాక్షసజైత్రు, శ్రీరాజీవనేత్రు
లక్ష్మణాన్వితు, రఘురామునిఁదలఁతు.

౧౭

అచ్యుతానందు, బీతాంబరధారు
ఇంద్రామరస్తోత్రు - సింహివరాక్షు
నా జానుబాహువు - నాదిత్యతేజ
లక్ష్మణాన్వితు, రఘురామునిఁదలఁతు.
(సోమనాథ)

నిరుపమ

మూలం :
“నిరాల”

అనువాదం :
“అరుంధతి”

(గతసంచిక తరువాయి)

“ఎవ్వరైనా అడుగులే బజారుకు వెళ్లానని చెప్ప” అంటూ నిరు నీలిని తీసుకొని మేడ దిగి, యే సంతోచము లేకుండా ధైర్యంతో తిన్నగా కుమార్ యింటికి వెళ్లింది. నీలి తలుపు తట్టింది. తలుపులు దగ్గరగా చేరవేసి వుండటంవల్ల తోసేసరికల్లా తెరుచు కున్నాయి. లోపల దీపం వెలుగుతోంది. నిరు లోప లికి వెళ్లింది. సావిత్రిదేవి అప్పుడే పొయ్యిగుడనుండి అన్నం దించి నెయ్యి పెచ్చబెట్టుతోంది. మాలిక్వా తల్లి ఒక ప్రక్కగా కూర్చుంది. రామచంద్ర గదిలో చదువుకుంటున్నాడు.

మొదట నీలి పిలవడంతో - నీలి ఒక్కతై రాలేదు. నిరుపమ కూడ వచ్చేవుంటుంది - అని అనుకుంటోంది. వీల్చిదూరం వైకి వచ్చేకారు. “కుక్కోవమ్మా. ఇప్పుడే వస్తాను” అంటూ సావిత్రిదేవి నేతిగిన్నె క్రిందకు దింపి లోపలికి వెళ్లింది. నీలి కూడ ఆమె వెనకాలే వెళ్లింది. రామచంద్ర చదువులో నిమగ్నమై వుండటం వల్ల వీళ్ళు వచ్చిన సంగతి గమనించక, గదిలోకి రావడంతోనే చిరునవ్వుతో లేచి నిలబడ్డాడు. నిరు అతని ప్రక్కగా వెళ్లి “బాగా చదువుతున్నావా, రామూ”, అంటూ అతన్ని నిమరుతూ అతని ప్రక్కనే మంచంమీద కూర్చుంది.

సావిత్రిదేవి వెనకాలే లోపలికి వెళ్ళిన నీలి, “యీవాళ మీరు అన్నం తినరేమోనని వచ్చింది మా అక్క” అంది.

సావిత్రిదేవి నవ్వి, “అయితే చెప్ప. యీవేళే తినిపించడానికి వచ్చిందా? యెప్పుడూ తినిపించడానికి వచ్చిందా?” అంది.

వయస్సు చిన్నదైనా నీలి సావిత్రిదేవి మాటల్ని గ్రహించి నవ్వుతూ, “యెప్పటికీ” అంది. ఆ మాట సావిత్రిదేవికి చాల గంభీరంగా వినబడింది. తన హృదయం యెప్పుడూ సత్యమార్గాన్నే చూపిస్తుంది అనుకుంది సావిత్రిదేవి. ఈ మాటలు నిరు వింటూనే వుంది. ఆమె హృదయం సంతోషంతో పొంగి పోయింది.

సావిత్రిదేవి వంటింట్లోంచి వచ్చి - తన ఆశయం నెరవేరిందా అన్నట్లు మంచంమీద కూర్చున్న నిరు పమను ఆశతో చూచింది. ఆమె ప్రక్కనే మంచం మీద కూర్చుని వీపుమీద నిమరుతూంటే నిరుపమ పెంపుడు జంతువులా చూస్తూ కూర్చుంది. బెంగాలీ భాషలో మాట్లాడుతూ నిరుపమను ప్రక్కగదిలోకి తీసుకువెళ్ళింది. సావిత్రిదేవి చేతిలోని ఉత్తరాన్ని చూచి నిరు కళ్ళు దించేసింది.

“నిరూ! హృదయంలోని భావాలు యెప్పటికైనా దాగుతాయా? హృదయంలోని భావాలు హృదయం లోనే అలాగద్రొక్కి యెంత బాధపడ్డావు! నేను ఆ నాడే నీలి మాటలు విని గ్రహించుకున్నాను. ఆ తర్వాత నిన్ను కలుసుకున్నప్పుడు నిర్ధారణ చేసు కున్నాను...” అంటూ చేతిలోని ఉత్తరాన్ని చూపెట్టి, “చెప్పనిరూ! యీ కన్నీరు నీడేనా?...” అంది.

“మీరు తల్లిలాంటివారు. మీ దృష్టిలో భ్రమ అనేది లేదు.”

“అయితే యీ వ్యవహారంలో నువ్వుకూడ కష్ట పడాల్సి వస్తుంది. అప్పుడే నువ్వనుకున్నది సఫలీకృతి మాతుంది. కేవలం నేను నీకు అనుకూలంగానే వుంటాను.”

“అలాగ...” అంటూ చిరునవ్వుతో, “కమల సంబంధం లో భ్రమ అనేది కలుగకపోతే యెప్పుడో...”

ఆమె మాటను అర్థం చేసుకుని సావిత్రిదేవి నవ్వి, “అయినా నువ్వు చాలసార్లు సంకేతాలిచ్చావు... కుమార్ పుస్తకాలు అక్కడ టేబులుమీద వున్నాయి. ఏదో ఒక పుస్తకం తీసుకుని మంచంమీద పడుకుని విశ్రాంతిగా చదువుకో. నేనింతలా వంట పూర్తి చేసి వస్తాను. భోజనంచేసి వెదురువుగాని... ఇంతలా కుమార్ కూడ వస్తాడు...”

సరేనంటూ నిరు వెళ్ళి పుస్తకం తీసుకుంది. కొద్ది

నేపట్లోనే కుమార్ వచ్చాడు. అతని వెనకాలే వున్న కమలను చూచి “యీవారూ మా భాగ్యం” అంది సామిత్రిజీవివస్తుతూ. గదిలోవున్న నిరుపమను చూచి చిరునవ్వుతో “ఓ” అంటూ సామిత్రిజీవి వైపు తిరిగి, “మా భాగ్యమాత్రం యెందుకు కాకూడదో!” అనేసి నిరు ముఖంలోకి చూచింది కమల. నిరు సిగ్గుతో తలనంచుకుంది. ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు ఒక క్షణంకాలం. “మేము మాత్రం యీ వేడివేడి పదార్థాలన్నీ యెందుకు తినకూడదో... అవునులేండి... కోడలు స్వంతవస్తువు కనక శేలితో చేసిన పిండివంటలన్నీ పెట్టడం జరుగుతుంది...” అంటూ కమల జవాబుకోసం యెదురు మాడకుండానే గదిలోకి వెళ్లి నిరు ప్రక్కన కూర్చుని, కుమార్ తో అంది. “ఉపాయే నహి యచ్ఛక్యం న తచ్ఛక్యం పరాక్రమే - అన్నార పెద్దలు.”

“అంటే...”

“మాద్దువుగాని నల్లత్రాచును యెల్లా అడిస్తానో నువ్వే చూస్తావుగా. ఈ వ్యవహారంలో ఆఖరికి యెలా తుది మెరుగులు పెడ్తానో మాద్దువుగాని...”

నిరు యేమీ మాట్లాడలేదు. చిరునవ్వు నవ్వి పూరుకుంది. కుమార్ పేపరు చదువుకుంటున్నాడు. ఎవ్వరూ మాట్లాడకపోవటం గమనించి - కమల మళ్ళీ అంది - “పరిస్థితిని ఆర్థం చేసుకున్న వాళ్లెవరైనా యిక్కడ వుంటే - అది నీలి ఒక్కతే. ప్రపంచంలోని రహస్యాలన్నీ ఆమెకు అర్థమాయాయి. ఈ వయస్సులో చేసేపనుల్లో అందో, అనందం వుంటాయి. చేసేవారేకి చూచేవారేకి కూడ ఆనందంగా వుంటుంది. ఈ వ్యవహారంలో నీలి బాగ ఉపయోగపడుతుంది...” అంటూ నీలివైపు తిరిగి, “ఏం నీలి! డాక్టరుగార్ని ఆటబామ్మలాచేసి ఆడించాలి. ఏం?” అని నవ్వింది. నీలి నవ్వి పూరుకుంది.

“ఒక శేఖ మీవాళ్లు అడిగితే యీ విషయాలన్నీ చెప్తావా?”

“ఎవరడిగితే?”

“మీ నాన్నగారి - మీ అన్నగారి... యెవరైనా సరే...”

“చెప్పను.”

“మీ నాన్నగారు, అన్నయ్య నిన్ను కొట్టినా సరే చెప్పకూడదు. ఏం... నిరూ... నువ్వు మాత్రం

చాలా ఖచ్చితంగా వుండాలి. మనస్సు కఠినం చేసుకోవాలి. అనుమానానికి ఆస్కారం లేకుండా వుండాలి. అన్నట్లు... ఆ నేన్ రోడ్డులో వున్న మీ యిల్లు భారీగానే వుండికదూ?”

“ఆ వున్నట్లుగానే వుంది...”

“అయితే ఆ యిల్లు బాగు చేయించు” అంటూ నిరును తీసుకుని మేడమీదకు వెళ్లింది కమల. “నిరూ! నువ్వేమీ పసిపిల్లవు కావు. నీ కన్నీ తెలుసును. మీ మేనమామ - వాళ్లు యెటువంటివాళ్లో నువ్వెరుగుదువు. ఈ నాలుగు రోజుల్లోను యింకా తెలుసుకుంటావు కూడా...” అంటూ కమల జాకెట్టులోంచి ఒక ఉత్తరాన్ని తీసి యిచ్చి, “దీన్ని చదువు” అంది. నిరు చదువుతూ కోపంతో నిలబడలేక పోయింది.

“ఆగ్గమైంది కమలా. ఇన్నాళ్లు యేమో అనుకున్నాను. వాళ్ళు చెప్పిన ప్రతి విషయంలోను గ్రుడ్డిగా అనుసరిస్తూ వచ్చాను”

“నేన్ రోడ్డులో వున్న మీ యిల్లును బాగు చేయించి పెంటనే నువ్వు అక్కడికి వెళ్లిపోవాలి. ఈ నాలుగు రోజులు నువ్వు అక్కడే వుండాలి. పెళ్లి కూడా ఆ యింట్లోనే జరగాలి. నువ్వు ఆ యింట్లోకి వెళ్ళగానే అన్నీ విషయాలూ ఆయనకు స్పష్టంగా అర్థమయ్యేట్లు మీ మామయ్యకు ఒక ఉత్తరం వ్రాయు. వాళ్ళు చేసే ఆక్రమాలు, అన్యాయాలు అన్నీ నీకు తెలుసుకుని ఉత్తరం చదువుకోగానే వాళ్లు గ్రహించుకోవాలి. వాళ్ళ సహాయమేమీ నీకు అక్కర్లేదు. నీ సహాయమే వాళ్లకు కావాలి. వాళ్ళకేది కావలసినా నువ్వు చెయ్యవలసిందే - ఇదివరలో చేశావు. ఇకమాండు కూడ చెయ్యబోతావు... ఇక అక్కడ చెయ్యవలసిన ఏర్పాట్ల సంగతి - మేడమీదకు యెవ్వరూ రాకూడదు. పెళ్లికి ముందరే అందరూ అక్కడికి రావాలి. అంతవరకూ యెవ్వరూ లోపల అడుగు పెట్టడానికి లేదు. భోజనాలు, మగపెళ్లివారికి కావలసిన యితర యేర్పాట్లు. అన్నీ మీ మేనమామే చూసుకోవాలి. ఇతర విషయాలలో ఆయన కలుగజేసుకోకూడదు. నువ్వు యెవ్వరినైనా కలుసుకోవాలంటే క్రిందికి దిగి రావలసిందే కాని యెవ్వరూ పైకి రావడానికి లేదు. ఈ ఉత్తరాన్ని చూచి వాళ్లేమైనా అనుకుంటారేమోనని అనుకుంటావేమో! ఒక శేఖ కొద్దిగా బాధపడ్డా.

మరేం భయంలేదు. ఇదంతా యామినీబాబే చేయిస్తున్నాడని ఆనకుంటారు... తర్వాత... పెళ్లి మాత్రం హిందూపద్ధతిలో చేయాలని వ్రాయు. హిందూ పాఠాహితుణ్ణి ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పి..." అంటూ యింకా ఏమిటో చెప్తుండగానే రామచంద్ర భోజనానికి పిలవడానికి వచ్చాడు. అతణ్ణి కమల పట్టుకుని, "రామూ! యీవిణ్ణి నువ్వేమని పిలుస్తావు?" అంటూ నిరుసు చూపెట్టింది.

"అక్క" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"అబ్బే, అట్లాకాదు. 'ఒది నా' అని పిలవాలి."

"ఇంకా పెళ్లి కాలేదుగా..." అంటూ నవ్వి పారిపోయాడు.

25

మరునాడు ఉదయమే యామినీబాబు కాన్పురు ప్రయాణమై నిరు దగ్గరికి వచ్చాడు.

"వివాహం మామ యింట్లో అవడానికి వీలేదు"

"అయితే మరక్కడ?" అన్నాడు ఆశ్చర్యంగా.

"మా యిల్లు వుందిగా. నేన్ రోడ్డు లో వున్న మా యిల్లు ఖాళీ గా నే వుంది. పెళ్లివారు అక్కడికే రావాలి. మామతో మీరు చెప్పండి - పెళ్లి అక్కడే జరగాలని. ఇక యిక్కడ యెక్కువ కల్సుకోవడం నా కిష్టం లేదు..."

యామినీబాబు అంతా విని యోగేష్ బాబు దగ్గరకు వెళ్లి అన్నీ వివరంగా చెప్పి, కాన్పురు వెళ్లి పోయాడు.

కమల ప్రాధానరు దుబే దగ్గరకు వెళ్లింది. అలా ఆయన దగ్గరకు వెళ్లి మత, సాంఘిక సమస్యలపై ఆయనతో చర్చిస్తూ వుండటం కమలకు పరిపాటి.

"ఏమండి ప్రాధానరు గారూ! క్రైస్తవులుగా వుండటంవల్ల ఆర్థికంగా లాభాలేమీ లేవుగదా! కాని హిందువుల్లో వుండటంవల్ల కొన్ని లాభాలున్నాయి. మీరెందుకు హిందువుల్లో కలియకూడదు? పోనీ అది మీకిష్టం లేకపోతే ఆర్యసమాజం వుండనే వుంది. ఈ రెండింటికీ అట్టే తేడాలేదు. క్రీష్టియన్లకు ముస్లిములకు యెంత తేడావుందో యీ రెండింటికీ అంతే తేడా" అంటూ అందులో వున్న ఆర్థిక, సాంఘిక, ధార్మిక లాభాలన్నీ ఆయనకు తెలియ

చెప్పింది. తర్వాత ఊళ్లోవున్న పెద్దపెద్ద వాళ్ళందరికీ కమలే నిరు వివాహానికి ఆహ్వానాలు పంపించింది. చూస్తూ వుండగానే చేయవలసిన పనులన్నీ పూర్తి చేయించింది.

ముహూర్తం రోజు దగ్గరికి వచ్చేసింది. నిరు వుంటున్న మేడచుట్టూ ఎనిమిది మందిని, ఒకణ్ణి గేటు దగ్గర, మరొకణ్ణి మేడమెట్లు దగ్గర గూర్చావాళ్ళను కాపలాపెట్టింది. మేడ ముందర పెద్ద పందిర. కమల పండుగగా రకరకాల ఎలక్ట్రిక్ దీపాలు వెలిగించారు. పందిట్లో ఒకప్రక్కన పెద్ద ఫర్నిచర్ తివానీ వేశారు. మరొక ప్రక్కన మగపెళ్లివారికి ప్రత్యేకంగా కుర్చీలు వేశారు. పెళ్లివారందరూ వచ్చారు. వచ్చే ప్రముఖుల్ని ఆహ్వానించి కూర్చోపెట్టుతున్నారు. పందిరి నిండా ఘుఘుఘు వాసనలతో మత్తెక్కిపోతోంది. ఒకప్రక్కన ప్రసిద్ధ గాయకురాలాకామె పాట పాడుతోంది. యామినీబాబుకోసం ప్రత్యేకంగా వేసిన వేదిక పాశ్చాత్య పద్ధతిలో బెంగాలీ అనుకరణతో చూడానికి చాల అందంగా కన్పడుతోంది. ఒకవైపు వచ్చినవాళ్ళకు భోజన యేర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. యోగేష్ బాబే అంతా స్వయంగా నిర్వహిస్తున్నాడు.

ఆడవాళ్ళందరూ నియమానుసారం ముహూర్తం కొద్ది క్షణాలందనగా వచ్చారు. వాళ్ళందరినీ ఆహ్వానించి కూర్చోబెట్టే భారం కమలపై పడింది. ఎవ్వరూ పైకి వెళ్ళడానికి లేదు. పెళ్లికి చేసిన యీ ఏర్పాట్లు కట్టుదిట్టాలు చూచి యిదేదో సవినపద్ధతి అనుకున్నారు కొంతమంది సనాతనులు. నిరుపను తాలూకువాళ్ళు మాత్రం యిదంతా యామినీబాబు కల్పన అనుకున్నారు. అందుకనే అసలు ముగ్గురు ఆడవాళ్ళుంటే చాలు ముల్లోకాలు చుట్టేస్తారంటారు. నిరు పాపిడికింది, జడగంటలు మొదలైనవాటితో అలంకరించుకుని నీలిని వెంటబెట్టుకుని ఆడవాళ్ళున్న సనారాలోకి వచ్చింది. ఆచారానుసారం అందరి దగ్గరికి వెళ్లి నమస్కరించింది. అందరూ ఆమెను చిరునవ్వుతో ఆశీర్వదించారు. అయినా ఒకామె ఏమీ అనకుండా ఊరుకోలేక వ్యంగంగా అంది. "వివాహం హిందూ పద్ధతిలో జరిగేటప్పుడు బెంగాలీ పద్ధతిలో యీ మండపం యెందుకో?"

(గు శేషము)

చి క్క న మం త్రి

(అన్ని హక్కులు రచయితవి)

సాహిత్య సరస్వతి శ్రీ సీరిపి ఆంజనేయులు

శ్రీయనంతాత్మ నుశ్రీశోభితాంశు
సృష్టికారకుని విశిష్టచాలకుని
నిఖిలలోకారాధ్యుని గమాంతి జేద్యు
మహితశుభోన్నతు మనమార నెంచి,
చిక్కన ప్రెగడ జీవితచరితం
సాగింతు పరిశ్రమకస్త వాకస్సరణి.

దక్షిణాపథమున దండకారణ్య
భూమిని గార్చేయు పుణ్యాశ్రమమునఁ
దనరు దేవరకొండల; దాని దాఁపునను
బుర మొకం జోరూరు3 పొల్పు; వాపుఁని
వెలయు నందవరీక విప్రోత్తముండు
త్యాగశీలం డనందగు ధాకరాజు
ఆతని సాధ్య మేళమ్మ; వారలకు
చాడేశ్వరీ కృపాసంయోగకలనఁ
బొడమెఁ బేజక్కాలి పుత్తుడొక్కండు;
చిక్కన నా నొప్పి చెల్వార నినుఁగు;

అసిను వొదలిన యనతికాలమున
నకులదయాన్వితుం డగు ధాకరాజు
దైవయోగంబునఁ దనువుదాలించె;
'నిభుచ్చరములకు నెలవు తానామ;
బెడదల కెల్లను బెనువిత్తు నవును,
జనకుని గండానఁ దనయుండు పుట్టె;
నని జనపదులు భావనచేయుచుండ

నాస్తిప్రాస్తులు చెడె; నంత మేళమ్మ
యష్టకష్టమ్ముల నంది యోరూర
మనుగడ దొరలించు మార్గంబు గనక,
యా పల్లెవాని సీమాంతర మరుగఁ

దలపోసి, యొడఁద ను తల్లెపాటు గదురఁ
చిన్నవానిని గొని భిక్షుటనమున
నూరూరుఁ గడచి, కొండొకకాలమునకు -
తుంగభద్రానదీ తోయంబు నలన
నతిపవిత్రంబయి యలరెడుదానిఁ
బంపాప్రసాద సద్భాగ్యంపుఁ గల్గి
ననుపయ వైభవం బందెడుదాని
శ్రీవిరూపాక్షుని దృగ్విలాసముల
నున్నత శోభన లాంచెడుదాని
ఋశ్యమూకాది భూభృద్రాజపక్షి-
నరివీరరతతి కభేద్యంబైనదాని
శ్రీ బుక్కరాయు నుద్భుత భుజాపటిమ
ననపాయగరిమఁ బెంపారెడుదాని
నఖిలవేళల మహోద్యత్కార్మరచన
కిరవయి విజయమందిరమగుదానిఁ
గరళింప సాహిత్య గాన యోగాది
కళలకు నిలయమై విలసిల్లుదాని
నేప్రేద్దుఁ దన్నాశ్రయించు దీనులకు
నార్దుల కథయి దాఱుకమైన దాని
విద్యాపురంబన విఖ్యాతిఁ గనిన
స్థానీయమును జొచ్చి, చక్రతీర్థంబు
నందఁ గోదండరామాలయవేది
నిలిచి, యిప్పటికగు నెల లిడయంచుఁ
దలఁచి, యాటాకేల తలిమంబుగాఁగఁ
గూర్చెడి నుతువీడి, కొందలపడుచు
నరిగె భిక్షుకు నగరాంతరవిధి.

(సకేషము)

౧. శ్రీ. శ. ౧౩౨౪ - ౧౩౭౯ ప్రాంతమున సాగిన చరిత్రమిది. అనంతసాగర - బుక్కరాయ
సముద్రముల కైఫీయత్తు దీనికి నంతురప్రాయము.

౨. అనంతపురమునకుఁ దూరపు దెస నొకపరువు (కోను) దూరమందుండు కొండ - దేవరకొండ.

౩. ఈ గ్రామ మిపు డగపడదు. దేవరకొండకుఁ బడమర నరమైలు దువ్వున వీ గ్రామమండెనని
కైఫీయత్తు నుడువుచున్నది. ఆ కొండకుఁ బల్కిమమున, దాని కాళియగు నల్లగుట్టకుఁ దూర్పుటోరను సమతల
మున, ఓరూరుపేర నొక పురమండెననుట తత్పరితవానుల యభిప్రాయము. తత్పరమతము నందలి
'కొండక్రింది చేలకర్షకులు సేద్యమునకై దున్నునవుడు నేలనుండి పురాతననిర్మాణముల మట్టియుఁ, బనఁ
టలు (కుండలు), బూడిదయు వెలువడుచుండునట ! వానికి నాధారమైన యా పల్లె (ఓరూరు) కాలగర్భ
మునఁ గరఁగియుండనోవు !

(434 వ-పేజీ తరువాయి)

శాంతియుత మార్గాలలో అన్యాయాన్ని, అక్రమాన్ని ఎదిరించి, నిజాయితీ, ఆత్మ బలంతో ఆశయలక్ష్యాల సిద్ధికి పూనుకోవాలి. బాలబాలికలకు చిన్నప్పటినుండియే సమానత్వ ప్రాతిపదికమీద పరస్పరం గౌరవించుకుంటూ సద్గుణాలతో మెలగడం నేర్పబడాలి.

అధ్యక్షత వహించిన శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ ఉపన్యాసములో యీనాడు జాతీయ రంగంలోని అనైక్యత, పరస్పర విరుద్ధభావాలు, వర్గపోరాటాలు దేశాన్ని బలహీనం చేస్తున్నవంటూ అట్టి లోపాలను స్త్రీలు సరిదిద్దాలన్నాడు.

శీలవంతులనుగా చేయువానిలో విద్యయొకటి. స్త్రీలు విద్యావంతులగుటతో బాటు శీలవంతులయినచో తమ పిల్లలు విద్యావిజ్ఞానములతో బాటు సత్సీలమునుకూడ కలిగియుండెదరు. నేడు పిల్లలకు స్త్రీలు రక్షణైతే, భవిష్యత్తులో దేశానికి పిల్లలు రక్షణ కావలసినవారు. స్త్రీలు విద్యావిజ్ఞానము లాజ్ఞించుటలో సాధారణ గృహనిర్వహణ విధులను నిర్వహించుటను నేర్చుకోవాలి! ఇట్టి శిక్షణలేనినాడు కుటుంబంలోను, సంఘంలోను సుఖసౌభాగ్యములు లోపించును. స్త్రీలకయినా, పురుషులకయినా అనాలోచిత లోపతాపాలు జ్ఞేమకరం కానేవు. కాబట్టి గృహనిర్వహణ విధులలో నయితము స్త్రీ పురుషులు పరస్పర సానుభూతి సద్భావాలు కలిగియుండాలి.

జాతీయ రంగంలోనేకాక అంతర్జాతీయ రంగంలో నయితము స్త్రీలు కీర్తి ప్రతిష్టల నార్జించుటకు ఓర్పు, త్యాగసేవాసక్తి, సువిశాల ఉదార్హ హృదయములాంటి సుగుణాలు విశేషంగా తోడ్పడగలవు.

పాత్రుడు గారి

బాల సంజీవిని (Regd)

పిల్లల రివర్ అండ్ స్పీక్ వ్యాధులను నివారించును

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు అండ్ బ్రదర్స్,

19, దక్షిణ మాడవీధి, మైలాపూరు, మదరాసు-4, Phone 71354

కుంభకోణము బ్రాంచి : 7, సారంగపాణి కోవిల తూర్పువీధి.

అన్ని మందుల షాపులలోను దొరుకును.

(440వ - 451వ తరువాయి)

పో:- (తడబడుతూ) ఓడ్డమీద - కాదండీ! ఆసీను
సింహస్వారం దగ్గర.

స్వా:- సరే - లేపటికి వాయిదా వేశాను విచారణను.
(స్వాయమాత్రి లేవగానే అందరు లేచెదరు.)

(వీలు రాకుండా రాత్రి గాని యింట్లో మణి నిద్ర
పోతుంటుంది. అందులో కల - అందరి
దృశ్యాలు - పోలీసులు రాజయ్యను చేతులకు
బిడిలు తగిలించి పట్టుకపోతుంటారు.)

నాగ:- (ఏడుస్తూ పరుగెత్తిపోయి) అయ్యా!
అయ్యా! మా అయ్యనిండుకు పట్టుకెత్తుకున్నారు?
వదలిపెట్టండి బాబుల్లారా!

పోలీసు:- వీడిని వదలిపెట్టాలా! దొంగ వెదన!

నాగ:- మా అయ్యను దొంగ అంటారేమిటి?

పో:- అయితే నేనా దొంగను?

నాగ:- కాదు బాబూ! ఆయన మంచివాడు.

పో:- సరే! ఆయన మంచితనం కనుపిస్తూనే
యన్నది - పద నడుపు ముందుకు (రాజయ్యను
ముందుకు నెడతాడు.)

నాగ:- అయ్యా! నన్ను నాధగా చేసి వెళ్ళిపో
తున్నారా? నాకింకెవరు డిక్కు (ఫలవరిస్తుం
టుంది).

లక్ష్మమ్మ:- మణీ! మణీ! ఏమిటి కలవరింతు? (చేత్తో
తట్టి లేపుతుంది.)

నాగ:- (లేచి కూర్చుని చిక్కముఖంతో) అమ్మ
గారూ! మా అయ్యను పోలీసులు లాక్కొని
పోతున్నారు. ఆయన కప్పురు సహాయం చేసిన
వారు లేరు.

ల:- పిచ్చిపిల్లా! కల ఏదో వచ్చిందని యింత గొడవ
చేస్తున్నావేమిటి! కండ్లు మూసుకొని పడుకో!
(మణి ఎప్పటియట్లు పడుకుంది.)

(పోలీస్ స్టేషన్ లో ఇన్ స్పెక్టర్ టెలిఫోన్
రిసీవర్ చెవిలో ముంచుకొని మాట్లాడు
తుంటాడు.)

ఇన్ :- హల్లో! అవును. మీరేనా బ్యాంకు మేనే
జరు?..అ...అలాగా!...ఉదయమేనా చూచి
కనిపెట్టారు?..మంచిది...దొంగ పట్టుబడ్డాడు.

నేనుపెట్టి విచారణ జరుగుతున్నది. తేల్చి ఉదయం
మీరు కోర్టుకు హాజరుకావాలి...మంచిది.

(రాఘవులు తన యింటి పంచలో మంచము
మీద కూర్చునియుంటాడు. ఇన్ స్పెక్టరు
రాకమాది లేచి వర్షి లేచిపోని కూర్చు
పెడతాడు.)

రాఘ:- ఏదో పనిమీద వచ్చినట్లున్నది ఇన్ స్పెక్టర్
గారు.

ఇన్ :- సీతో మాట్లాడలనే వచ్చావు.

రాఘ:- ఏమిటి! ఏమీ తలకు చుట్టుకున్నా! పోలీసు
వారిలో స్నేహం ప్రమాదం బాబూ!

ఇన్ :- అదేమి తదులే రాఘవులూ! నేను పోలీస్
యిన్ స్పెక్టర్ని నీ స్నేహితుణ్ణి.

రా:- అదేమిటండీ! యిందులో క్రొత్త ఏమిందీ!

ఇన్ :- బ్యాంకిలో దొంగిలించినవాడు సామాన్యమైన
వాడు కాదు.

రా:- మీరు పూర్తిగా పొరబడుతున్నారు. అతడు
ఏనాటికి దొంగకాదు. అతడు కల్లకపటములేని
పేదవాడని అతని నాలకమే చెప్తున్నది. వాడు
దొంగ కాదు; దొంగిలించడం తెలియదు.

ఇన్ :- రాఘవులూ! పోలీస్ యిన్ స్పెక్టరుగా నీ
కంటే నాకుగల అనుభవం దొడ్డది. ఇలాంటి
దొంగలను, జాడగాండ్రును, త్రాగుబోతులను,
తరుగుబోతులను, హంతకులను ఎందరికో కనిపెట్టి
స్వాయస్థానాలలో నిలబెట్టియున్నానని తెలు
సుకో! ప్రత్యక్షంగా దబ్బు సంచలతో వీడు
పట్టుబడితే దొంగయని రుజువు కావడానికి మరేం
ఆధారం కావాలి?

రా:- నిజమయి యుండవచ్చు. స్వాయప్రకారము
శిక్షించిన శేరస్తులు బహుశోద్ధిమంబై యుంటా
రని నా యూహ. అతని చేతులలో దబ్బు
సంచులు దొరికినవటాని నిజమేనని నాకు తెలుసు.
అతడు దొంగిలించేటప్పుడో, దొంగిలించుకొని
వచ్చేటప్పుడో చూచి పట్టుకున్న వారెవరు?
ఎవరూ లేరు. "దొంగ, దొంగ" అనే అరుపులు
విని జనం గుమికూడారు. దొంగిలించుకొని పోయే
వాడు ఎవడైనా అరచి జనలను కూరుస్తాడా!
అలాచించండి బాగా.

(గుశేయము)

అ పో హ

శ్రీ పి. తిరుపతిరావు

చల్లని సాయంత్రం - పూలచెట్లు నెమ్మదిగా తల
లూపుతున్నాయి. పక్షులు ఆ కొమ్మనుండి ఈ
కొమ్మకు ఎగురుతూ నృత్యం చేస్తున్నాయి. పూల
మొక్కల మధ్య వాలుకుర్చీలో ఇరవై రెండేండ్ల
శకుంతల మనస్సు హత్తుకోవోయో “అన్నా కరిననా”
చదువుతుంటే, పుస్తక భావలోని భావాలకు ఆమె
ముఖంలో అనేక భావాలు మారుతున్నాయి. ఆమె
వంపుసొంపులను కళ్ళే బార్బెట్ మీ గాలికి చెప్పరేప
లాడుతూ కాటుక కళ్ళతో పుస్తకాన్ని దీక్షగా
చదువుతుంది.

శకుంతల స్నేహితురాలు, భారతి వచ్చి కుర్చీ
పెనుకగా నిలబడివుంది. శకుంతల పుస్తకాన్ని తప్ప
ఇతర ప్రకృతిని మరచిపోయింది. భారతి నెమ్మదిగా
గొంతు సవరించుకొంది. శకుంతల ఉల్కిలపడి
“ఎవరు?” భారతి, కూర్చో అంటూ కుర్చీ చూపిం
చింది. కాని భారతి, కుర్చీలో కూర్చో లేదు.
మాట్లాడలేదు.

“పరధ్యానంలో పడి మరచిపోయాను. కోపం
వచ్చిందా?” భారతి మాట్లాడలేదు.

“ఏమిటి భారతి రాజా కలకలలాడుతుండే
దానివి, నీ ముఖంలో మానం గూడు కట్టుకొంది. నే
నేమైనా నిన్ను నొప్పించానా!” భారతి మానంగా
ముఖంలో ఏ ఉద్వేగం కనిపించనీయకుండా చేతిలో
వున్న మడత పెట్టిన కగితాన్ని “టీ” పాయ్మిద
పెట్టి చరచరా నడచి వెళ్ళిపోయింది. శకుంతల
నిశ్చేష్టరాలయింది. ఏమిటి భారతి వింతప్రవర్తన -
తనకు స్నేహితురాలేగాక, తనకు వదిల కాబోతుండే?
ఏమిటి వింతభోరణి అనుకుంటూ “టీ” పాయ్మిద
వున్న వుత్తరాన్ని తీసుకొని చదవసాగింది.

ప్రియశకుంతల, విధి పరిగ్గా మోస్తే నన్ను వదిలా
అని సిద్ధమైంది. ఈనాడు తోడులేకుండా, ఒంట
రిగా ఎందుకొచ్చాననుకుంటున్నావ్ కదూ! హృద
యాన్ని రాయి చేసుకొని నీవద్దకు రాకూడదను
కున్నాను. ఇప్పుడు కావాలేమిటా పెద్దయిన
తర్వాత నా నీ దగ్గరకు రాకతప్పదు.

ఒకనాడు నా హృదయ విహారంలో ఆకలనేకం

చుట్టుకొని - ఊహలు పువ్వు మొగ్గలుగా చిగురించ
బోయాయి. ఆనాడు మీ అన్న శ్రీపతిని కలుసుకొన
కుండా వుంటే ఇట్లా బాధపడేదాన్ని కాదేమో!
భవిష్యత్తు మాడేనని భ్రమించి - ఆమందానందంతో
అకరాగడోల్కల్లా సోల్చిపోయాను - జీవితలోతుల్లా
దిగి - మధురస్వప్నాలను గాంచాలని ఉవ్విళ్ళూరాను.

కాని ఆ తోతులు - అగాధాలని నేడు అనుకో
వలసి వచ్చింది శకుంతల. నా ఆశలు తెగిన గాలి
పటాల్లా, చిన్నపిల్లల పిచ్చుక ఇసుక గూళ్లులా
అయ్యాయి.

“నా భోరణి నీకు అర్థమీతంగా కనిపిస్తుంది
కదూ? నిజమే.” నిజంగా నా జీవితంలో - ఎన్నడు
ఇట్లు జరుగుతుందని అనుకోని సంఘటన జరిగ
బోతుంది. దానికి కారణం ఎవ్వరనేది - అప్రస్తుతం -
నా విధివిలాసం - కర్మ. అంతే.

నీకు నయస్సు వచ్చేవాటికి - మీ తల్లిగారు
పనుపుకుంతో ఈ లోకం విడిచిపెట్టింది. ఈనాడు
మీ నాన్నగారిది ఒంటరి జీవితం.

గతంలో నన్ను నీకు ఒసిన కావాలని ఎక్కిరించే
దానివి. ఆ భాగ్యం నేను నోచుకోలేదు శకుంతల.
నీకు వదిలగా రావలసిన నేను తల్లిగా రాబోతున్నాను.

“ఏం? నీకు ఆశ్చర్యంగా వుందా?”

నన్ను ఆసహ్యించుకుంటావని తెలుసు. ఆ సంగతి
నాకు తెలిసికూడా, గుండెలో గునపాలతో పాడుస్తు
న్నట్లున్నా - ఇక నాకు వేరే మార్గంలేదు. నా
కన్నీటిగాధ నీకు తెలియజేస్తే - గుండెలో భారం
తగ్గుతుందని - అపార్థం చేసుకోవని ఈ వుత్తరాన్ని
రాయగలిగాను.

“పాతిక సంవత్సరాల బీదయువకుని కంటే -
అరవై సంవత్సరాల ధనంవున్న - వృద్ధుడే నయం”
అన్న మా నాన్నగారి అభిప్రాయంతో ఏకీభవించక
తప్పలేదు. వాటికి కారణం - బీద నికృష్టపు కుటుం
బంలో పుట్టడమే, నే చేసిన పాపం.

“ఏకీభవించకపోతే!”... నా బ్రతుకు సాధా
గ్యంతలో వివాదం అనే విషయంతో నిండిన - విధి అనే
కావ నాకు కాటు చేయడానికి సిద్ధంగా వుంది.

“ధన పీదానికి నా సౌభాగ్యాన్ని తాకట్టు పెడుతున్నాను.” తాకట్టు పెట్టకపోతే, అర్థికంగా మాకుంటుంటే పతనమయి పైగా పైకి రావలసిన చిన్న వాళ్ళ జీవితాల్ని మొదలంటే నరకీన దాన్నవుతాను శకుంతల.

“నేను హృదయం - నీలితని రాతిగుండెరాలనని అంటావా? జీవితంలో ఆశల్ని రేపి - వాటికిక స్వరూపం యివ్వలేక - బ్రతుకును గతుకు రహదారి చేసి - అమరాగాల్ని అధఃపాతాళంలోకి కాళ్ళతంకా సమాధిచేసి చేతులు కడుక్కొన్న మీ అన్నగారు క్రిపతిదా? రాతిగుండె! నాదా? నేను లేకపోతే.. తాను జీవించలేనని - నేనే సమస్తమని - ఆఖరి క్రమేతరం - నేకపోతు గాంభీర్యంగా వ్రాశాడు.

బహుశ క్రిపతిగారి దృష్టిలో - పురుషులు (స్త్రీ)ని నమ్మించి, దేశోద్ధారకునిలా కబుర్లతో ఉద్ధరించే విధానం - సంస్కరణ ఇదే కాబోలు.

“ఇప్పుడు చెప్పు శకు... ఎవరిది? పాపాణి హృదయం! యిప్పటికైనా నా యదార్థాన్ని గ్రహిస్తే, కనికరం చూపిస్తావని నమ్మకం వాకుంది.

క్రిపతి రాకన పుత్రరంలో పున్న ఒక్కమాట - ఆఖరి క్షణంలో మీ తండ్రి ఎదుట అనిపించే, నా జీవితయానం, మరొకవిధంగా పయనించేదేమా? క్రొణయమూర్తిగా ఆరాధిస్తూన్న క్రిపతిని కొడుకుగా ఎట్లా పిలవను? క్రమించిన పదతిని పరిణయమాడతానని చెప్పలేని బలహీనుడు - క్రిపతి యింటికి తల్లిగా ఎట్లా రావడం?

“నుడిగాలికి తెరచాప ఎత్తిన పడన - పడిలేచే కదలి తరంగంలా వుంది.”

చివరకు “మీకు తల్లిగా” - మీ తండ్రికి ‘భార్యగా’ వెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకొన్నాను.

“గత్యంతరంలేక! పతనమయ్యే మాకుంటున్నాన్ని కల్లారా చూస్తూ సహించలేక... భవిష్యత్తు భగవంతుడే నిర్ణయించాలి.

నాకోకప్పుడు వాగ్దానం యిచ్చావ్. నా పెండ్లి ఎక్కడ జరిగినా, వస్తానన్న నీ వాగ్దానం. పెండ్లికి చేసిన పచ్చని తోరణాల పందిరిలో - నా సోపటన పెట్టే ఎర్రని తిలకాన్ని అన్నా-చెల్లెలు ఆనందించడానికి మీ యింటిపద్ధతే పెండ్లి జరుగుతుంది. నా బాధ - బ్రతుకుకోద ఆ బాజాబజంగ్రిల సమ్మేళనంలో మీకు విసిరివేస్తే! నా సమపురుషును పది

కాలాలపాటు నిలవాలని, పచ్చని పందిరిలో కూతురుగా వచ్చి - కాబోదే ఈ చిన్నారి తల్లిని దీవించుతావని నీ వాగ్దానాన్ని నిలబెట్టుతావని తలుస్తాను.”

ఇటు
అభాగ్యవతి
“భారతి”

పుత్రరం చదువుతున్నప్పుడూ శకుంతల కళ్ళలో నీళ్లు తిరిగాయి. పుత్రరం మనకమనకగా కనిపిస్తుంది. పైటచెంగుతో కళ్ళను తుడుచుకొంటుండగా, వాలు జడలో నలంకరించుకున్న గులాబిపువ్వు విచారంలో వడిలో పడి పడిలిపోయింది. ఆపుకుందామని ఎంత ప్రయత్నించినా, రెండు కన్నీటి ముక్కలు చెక్కిళ్ళ కిందగాజారి - చంటిపిల్లలా ఏడ్వసాగింది శకుంతల.

“తన కొడుకు భవిష్యత్తుకోసే తండ్రి ప్రవర్తన పట్ల - ఆమె పెదవులు అసహ్యంగా కంపించాయి!” దీనిలో ఏదో మోసం వుంది! వయస్సు ముదిరిన ముసలితండ్రికా పెండ్లి! ఇప్పుడే బయలుదేరి తండ్రిని అడిగి - చనిపోయిన తల్లికి - అపచారం జరుగకుండా చూడాలి! భారతిని రక్షించాలి! అన్న క్రిపతి చేతకానితనానికి లాలోపల సిగ్గుపడింది.

పుట్టిల్లు - అత్తవారిల్లు - ఒకేపూరు కావడం మూలాన్న - అత్తగారితో చెప్పి, భర్తను తోడు తీసుకొని అరగంటలో పుట్టిల్లు చేరింది. అక్కొస్తుండే! అని అరుస్తూ దగ్గరకొచ్చిన తమ్ముణ్ణి ఎత్తుకొని ఇంట్లోకి వెళ్ళింది -

సన్నగా - మధురంగా - సితార్ ధ్వజాలు మేడ పైనుండి విసవస్తున్నాయి - అన్నయ్య పైకే వున్నాడని కోపంతో, శబ్దంతో మెల్లక్కి పైకి వెళ్ళి, అప్పుడే ఉదయస్తున్న తారలను కిటికీలోంచి చూస్తూ - సితార్ మేడ హాయిగా వ్రేళ్ళను ఆడి తూన్న క్రిపతిని మరచురా చూచింది.

“అన్నయ్యా!” అని అరచింది శకుంతల. క్రిపతి ఉలిక్కిపడి ఆటు తిరిగాడు. “యిప్పుడేనా రావడం? ఏమిటో అంత కొంపలంటుకున్న పని” అన్నాడు సవ్యతూ.

“కొంపలంటుకొని - ఆ మంటల్లో కొందరి బ్రతుకులు దగ్ధమౌతున్నాయో నీవల్లా?”

“నావల్లా!” అమె మాటకు నిర్భాగంగా నీతార్ భయంకరంగా మ్రోగి తీగ తోగిపోయింది.

“అఁ నీవల్లే! ఈ వుత్తరాన్ని చదువు” అంటూ శ్రీపతి చేతికి వుత్తరాన్నిచ్చింది శకుంతల. శ్రీపతి కళ్లు, ఉత్తరంలో ప్రతి పంక్తిని తడేకంగా చూస్తున్నాయ్. ప్రతిక్షణానికి మారుతున్న భావమండలని తడేకంగా గమనిస్తుంది శకుంతల. శ్రీపతి ముఖం వాడిపోయింది. వణిక్ కేళ్ళతో ఉత్తరాన్ని గట్టిగా పట్టుకొని గాయపడిన జంతువులా బాధపడసాగాడు. ముఖం ప్రక్కకు తిప్పకున్నాడు.

“ముఖం అట్లా పెట్టావేం! నమ్మించి నాశనం చెయ్యడం తెలుసు. పైగా ఆడదానిలా ఏడు పెండు” కన్న శకుంతల మాటలకు, శ్రీపతి ఆవేశాన్ని అపుచ్చేసుకోలేక అదిలే కెడవులతో ఏదో చెప్పబోయి - చెప్పలేక - బోసుకొని సింహంలా అట్లా ఇట్లా తిరిగి కిటికీ ప్రక్కకు వెళ్లి -

“ఈ వుత్తరాన్ని నమ్మలేకపోతున్నాను చెల్లీ! శ్రీపతి మాటల్లో స్వరం గాధకి మైంది. చెల్లీ, ఈ వుత్తరం నా గుండెల్ని ఆడకత్తెలా ఎవరో నొక్కుతున్నట్లుగా వుంది. భారతిచ్చిన వాగ్దానం కాదనలేదు. నాన్న నా జీవితంలో కారుచిచ్చు పెడతాడని ఉపహాసంతోకపోయాను. నామాట నమ్మ చెల్లీ.”

“అన్నాయ్! నన్నెందుకు నమ్మించాలని ప్రయత్నిస్తావ్ - నీవు భారతిని ప్రేమించడం, నిజమనుకొన్నాను కాని, మోసకారిని తెలిస్తే - నీ గుట్టు బట్టిబయలుపడే - అమెను నాశనంకాకుండా కాపాడే దానిని. నీ అన్న యిటువంటివాడంటే - అమె ముందు ఎట్లా తలెత్తడం చెప్ప - భారతి ఈ యింటికి తల్లిగా వచ్చి, ముద్దుముచ్చటలు తీరకమండే - ఉరి పోసుకొని చచ్చిన తర్వాత తెలుస్తుందన్న శకుంతల మాటలకు - శ్రీపతి ఒక్కసారి బిగ్గరగా “చెల్లీ, నన్నింతకాలం అన్నగా అర్థం చేసుకుంది ఇంకేనా? భారతిని నా మృదయరాణిగా చేసుకొని - నా బ్రతుకుండా అమె సన్నిహితురాలిని, కలలు గన్న శేసు అమెను నానుండి ఎట్లా దూరం చేసుకోవాలి? తల్లిగా స్వీకరించి అమె బ్రతుకును దగ్గం చెయ్యలేను. అయ్యో భగవంతుడా! నన్నింత పనికి మాలినవాడిగా - మోసకారిగా చిత్రించావేమిటి?” అంటూ వలవలా ఏడ్చుసాగాడు. బాధతో మనిషి మెలితిగిపోయాడు. ఆతను పొందే బాధలొని జాలి, శకుంతలను తిరిగి నోరెత్తనియ్యకుండా చేశాయి.

“ఏవోనో, నువ్వారావ్ - అమ్మాయి కూడా వచ్చిందా? అన్న తండ్రి మాటకు - పైసవున్న - శ్రీపతి, శకుంతల గుండెలు గతుక్కుమన్నాయ్. ఒక్కొక్క మెట్టు ఎక్కుతున్న శబ్దం యిద్దరిని కలవరపరిచింది. ఏదో చెయ్యాలని వచ్చిన శకుంతల - తండ్రితో అటో యిటో తేల్చుకోవాలనుకొన్న శ్రీపతికి, తండ్రి రాక యిద్దరి గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగెత్తుతున్నట్లుపించింది.

అల్లుడు నువ్వారావో పేకేవచ్చిన బసవరాజుకు వారిద్దరి పరిస్థితి అర్థంకావదు. ఏరా! శ్రీపతి బావాస్తే వుంచి చెడ్డ మాడకుండా ఇక్కడే వుండిపోయావ్ - అలా కూర్చోనోయ్ నువ్వారావ్ - ఏమిటి వికేసులు!

“సమాధానం కూర్చుం” అన్న చెల్లెల్లిద్దరూ ఒకరి మొహాలు ఒకరు దా చుకుంటున్నారు.

“ఏంలేదు నాన్నా...”

“ఏం లేకపోవడమేమిటి; నువ్వు చెప్పవ్...” శకుంతల కూడా మానం పోయింది.

(గుశేషము)

ఉ చి త్ర ము

మా డీలక్స్ అమెరికన్ బల్ కాలరేల్ నెం. 555ను ఉపయోగించిన మీ శేషములు ఎప్పుటికి నల్లగా వుంచును. ఈమానె బట్టలెలవారు వాడిన వెంట్రుకలు నల్లగా పాడవుగా పెరిగి, వంపులు తిరిగి, ప్రకాశవంతముగా వుండును. ఒక సీసా వెల రు. 2/50, పోస్టేజి రు. 1/50 అదనము. పూర్తి కోర్సు 3 సీసాల ఖరీదు రు. 7/- పోస్టేజి ఉచితము.

మా బల్ కాలరేల్ ప్రఖ్యాతి కొరకు ఒక సీసాను అందమైన గడియారము, 5 సె|| గ్యారంటీగలది మరియు ఒక బంగారు వుంగరము ఉచితముగా యివ్వబడును. 3 సీసాలకు 3 గడియారములు 4 వుంగరములు యివ్వబడును.

నోటు:- మీ ఆద్రనును ఇంగ్లీషులో పెద్ద అక్షరములతో వ్రాయవలెను.

Navjivan Pharmacy (G. P. H)
Adarsh nagar, Azadpur Delhi

హిందీతార మిస్ మిసూముంతాజ్

స్వీకారము

భారతదేశానికి ఆమెరికా సహాయాన్ని అంకెల వివరాలతో సచిత్రంగా చూపు 'భారతాభ్యుదయం' మా కార్యాలయమునకు చేరింది. ఇందులోని చిత్రాల నన్నిటిని యీ గ్రంథానికనే ప్రత్యేకంగా శ్రీ రిచర్డ్ రెనాయ్ తీశారు.

భారతదేశపు అభ్యుదయ అభివృద్ధిల దృష్ట్యా పంచవర్ష ప్రణాళికల నిర్వహణకు ఆమెరికావారు చేయుచున్న సహాయము, మనదేశం పురోభివృద్ధిపట్ల ఆమెరికన్ ప్రజలు, ప్రభుత్వము చూపుతున్న ఆసక్తి ఆగర్హణీయంగాను, సచిత్రంగాను వివరించబడినవి. ఇది యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఇన్ ఫర్ మేషన్ సర్వీస్, (మద్రాసు) వారి ప్రచురణ.

ఉరుభంగము (దుర్యోధనుని నిర్వాణము): శ్రీ స్వామి జాలయ్య. ప్రచురణ కర్తలు - విజ్ఞానబ్యాలా ప్రచురణములు, శ్రీనికేతన్, 12-బి, పటేల్ రోడ్డు, పెరంబూరు, మద్రాసు-11. వెల 50 న. పైసలు.

ఈ చిన్న వచనకావ్యము భానుని సంస్కృత నాటకం ఆధారము చేసికొని రచింపబడ్డది. లోగడ యీ నాటకాన్ని శ్రీ వేదం వేంకటకృష్ణశర్మగారు అనువదించారు. ఈ గద్యకావ్యములోని రచన ముఖ్యంగాను, ముచ్చటగా నున్నది. బాలబాలికలకు మన సారస్వతములోని ప్రసిద్ధ నాటకాలు, కావ్యాలు యీ విధంగా సరళశైలిలో బయలుపెడలవలసిన అవసరము ఎంతైనా కలదు. దాన్ని అవగాహన చేసికొని శ్రీ జాలయ్య శైలిగారిట్టి ఉద్యమానికి పూనుకొనుట తెలుగువారి భాగ్యవిశేషమని చెప్పాలి. ముఖ్యంగా పాఠశాలలలో దీనిని ఉపవాచకముగా విద్యాభియానులు నిర్ణయించి యిట్టి గ్రంథాలను వ్రాయుటకు శ్రీ జాలయ్యగారిని ప్రోత్సహించగలరని మా విశ్వాసము.

వ్యాసమంజరి : విద్యాన్ కే. సంజీవరాయశర్మగారు. ప్రతులకు - ఉదయరంజన్ పబ్లిషర్స్, 66, సామిపిల్లై వీధి, చూళ, మద్రాసు-7. వెల 1 రూపాయి.

ఈ పుస్తకము హైయర్ ఎలిమెంటరీ, మాధ్యమిక పాఠశాలలో చదువు విద్యార్థుల వ్యాసరచనా భ్యాసమునకు, విజ్ఞానమభివృద్ధి చేసికొనుట కనువుగా రచింపబడినది. విద్యాలయములందలి సారస్వత సంఘ సమావేశ చర్చలలో సయితము పాల్గొనుటకు మార్గదర్శకముగా నుండునట్లు విషయములు కూర్చబడినవి. ఈ పుస్తకమును అందలి విషయముల వల్లించుటకేకాక స్వయముగా విషయపరిజ్ఞానముతో ఉత్తమ రచయితలు గాను, వక్తలుగాను రూపొందుటకు విద్యార్థులు పయోగించుకొనగును.

రూ. 10,000/- ఉచిత బహుమతి

ఢిల్లీలో తులం బంగారము రూ. 2-50 కు ఆమెరికన్ నూతన బంగారం

ఈ బంగారము గీటు రాయపై నిజమైన బంగారపు గీతలను చూపించును. బంగారము వలెనే కరిగి దానిని మించియుండును. అన్నివిధములైన నగలు తయారు చేయవచ్చును. గొప్ప అనుభవజ్ఞులైన నగల వర్తకులు సయితము దీనిని గుర్తించలేరు. మార్కెటులో ప్రఖ్యాతి కొరకు దీనిని తులము రూ. 2.8.0, 3 తు. రూ. 7, 6 తు. రూ. 13/-, 15 తు. రూ. 30/-వరకు నిర్ణయించబడినది. శేడే తమ ఆర్డర్లను పంపి వివాహములు పండుగులకు మీ అభిరుచికి తగిన నగలకొరకు తప్పకవాడండి. నకిలీ బంగారమని ఋజువు చేసినవారికి రూ. 10,000 బహుమతి ఇవ్వబడును.

నోటు:- ఈ బంగారముతో అన్నివిధములైన ఆభరణములు తయారు చేయవచ్చును.

ఆర్డర్ పై తులముకు రూ. 2/- అదనపుచార్జీ

నోటు:- మీ ఆద్రును ఇంగ్లీషులో పెద్ద అక్షరములతో వ్రాయవలెను.

Imperial Corporation (GL)
Adarsh Nagar Azadpur Delhi.

సంపాదకీయములు

శ్రీ ఫిరోజ్ గాంధీ నిర్వాణము

ఇండియా పార్లమెంటులో నిర్వాణాత్మకమైన విమర్శలతోటి, సూచనలతోటి ప్రభుత్వ నిర్వహణకు తోడ్పడినవాడు శ్రీ ఫిరోజ్ గాంధీ. ఆయన చిత్తశుద్ధి, జాతీయ పునర్నిర్వాణముపట్ల ఆసక్తి ఆయన మాటలలోను, చేతనలోను ప్రతిఫలిస్తుండేవి. పార్లమెంటేరియన్ గా ఆయన ఆదర్శనీయుడు.

శ్రీ ఫిరోజ్ గాంధీ విమర్శలు, సూచనలు విశాల భావములతో కూడినవి. వర్గరాజకీయములకు గాని, సంకుచిత తత్వములకు గాని అతీతములు. దేశభక్తుడు, ప్రజల సమస్యలను సానుభూతి సద్భావములతో పరిష్కరించడానికి, తాని నుభూసాధ్యములను తీర్చిదిద్దుటకు ప్రతి నిమిషము ఆసక్తి చూపినట్టివాడు.

జాతీయ, అంతర్జాతీయ సమస్యల సంవర్ధమున సయితము శ్రీ ఫిరోజ్ గాంధీ విమర్శలు, సూచనలు అమూల్యములు, అనుపరణీయములుగా నుంటుండేవి. కాబట్టి ఉభయ పార్లమెంటులలోను, దేశం మొత్తం మీద ఆయనపట్ల గౌరవమర్యాదలు విశేషంగా పెచ్చుపెరిగినవి. ఈయన మరణం దేశానికి విశేషమైన నష్టమును కలిగించినది.

ధర్మను కోల్పోయిన శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీకి, కుమారులకు, కుటుంబములోని యితరులకు మా సానుభూతి తెలుపుచున్నాము.

మహిళా సంక్షేమం - పంచాయతి సమితులు

పంచవర్ష ప్రణాళిక ననుసరించి జరుగుచున్న మహిళా సంక్షేమ కార్యకలాపాల నిర్వహణను పంచాయతి సమితులకు ఒప్పగించ వూనుకున్నట్లు వార్త.

పంచాయతి సమితుల నిర్మాణమే పరస్పర సద్భావపూరితమయిన వాతావరణంతో జరుగలేదు. ప్రజలైనా బాధ్యతాయుతిగా తమ హక్కులను, అవకాశములను గుర్తించి వ్యవహరించే స్థాయిసయితం కనుపించనప్పుడు సంక్షేమ కార్యకలాపాలలాంటి గురుతర బాధ్యతలను చిత్తశుద్ధితో, నిష్పక్షికమైన ఘోరజిల్లా ఏమాత్రం నిర్వహించ కలగగలవో పంచాయతులు చూడవలసియున్నవి.

ఆంధ్రదేశం - కరువు కాటకాలు

ఆంధ్రదేశంలో సకాలంగా వర్షాలు లేక కరువు కాటకాలు ఏర్పడ్డాయి. త్రాగుటకు సయితము నీళ్లులేవు సరికదా పైల్లు మలముల చూడిపోతున్నవని వార్తలు. మూలిగే నక్కమీద తాటికాయ పడ్డదన్నట్లు విపరీతంగా జీవితావసరమైన కూడు, గుడ్డలాంటి ధరవరలు పెరిగిపోతుంటే ప్రజలు గిణిజలాడుతున్నారు. ఉత్పత్తిదారులకు, వినియోగదారులకు, ప్రభుత్వ నిర్వాహకులకు పరస్పర సద్భావ, సానుభూతి సహకారాలు లేక కొంత, చాలినంత ఉత్పత్తులు లేక కొంత ఆర్థికదుస్థితి మరింత గడ్డగుచున్నది. ఈ పరిస్థితులతో మన ఆంధ్రదేశం కొంత భాగం కరువు కాటకాలకు గురియైనదంటే విషాదకరం. ప్రభుత్వము కరువు నివారణ కార్యక్రమాలకు చేయకలిగినంత చేయకలేట్టినా ప్రజలు సయితము ఆత్మవిశ్వాసంతో సంఘంతో చిక్కతను, దీక్షాయుతమైన కృషిని పెంపుచేసికొని ప్రస్తుత క్లిష్టపరిస్థితులనుండి తప్పించుకోడానికి మార్గాల నశ్యేషించాలి.

**An
amazingly
long
relationship
of 60 years
with the
womenhood**

Lodhra

**for ladies
health and
happiness**

**Kesari Kuteeram Private Ltd.
Royapettah, Madras-14.**

లో (౨)

స్త్రీల ఆరోగ్య
సౌభాగ్యములకు

